

Vacanță pe șantierele muncii

Marți dimineață, s-a declanșat în Valea Jiului, în organizarea și la inițiativa Comitetului municipal U.T.C. din Petroșani, o amplă acțiune de muncă patriotică, la care au fost chemați să participe elevii și clevele din oraș și localitățile învecinate.

Marți la prinz, la unul dintre cele mai importante puncte de lucru, la Vulcan, tinerii brigadieri au înțeles să răspundă cu entuziasm chemării, petrecind primele zile de vacanță cu lopata în mână. 56 de elevi de la Liceul real-umanist din Vulcan, conduși de brigadierul Ion Nica, elev în anul II A, au atacat săparea fundațiilor blocurilor 27 A și 27 B din noul cartier de locuințe al localității. Asemenea acțiuni de muncă patriotică se semnaleză, în aceste zile, pe întreaga Vale a Jiului. La Lupeni, de exemplu, elevii brigadieri proveniți de la Liceul nr. 1 și Școala generală nr. 3 participă, alături de constructori, la innoirea și infumusețarea cartierului Braia 3, în timp ce la Valea de Pești școlarii li se alătură tineri uteciști de la exploatarea minierei Lupeni, Bărbăteni și Uricani. Aici, sint în curs de transformare în tabără de vară pentru pionieri și școlari pavilioanele rămase de la constructorii barajului din zonă.

MARIA ȘERBAN ■

Prima promoție de medici a Craiovei

Invățământul superior craiovean și-a îmbogățit, recent, scurta istorie cu un nou eveniment. Sîmbătă dimineața, cei 97 de absolvenți ai primei promoții a Facultății de medicină din Craiova și-au luat rîmas bun de la studenție, depunînd totodată jurămîntul profesional. Clipe emoționante pentru magistri și absolvenți deopotrivă, ultimii deveniți de-acum medici pregătiți a salva vieți și a însănătoși oameni, hoțărîți, după vorbele șefului de promoție, Tudorel Ciurea, de a se angaja ferm, la jocurile de muncă unde vor fi repartizați, într-o activitate pe cît de nobilă, pe atît de plină de responsabilitate.

Corul „Madrigal” în Turcia

Corul „Madrigal” al Conservatorului „Ciprian Porumbescu” întreprinde în aceste zile un turneu în Turcia. Corul, pe care cronicearii străini l-au declarat cel mai exact instrument vocal al lumii la ora actuală, dirijat de Marin Constantin, va susține două concerte la Istanbul și tot atîtea la Ankara. În programul acestui turneu figurează compoziții din repertoriul coral românesc și universal.

Lîni seara, corul bucureștean și-a inaugurat turneul, susținînd un concert în sala de festivități a hotelului „Sheraton” din Istanbul.

Un grup mare de turiști străini veniți pentru Gerovital

La începutul acestei săptămîni, au sosit la Eforie Nord, spre a fi cazati în hotelurile „Europa” și „Steaua de mare”, alți 400 de turiști străini, interesați nu numai de cura heliomarină ci și de renumitul tratament cu Gerovital. La hotelul „Europa”, doctorul R. Amza ne-a comunicat că ei provin de pe toate continentele, numărul cel mai mare fiind asigurat din turiști nord-americani și luxemburgezi.

DIN SUMAR : ● Excepționala însemnătate a stării normale : pe acolo unde, în urmă cu un an, au venit apele. ● Un erou își așteaptă monumentul. ● Fintina Domnească: un sat în amurg, o așezare care se naște. ● La Deleni, crescătorii de oi concurează faima vinului de Cotnari. ● O indeletnicire care se perimează, dar o artă care trebuie salvată. ● Un orașel al adolescenței, al muncii și al bucuriei de a crea. ● Scrisori acasă (2). ● „Fiți realiști : cereți imposibilul !” ● Seriale Flacăra. ● Problema Andreescu. ● Sport. ● Cine se sperie de apa minerală ?

Copii suavi

Copii suavi de astăzi și de mine, voi luminați și casă și mormint, voi dați un sens istoriei bătrîne și-viitor aduceți pe pămînt.

E-atîta moarte-n lît, din bățălii, și-atît trecut sub voi, copii de crin, că de n-ati fi — de n-ați fi voi, copii, lumina însăși ar intra-n declin.

Jucați-vă — pe cîmpuri... pe morminte și alergați cu risul alb pe față, tălpile voastre vor trezi semînțe și moartea o vor preschimba în viață.

Jucați-vă — și creșteți buni și drepti, vă vom lăsa o moștenire sfîntă, pămînt fertil și munții înțelepți și linia hotarelor nefrîntă.

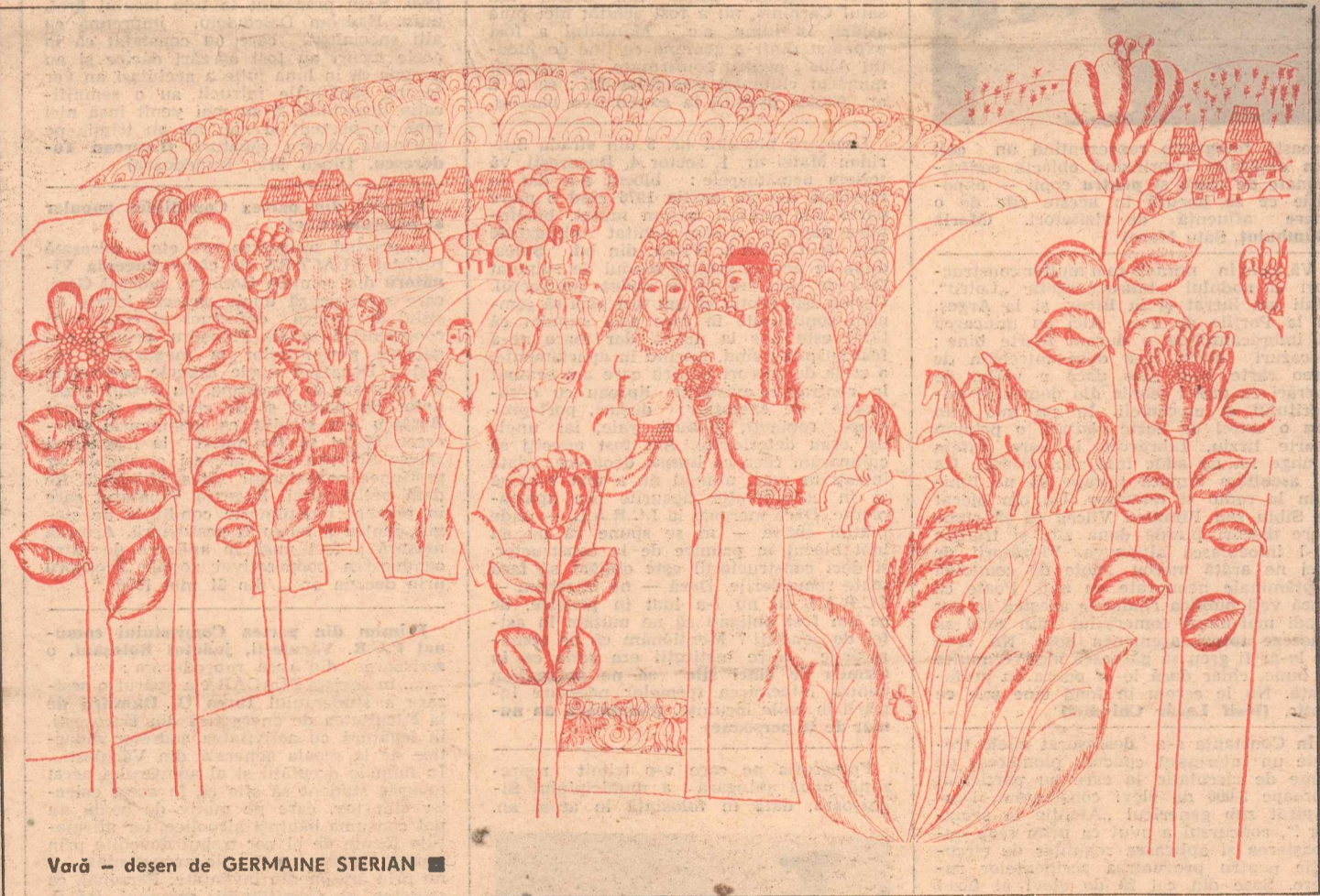
Copii suavi de astăzi și de mine, voi dați un sens istoriei bătrîne, voi luminați și vatră și mormint și viitor aduceți pe pămînt.

VASILE VERSAVIA ■

Brînceși

Scutură toamna
timpul rămas
peste mormîntul
din Montparnasse.
Seara-i tăcută
somnul e greu
pe sub țărîna
fratelui meu.
Clipa din clipă
iar ne desparte
să-i treacă umbra
prin fără moarte.
Lasă-mă inimă
să-l învelesc
e-un petec albastru
de cer românesc.
Adă-i din bocet
pămîntul durut
pină la poarta
uitată-n sîrut.

ION SOFIA MANOLESCU ■

Vară — desen de GERMAINE STERIAN ■

— Aș dori să ne dați cîteva amănunte pentru cititorii noștri cu privire la cel de-al cincilea Congres Asian Pacific de gastroenterologie de la Singapore.

— Ce v-ar interesa să știți ?

— Ce comunicări ați prezentat, cum ați fost primit, ce a însemnat pentru dumneavoastră prezența la Singapore ?

— Am înfățișat Congresului, care a adunat unele dintre cele mai distinse personalități ale disciplinei noastre, două comunicări, „Acetazolamida în tratamentul ulcerului gastroduodenal” și „Testul terapeutic cu Uleosilvanil în diferențierea ulcerului de cancerul gastric”, bine primite de asistență, mai ales de specialiștii școlilor australiana și japoneză care au părut foarte interesați de lucrările și noutățile noastre.

— Am citit în presă că una dintre co-

IOAN PUȘCAȘ ÎNTRE SINGAPORE ȘI BUDAPEȘTA

municările ținute la Singapore v-a fost, în trei rînduri, întreruptă de aplauze. Este adevărat ?

— Mai important mi s-a arătat faptul că am legat la Singapore multe prietenii, ca să le numesc așa, științifice și că o sumedenie de specialiști au fost real interesați de munca noastră, a medicilor din îndepărtată, pentru ei, Românie. Una dintre comunicări mi-a fost solicitată imediat de reputata publicație „Australian Journal of Gastroenterology” care apare la Sidney. Ar fi prima lucrare publicată în Australia de un specialist român.

— Alțeva, doctore Pușcaș ?

— Nimic deosebit. M-am bucurat că

după o călătorie de întoarcere foarte oboșitoare, cu escale la Kuwait, Atena și Istanbul, am ajuns din nou acasă, la bolnavii mei, cărora mă străduiesc, cu ajutorul unei echipe de remarcabili colaboratori, să le alin suferințele și să-i fac sănătoși. Cu asta am terminat, nu-i așa ?

— Nu înainte de a ne spune ce pregătiți pentru al zecelea Congres internațional de gastroenterologie care bate la ușă și unde, de asemenea, ați fost invitat să participați.

— Zilele acestea voi pleca la Budapeșta, unde va avea loc, între 23 și 29 iunie, reuniunea despre care aminteați. Colectivul nostru va înainta Congresului patru comunicări, dintre care cea mai importantă mi se pare „Inhibitori ai anhidrazei carbonice în tratamentul ulcerului gastric și duodenal”, lucrare pe care am încheiat-o după un studiu aprofundat, efectuat pe un mare număr de cazuri.

OIDIU IOANIȚOIA ■

Mă numesc **Leontin Boriceanu**, domiciliu în Brașov, strada Al. Vlahuță nr. 61, bloc 140, apartamentul 2, etajul I — vă dau aceste amănunte pentru că la partea acestui bloc — conform proiectului — a fost prevăzut un atelier de reparații încălțăminte și marochinărie; în prezent funcționează însă ca atelier de reparații încălțăminte și producție marochinărie, în două schimburi, cu circa 15-20 oameni pe schimb, de la orele 7 până la 23. Cred că nici la proiectare, cit și la avizarea noastră, nu s-a ținut cont de zgomotul ce se produce aici, menționând faptul că structura de rezistență este din beton monolit și fără izolație fonică. Față de această situație, o serie de apartamente — printre care și cel pe care-l ocup eu — au devenit de nelocuit, este vorba de cele de la etajele I, II și III. În această zonă, la numărul 59, există un spațiu disponibil pentru mutarea acestui atelier — spațiu numai eu parter — s-ar putea ca astfel să scăpăm de coșmarul acestei poluări fonice, spațiu de la noi rămânând liber urmând a fi destinat unei întreprinderi mai... liniștite.

Ca directoare a Casei pionierilor din municipiul Satu Mare, mă fac mesagerul celor peste 3000 de pionieri care o frecventează — prin intermediul a 42 de cercuri pe profile — dorind să publicați

această fotografie reprezentând un colț din expoziția cuprinzând obiecte confecționate de către și pentru copii — expoziție ce se bucură în aceste zile de o mare afinență de vizitatori. (Maria Bumbuluf, Satu Mare)

Vă scriu în numele mai multor constructori ai nodului hidroenergetic „Lotru”. Unii am lucrat și la Bicaz, și la Argeș, și la Porțile de Fier. Aici cu mincarea și îmbrăcămintea o ducem foarte bine; necazuri avem însă dacă întrebăm de vreo carte, mai ales dacă e vorba de lucrări cu profil tehnic din domeniul mineritului și mecanicii. În cel mai bun caz o astfel de carte căutată o primim foarte târziu. Librăriile la care putem ajunge nu ne aduc însă nici discursuri. Ca să ascultăm muzică trebuie să ne limităm la radio și televizor. Un om plecat la Sibiu sau Râmnicu Vilcea ca să cumpere discuri pierde două zile și trebuie să-l înlocuiască altcineva. Vinzătorii de aici ne arată mereu note de comandă săptămânale neonorate cu anii. Poate că dacă veți publica rindurile acestea se vor gândi mai-marii comerțului din zonă să onoreze totuși asemenea note. Nu cred că le-ar fi greu să găsească motive, multe și bune, chiar dacă le-ar onora cu preferință. Nu le cerem în fond cine știe ce hatir. (Iosif Lazăr Chivnicu)

În Constanța s-a desfășurat zilele trecute un interesant concurs pionieresc pe teme de circulație la care au participat aproape 3000 de elevi constănțeni. Desfășurat sub genericul „Atenție la semafor!”, concursul a avut ca prim scop cunoașterea și aplicarea regulilor de circulație pentru prevenirea accidentelor rutiere. Șase din cei 20 de elevi ai fazei finale urmează să participe la concursul interjudețean ce va avea loc în luna iulie. (Lucian Cristea, Constanța)

Prin luna septembrie 1975 am vizitat o rudă din Alba Iulia, ocazie cu care am constatat, cu stringere de inimă, cum postamentul statuii lui Mihai Viteazul, datorită vopselei cu care fusese acoperită statuia propriu-zisă, devenise târnat ca o zebra: fiind de proastă calitate peșemne, datorită ploilor, vopseaua se scursese dind astfel un aspect, îndrăznesc a spune, înfiorător statuii Marelui Voievod. Am trimis atunci o sesizare ziarului local, arătând situația, sperind că neglijența organelor în drept de a păstra cunoscuta statuie în condiții bune va fi curmată. În aprilie 1976 însă, trecind din nou prin Alba Iulia, am constatat că situația a rămas aceeași, plăcile de marmură cu care e placat soclul fiind în aceeași deplorabilă stare, stricând foarte mult înțregul monument. Prin acest oraș

trec o mulțime de turiști străini, este neplăcut nu numai pentru locuitorii Albei, dar și pentru noi toți să dăm dovadă de o astfel de crasă nepăsare față de un obiectiv cum e acesta. (Ion Cimpeanu, București)

Vă scriu în numele mai multor oameni din comuna Seleuș și alte localități învecinate din județul Arad. Avem același necaz. Sintem muncitori la Arad și facem naveta. Avem abonamente la autobuz. Pe la noi însă nu trec numai autobuze de Arad, ci și unele de Timișoara sau Bihor. Șoferii de pe acestea din urmă refuză să ne ia. Motivează că nici șoferii autobazei din Arad nu iau călătorii cu abonamente din județele lor. Dacă nu cumpărăm bilet — având abonament! — ne dau jos cu forța, ne injură, iar ei circulă chiar cu numai patru, cinci călători. Din această cauză trebuie să ne sculăm dimineața cu o oră și jumătate mai devreme, să călătorim în picioare altă oră și jumătate, la dus, și tot atât la întors, din cauza aglomerației de pe autobuzul de la I.T.A. Arad. De ce trebuie să suferim noi pentru că șoferii duc un absurd război între județe?! Oare nu se poate găsi nimeni care să medieze un „armistițiu” între acești belicoși șoferi ale căror arme sînt abuzul și bătăria? (Ion Munteanu, comuna Seleuș, județul Arad)

Pe șoseaua Constantin Brincoveanu din București, la intersecția cu strada Securilor (respectiv complexul Răzoare din sectorul 5), deși șoseaua este foarte aglomerată, nu există semafor — fapt care îngreunează traversarea străzii, mai ales de către copiii care se duc la școală. Același greutăți se întâmplă și la intersecția străzilor C. Brincoveanu cu șoseaua Olteniței — în dreptul Parcului Tineretului. Sesizez acest lucru, adăugând încă o problemă a noastră, a celor din cartierul Șerban Vodă: deși aici există o mulțime de blocuri, totuși sunt doar câteva. Sintem convinși că se pot găsi fonduri necesare pentru construirea acestora măcar pe o parte a străzii, cum s-au găsit, de pildă, pentru extinderea restaurantului „Răzoare”, care ocupă deja jumătate din complexul comercial. (Iuliana Petrov, București)

Mă numesc **Dumitru Lazăr**, locuiesc în Brașov, mă adresez revistei FLACĂRA în sensul de a atrage cel puțin atenția organelor în drept că un mandat postal expediat — la 10 mai 1976 — surorii mele Eugenia Lazăr din Sibiu, din satul Cărpiniș, nu a fost achitat nici până astăzi, 10 iunie a.c. Mandatul a fost expediat dintr-o comună ce ține de județul Alba; pentru confirmare, vă transmit numărul chitanței expeditorului: seria E nr. 363202, primită la expedierea banilor.

Locatarii blocului nr. 9 din strada Spiridon Matei nr. 1, sector 4, București, vă scriem următoarele: blocul s-a dat în folosință din 24 martie 1976 când o mare parte din locatarii ne-am mutat, bineînțeles după ce ne-am achitat obligațiile față de I.C.R.A.L. Vitan, din bd. Șulea, după ce ne-am achitat fondul de ruilmnt fără de care nu ni se dădea contractul. Curios este faptul că am fost puși să semnăm contractele în care este stipulat că totul este pus la punct, dar mare ne-a fost surpriza cînd, intrînd în apartamente, o serie de lucruri pentru care am semnat în contract ca existente lipseau cu desăvîrșire; de exemplu: dușuri, port-prosoape, robinete, globuri, yale, iar unele uși erau deteriorate. Am fost nevoiți să cumpărăm ceea ce lipsea, deoarece, odată intrați în casă, nimeni nu a mai vrut să ia în considerare lipsurile din apartamente. Dacă mergem la I.C.R.A.L. — unde plătim chirie — ni se spune că nu au luat blocul în primire de la constructor, și deci constructorul este obligat să facă toate remediile. Dacă — ne întrebăm — I.C.R.A.L.-ul nu l-a luat în primire, de ce am fost obligați să ne mutăm în astfel de condiții? Menționăm că pe comunicările către instituții era scris ca în termen de cinci zile să ne prezentăm pentru întocmirea formelor necesare intrării în noile locuințe. (Semnează un număr de 16 persoane)

Fotografia pe care v-o trimit reprezintă noua autogară a municipiului Sighișoara, dată în folosință în acest an.

Sintem convinși că noua și modernă clădire a acesteia va avea nu numai o funcționalitate estetică, dar și — mai ales — practică. (T. Nicolae, Sighișoara)

Vă trimit o fotografie reprezentîndu-l pe **Mihai Sav**, născut în Jibou, județul Sălaj, la 11 februarie 1901 — care la data de 17 mai a.c. a plecat în turul României, din comuna natală, intenționînd să stră-

bătă pe jos teritoriul patriei, făcînd un înconjur al meleagurilor țării, notîndu-și totodată impresiile într-un carnet. La cei 75 de ani ai săi, **Mihai Sav** dovedește

nu numai o pasiune, ci și o tinerețe remarcabilă. (Octavian Orza, Tîrnăveni, Mureș)

Pasiunea mea în timpul liber este arheologia și am căutat ani de-a rîndul pînă să găsesc pe teritoriul satului Dîncu Mic nu mai puțin de trei așezări antice. În aprilie 1970, în urma citorva sondaje, am găsit un zid de circa 3 metri grosime, fragmente de țiglă și ceramică arsă și nearsă — foarte multe — de asemenea o piesă sculptată. Așezarea se află pe locul numit Valea lui Mean, la vest de dealul satului Măgura — deașd din rocă de calcar, cu o înălțime de circa 500 metri — fostă carieră de piatră a daciilor. Imediat după ce am descoperit așezarea arătată mai sus, am anunțat Institutul de arheologie din Cluj-Napoca, în luna iunie 1970. S-au prezentat la fața locului prof. univ. Hadrian Daicoviciu, împreună cu alți specialiști, care au constatat că în acele locuri au fost așezări dacice și au promis că în luna iulie a aceluiași an vor începe săpăturile întrucît au o semnificație deosebită. N-au mai venit însă nici pînă în prezent și nici nu au trimis pe altcineva pentru săpături. (Laurean Toiorescu, Dîncu Mic, Hunedoara)

Primim din partea Consiliului popular al județului Gorj:

„...privînd scrisoarea nr., etc.... adresată revistei FLACĂRA de către Eugenia Vinătoru din comuna Borăscu, județul Gorj, care semnalează unele aspecte legate de stilul de muncă defectuos al conducerii cooperativei zonale Ploșoru, privind angajarea gestionarilor la magazinele sătești... Deoarece unele aspecte semnalate în scrisoare se confirmă, cu avizul organelor de partid și de stat ale comunei Borăscu s-a stabilit ca gestionarul Grecescu Matei să fie mutat la magazinul sătesc Scorosu (din aceeași comună), iar gestiunea magazinului sătesc Mîluta să fie dată petiționarului, Eugenia Vinătoru, care în prezent îndeplinește condițiile de stațiu pentru a putea fi gestionară. Această măsură a fost pusă în aplicare de către conducerea cooperativei zonale Ploșoru prin decizia nr...., din 21 mai 1976...”

Primim din partea Comitetului comunal P.C.R. Văculești, județul Botoșani, o scrisoare din care reproducem:

„... în revista FLACĂRA a apărut o sesizare a studentului Iurea O. Dumitru de la Facultatea de energetică din București, în legătură cu activitatea cadrelor didactice de la școala generală din Văculești... În numele dreptății și al adevărului acest tovarăș student să știe că în acest colectiv sînt tov. care pe motiv de boală nu pot consuma băuturi alcoolice, iar afirmațiile făcute de el vor trebui dovedite prin fapte concrete, puternic argumentate și nu prin argumente inventate. Personal, ca secretar al Comitetului comunal P.C.R. Văculești și primar al comunei, mă declar cu totul împotriva unui astfel de sistem de „informare” și publicare a acestui articol, precum și împotriva unor astfel de afirmații făcute de un astfel de „fiu” al satului...”

N.R. — Scrisoarea este semnată atît de către primarul comunei, cit și de directorul coordonator al școlii în cauză; numai că poartă o singură ștampilă — cea a școlii.

Deși sînt mecanic de utilaje, de vreo doi ani execut lucrări de vopsitorie în cadrul întreprinderii de construcții hidrotehnice Constanța. Pentru că lucrez bine, sînt ținut în continuare ca vopsitor, cu toate că nu am o asemenea calificare și cu toate că pe statele de plată figurez ca mecanic. În felul acesta nu primesc nici spor de toxicitate. Ceva nu e în regulă, dar nimeni nu-mi spune ce pot să fac. (Dumitru Ungureanu)

Un răspuns din partea Comitetului de cultură și educație socialistă al județului Vilcea.

Stimate tovarășe redactor șef,

Am luat cunoștință, nu fără uimire, de nota publicată, în loc de cronică a spectacolului, în nr. 24 (1097) din 17 iunie a.c. al revistei „Flacăra”, în care se aduc reproșuri organizatorilor locali ai spectacolelor programate a fi susținute de Cenaclul Flacăra al tineretului revoluționar în Rm. Vilcea, la 15 iunie a.c.

Acestora li se impută faptul că nu au asigurat o sală corespunzătoare desfășurării activității cenaclului și, pe deasupra, că prețul ridicat al билетelor de intrare a făcut ca multe locuri să rămînă neocupate.

Trebuie să știți că sala cinematografului „Unirea”, unde s-a prezentat primul spectacol al cenaclului, a reprezentat pînă nu de multă vreme principalul loc unde publicul vilcean s-a întîlnit, vreme îndelungată, cu prestigioase formații artistice din țară și de peste hotare. E drept, dispunem în prezent de o sală modernă, bine dotată, corespunzătoare celor mai înalte exigențe, cea de la Casa de cultură a sindicatelor, dar aceasta era contractată pentru ziua respectivă cu Teatrul de operă din București, cu mult timp înainte de a-și anunța vizita Cenaclul Flacăra al tineretului revoluționar.

În ceea ce privește costul ridicat al билетelor, trebuie să vă spunem că el este justificat de necesitatea acoperirii cheltuielilor impuse de deplasarea cenaclului Flacăra la Rm. Vilcea, cheltuieli suportate, după cum bine știți, de organizatorii locali. Afirmația că locurile rămase neocupate s-ar datoră prețului excesiv nu este fondată, întrucît biletele, atît pentru matineu, cit și pentru spectacolul suspendat, au fost vindute în totalitate, conform diagramei de sală.

Admițînd că au fost lipsurile organizatorice de care vorbiți, nu înțelegem pentru ce dumneavoastră v-ați supărat pe spectatori, anulînd cel de-al doilea spectacol. Această atitudine a lăsat un gust amar spectatorilor vilceni, și ne exprimăm speranța că un asemenea gest, greu de înțeles, nu se va mai repeta și în alte localități.

Făcînd aceste precizări, vă asigurăm că publicul vilcean, dincolo de incidentul petrecut ca urmare a suspendării unui spectacol mult așteptat, rămîne același prieten statornic al Cenaclului Flacăra al tineretului revoluționar, în care vedem un prestigios for de cultură și educație socialistă.

Cu stimă,
Vasile Roman
președintele Comitetului de cultură și educație socialistă al județului Vilcea

Poșta redacției

GRUP de muncitori de la F.M.I.L. Fălțiceni — Consiliul popular al județului Suceava, căruia ne-am adresat, ne-a confirmat că sesizarea dumneavoastră referitoare la câștigul pe care l-ați realizat sub nivelul retribuției tarifare este reală. În acest sens, s-au luat măsuri concrete, ca asigurarea materialelor și comenzilor, introducîndu-se retribuția în acord individual. Cu aceste măsuri, neajunsurile care au generat această situație au fost înlăturate. Gheorghe Vochescu — București. S-a dispus de către conducerea I.T.B. restituirea imediată a sumei care v-a fost imputată; cei care s-au făcut vinovați de această greșală au fost sancționați pe linie administrativă. Dobra Miloagă — comuna Radovanu, județul Ilfov. Nu puteți fi înscrisă la pensie pentru că ați realizat numai trei ani — din minimum de cinci ani necesari — din volumul de muncă stabilit de adunarea generală a cooperativelor. Gheorghe Stochici — București. Am fost informați de către Departamentul Căilor Ferate că situația dumneavoastră nu poate fi soluționată atîta timp cit nu comunicați următoarele: a) numărul trenului cu care ați călătorit; b) numărul procesului verbal de contravenție; c) numărul sentinței judecătorești; d) date exacte privind instanța judecătorească care a dat sentința; e) orice alte elemente care să înlănească stabilirea situației de fapt. Marin Iordache Popa — comuna Urecheni, județul Neamț. Vi s-a aprobat repartiția unei buteli de gaze lichefiate, pe care o veți primi în trimestrul III al acestui an. Maria Raclău — București. Pentru a da curs sesizării dumneavoastră scrieți-ne unde lucrați și care vă este adresa exactă. Gheorghe Vințan — Alba Iulia. Ați dorit un răspuns. Il aveți: articolul privind participarea dumneavoastră la spectacolul „Întîlnire la porțile cetății” nu este publicabil.

MARGA NEDELEA

FLACĂRA nu ia în considerație scrisorile anonime. Scrieți-ne cit mai concis, și nu uitați să vă iscăliți.

Sub semnul afirmării unor relații noi, democratice între toate națiunile

Un moment, de cea mai mare însemnătate, în istoria relațiilor de colaborare prietenească româno-turcă, marchează acest început de săptămână: vizita oficială pe care președintele Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarăsa Elena Ceaușescu, o face în Turcia la invitația președintelui Fahri Korutürk și a doamnei Emel Korutürk. Noua vizită în Turcia ilustrează încă o dată dinamismul și consecvența cu care tovarășul Nicolae Ceaușescu acționează pentru afirmarea unor relații noi, democratice între toate națiunile, pentru făurirea unei lumi mai bune și mai drepte. Astfel, dialogul la nivel înalt româno-turc se constituie totodată într-o contribuție de seamă la cauza păcii și înțelegerii în Balcani, pe continentul european și în întreaga lume.

„România, arăta președintele țării noastre în toastul său, este hotărâtă să sprijine orice inițiative menite să activeze relațiile interbalcanice — atât pe plan bilateral, cât și multilateral, aducându-și contribuția consecventă la transformarea Balcanilor într-o zonă a colaborării și păcii, lipsită de arme nucleare, de trupe și baze militare străine, într-o zonă a înțelegerii și destinderii”.

Exprimându-și satisfacția de a-i saluta pe înalții oaspeți din România, președintele Fahri Korutürk sublinia: „Popoarele turc și român, trăind laolaltă de-a lungul secolelor, au zămislit tradiții comune și sentimente reciproce de iubire și respect. Astăzi, deși nu există o frontieră comună între cele două țări, Turcia consideră Marea Neagră ca o punte care leagă între ele țările noastre și ca o legătură care asigură continuitatea iubirii, prieteniei și tradițiilor comune, ce au originea în adîncul istoriei. Relațiile de bună vecinătate și prietenie, dorite și împărtășite de națiunile noastre, în ultimii ani au contribuit în mare măsură atât la realizarea de contacte la cel mai înalt nivel, cât și la dezvoltarea și întărirea colaborării”.

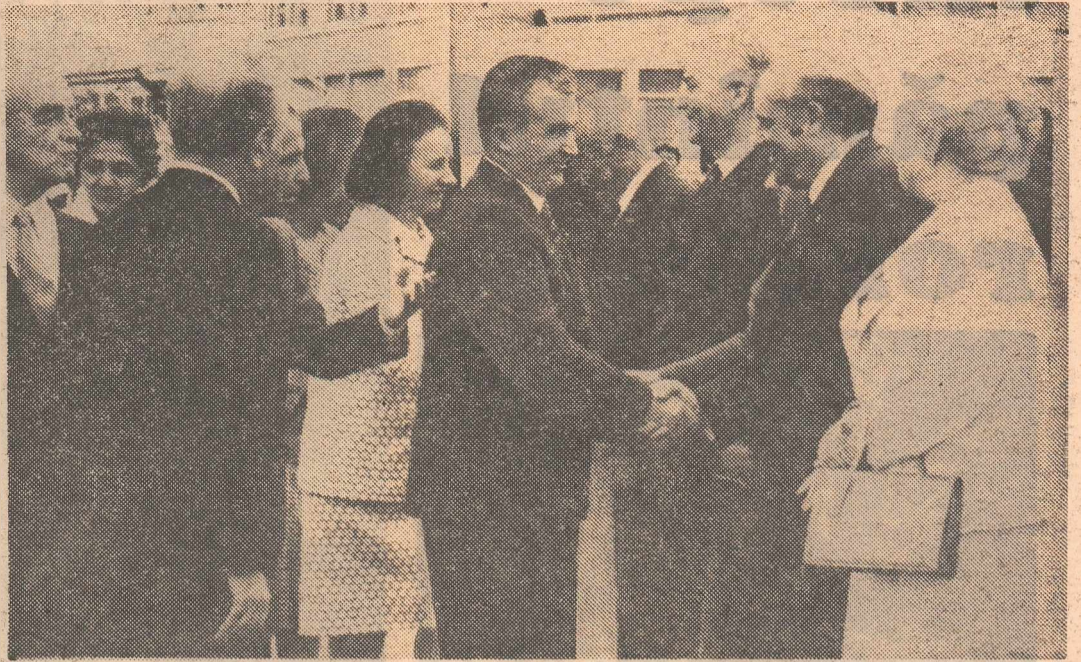
Cordialitatea deosebită cu care președintele Nicolae Ceaușescu și tovarăsa Elena Ceaușescu sînt salutați la sosirea pe pămîntul Turciei de către președintele Fahri Korutürk și de către doamna Emel Korutürk, atmosfera sărbătorească ce domnește în toată Ankara sînt tot atîtea concluzente mărturii ale stimei și prețuirii reciproce dintre cele două țări și popoare, dintre conducătorii lor. Totodată, ziarele din Ankara, pe spații ample, cu titluri mari, în primele pagini, salută această a doua vizită a iluștrilor soli ai poporului român. La loc de frunte sînt publicate biografiile și fotografiile președintelui Nicolae Ceaușescu, tovarăsei Elena Ceaușescu, iar numeroase articole sînt consacrate prezentării succeselor remarcabile obținute de România în dezvoltarea economică și socială, a politicii sale active și principale pe plan internațional, ca și reliefării importanței deosebite pe care o ocupă în cronică bogată a raporturilor bilaterale actualele convorbiri româno-turce la nivelul cel mai înalt.

De asemenea, noua etapă a dialogului româno-turc, prilejuită de vizita președintelui României este salutată unanim în cercurile politice din Turcia ca un eveniment de cea mai mare însemnătate pentru evoluția continuu ascendentă a raporturilor de colaborare prietenească între cele două țări.

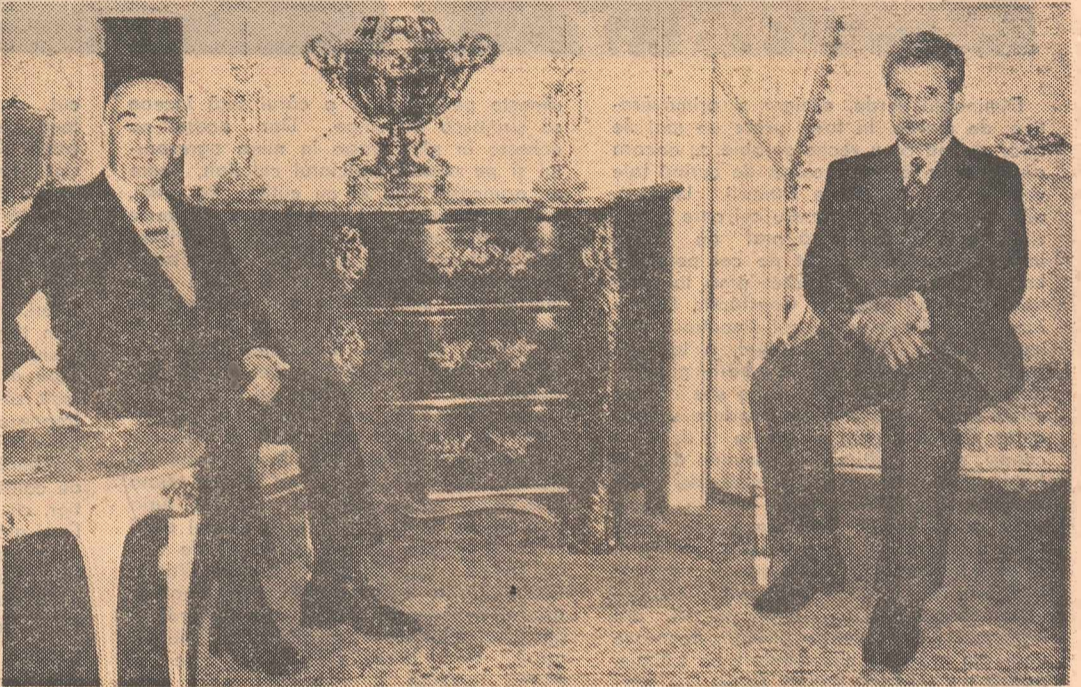
În cursul după-amiezii zilei de marți, președintele Nicolae Ceaușescu a depus o coroană de flori la Anit Kabir, mausoleul lui Mustafa Kemal Atatürk, făuritorul Turciei moderne, scriind apoi în Cartea de aur a mausoleului următoarele cuvinte: „Cu prilejul vizitei în Republica Turcia, aducem un cald omagiu memoriei lui Mustafa Kemal Atatürk — fondatorul statului turc modern”. În continuare, tovarășul Nicolae Ceaușescu, însoțit de George Macovescu, ministrul afacerilor externe, și de alte persoane oficiale vizitează Muzeul Atatürk, amenajat în incinta mausoleului, care cuprinde obiecte personale și diferite documente legate de viața și lupta eminentului om de stat.

Marți după-amiază, președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, și tovarăsa Elena Ceaușescu au făcut la palatul „Cankaya” o vizită protocolară președintelui Republicii Turcia, Fahri Korutürk, și doamnei Emel Korutürk. Intrevederea care a avut loc cu acest prilej a decurs într-o ambianță cordială, prietenească.

La ora apariției acestor rânduri vizita înalților oaspeți români este în plină desfășurare.

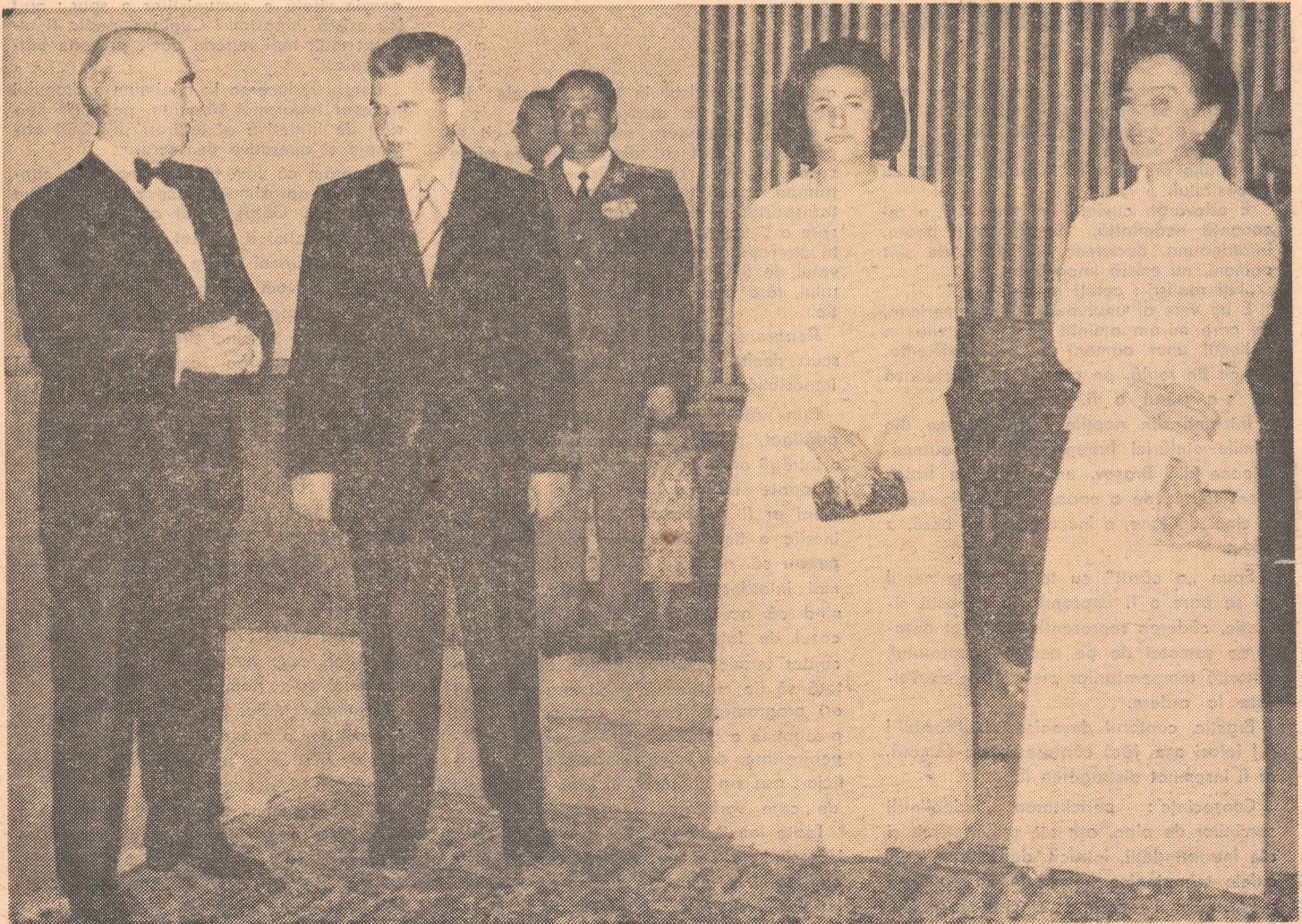
Primirea înalților oaspeți români pe aeroportul din Ankara

În timpul vizitei protocolare

RAZVAN BARBULESCU ■

Marți seara, în onoarea președintelui Republicii Socialiste România, Nicolae Ceaușescu, și a tovarăsei Elena Ceaușescu, președintele Republicii Turcia, Fahri Korutürk, și doamna Emel Korutürk au oferit un dineu oficial la Palatul Marii Adunări Naționale. În timpul dineului, care s-a desfășurat într-o ambianță cordială, de caldă prietenie, președinții Fahri Korutürk și Nicolae Ceaușescu au rostit toasturi. În cinstea oaspeților români a fost prezentat un frumos program artistic, susținut de două grupuri de dansuri populare turcești din Silifke și Akcaabat.

De aici începe pământul românesc

Dimineată verde, desigur și primăvăritică, de martie. În față, peste un mal de apă, plutind ca o veche corabie cu ancora aruncată la fărâ, un ostrov de curind taie valurile de umbră ale Dunării. Liniștea, atât de firească aici pentru cei care o aud zilnic, este brusc făcută praf de câteva împușcături. Deși obosit de cei peste 10 km străbătuți de la pichet până la frontieră, soldatul grănicer Constantin Eftimie începe să alerge spre locul dincotro auzise împușcăturile, ajunge la mal, o ia încă puțin în susul apei și vede o barcă prizonită de o salcie. În jur, nimeni. Se știe însă că, odată ce ești silit să ajungi undeva, vislind, calea de întoarcere nu poate fi decât aceeași, așa că Eftimie se ascunde după o buturugă de salcie și așteaptă. Nu peste multă vreme perdeaua de trestie este dată deoparte de doi braconieri care țin după ei un mistreț. Încălcare clară a legislației privind vinătoarea în zona de frontieră, astfel că urmează somația care-i încremenește pentru o clipă pe cei doi infractori. Numai pentru o clipă, deoarece unul din cei doi, observându-l pe Eftimie, apasă pe trăgaci. Primul cartuş, un cartuş mare de vânătoare, se împlintă adinc în trunchiul salciei, al doilea, cu alice, îl

rănește pe grănicer, a cărui față începe să șiroiască de sânge. Dar acesta nu ochește în plin, trage în mina agresorului și pe urmă în piciorul celuilalt, care se aruncase spre el cu cuțitul. Pe urmă, cu o omenie care-i face cinste, oprește hemoragia celor doi, care acum îl privesc mai mult cu uluire, decît cu ură, și trage în aer cerînd ajutor. Rănit cum este, merge 6 km, până la un canton, iar de-aici își călăuzește camarazii la locul unde cei doi braconieri încă nu înțeleg ce l-a oprit pe grănicerul atacat de ei cu atîta furie să le ia viața. „Inima, spune el, n-am eu inima oia să omor un om, dacă pot numai să-l rănesc și astfel să-l prind”. Dar furia?, este întrebare. „Furia, răspunde, nu are ce căuta aici, unde începe pământul românesc, furia orbește, iar la noi, grănicerii, numai ochii să vadă și urechile să audă, că de tras cu pușca tot înveți”. Soldatul Eftimie Constantin a fost avansat excepțional la gradul de caporal, a fost citat pe ordinul de zi al trupelor de grăniceri... Numai atât?, s-ar mira cine știe cine și mirării aceluia îi răspunde orice grănicer, de la ofițer pînă la ultimul soldat, că Eftimie Constantin și-a fă-

cut datoria, atît. Vorbele aspre, bărbătești ale unor oameni care zilnic străbat peste 40 km, pe jos, iar 16 ore din 24 ore sînt într-un efort permanent cerut de înalta lor misiune de apărători ai grănicelor țării.

„Soldatul grănicer, spune colonelul Ion Petrescu, un ofițer care se bucură nu numai de stima, dar și de iubirea celor tineri, trebuie să fie un bun infanterist, un bun trăgător și, dat fiind că aici este în misiune de luptă permanent, trebuie să aibă o înaltă conștiință politică, astfel încît să-și înțeleagă rolul de apărător al frontierei patriei împotriva tuturor aceluia care o încalcă, sînd astfel legislația de frontieră care reglementează atît traficul de călători și mărfuri, feroviar, naval și rutier, cit și vinătoarea și pescuitul în zonă. Deci grănicerul protejează granița, asigură protecția obiectivelor economice și supraveghează respectarea legislației care reglementează activitatea din zona de frontieră, toate acestea cu ajutorul real și eficient al populației, care face parte din grupele de sprijin ale grănicerilor, cit și al organelor Ministerului de Interne”. Maiorul Nicolae Filip este un ardelean

care atunci cînd spune da, și se pare că a vorbit prea mult. Sobru, interiorizat și totuși, în unele scîlpiri rezezi ale ochilor, se întrevede o înclinație aproape paradoxală spre umor. De peste 25 de ani este pe frontieră, „deși aici viața este foarte grea și în același timp foarte frumoasă. Uneori timpul nostru se măsoară nu cu ceasul, ci cu situația care impune prezența noastră pe frontieră. Cînd mă gîndesc că ar trebui să laud pe unul sau pe altul, prefer să tac din gură, pentru că toți au muncit bine”.

Îl privesc și înțeleg abia acum ce a vrut să-mi spună locotenent-colonelul Teodor Dobrescu cînd mi-a vorbit de granița care nu ar constitui o piedică în cunoașterea și apropierea dintre oameni. Dimpotrivă, granița, și deci grănicerul, este un mod de a ne reprezenta în fața străinilor, pentru mulți dintre aceștia grănicerii noștri fiind primii români pe care îi văd.

Fiind pe Dunăre, este firesc să fi întîlnit și grănicerii, să le spunem „de apă”, dacă celorlalți, de pe mal, le spunem „de uscat”. Aceștia, înțeleg de la căpitanul de rangul II, Vasile Uncescu, sucevean alunecat de la Siret la Dunăre, asigură paza frontierei fluviiale, ceea ce e departe de a fi ușor, mai ales cînd nu e iarnă și traficul naval, pe acest cărăuș de apă tulbure al Europei, este foarte intens. Nemaivorbind de buturugile, crengile și alte pericole care amenință ușoarele șalupe ale marinarilor grăniceri.

— Un marinar de-al nostru, povestește Petre Iacob, secretar de partid al subunității, se scoală noaptea, se suie în șalupă și pleacă singur în întunericul Dunării. Cum s-ar zice, lucrează izolat, singurătatea și teama de a te lovi de mal fiind printre primele obstacole care trebuie învinse de băieții noștri. Și acestea și celelalte calități necesare le deprin în scurt timp și, cum să zic, la locul de muncă.

— Plouă, tună, fulgeră, Dunărea își zvircolește valurile pe neașteptate, cîoatele pîndesc la tot pasul, grănicerii noștri trebuie să-și facă datoria, dovedind o deplină încredere în propriile lor posibilități psihice și fizice. Gîndiți-vă, spune Vasile Uncescu, să știi că, așa cum obișnuiește, Dunărea se poate infuria pe neașteptate, noaptea, sigur, fără a fi cine știe ce înotător gîndiți-vă... curajul la noi este necesar și nu o ambiție. Fără curaj nu te poți apăra pe tîne, dar patria.

Patria este desenată pe epoletul grănicerului ca un simbol al acestei arme ai cărei ostași îi străjuiesc fruntariile. Patria este desenată și în inimile grănicerilor, stimulîndu-le curajul și abnegația în îndeplinirea nobilei lor misiuni. Patria începe de acolo, de unde oamenii cu epoleții verzi veghează liniștea noastră. Patria începe și se sfîrșește acolo unde privirile grănicerului îi mîngîie iarba, iar urechile îi ascultă într-un singur piept răsuflet calmă a 21 000 000 de oameni născuți într-o singură și eternă Românie.

Pentru aceasta gîndurile ni se îndreaptă spre grănicerii care duminică își sărbătoresc ziua lor ce li se cuvine în această lună plină de roade.

IULIAN NEACȘU ■

„Fiți realști: cereți imposibilul!”

Nu, nu e vorba de „imposibil” ca metaforă, ci de acoperirea exactă a unei realități, a unei secvențe din viața unui colectiv de oameni care, în munca lui, nu de puține ori, se află în luptă directă cu imposibilul.

E adevărat, cuvîntul în sine are o rezonanță nedefinită, uneori, sau, poate, întotdeauna, deoarece, acolo unde sînt oameni, nu există imposibil.

„Fiți realști: cereți imposibilul!”

E un vers al unui poet latino-american, de care mi-am amintit acum cîte zile, în mijlocul unor oameni a căror existență, pe cit de reală, pe atît de spectaculoasă mi s-a părut a fi.

Într-una din nopțile trecute, una din inimile oțelăriei întreprinderii de autocamioane din Brașov, un cuptor de tratament termic de o capacitate de douăzeci și cinci de tone, a încetat să mai bată, a căzut.

Spun „a căzut” cu toate că termenul mi se pare a fi impropriu în această situație, căderea reprezentînd în fapt detașarea șamotei de pe pereții cuptorului, datorită temperaturilor prea înalte dezvoltate la ardere.

Practic, cuptorul devenise inutilizabil! A-l folosi așa, fără căptușeala de șamotă, ar fi însemnat distrugerea lui.

Consecințe: periclitarea îndeplinirii sarcinilor de plan, atît ale oțelăriei, cit și ale întreprinderii, intrucît, după toate calculele tehnologice, reparația nu putea fi efectuată mai repede de cincisprezece zile. Toată secția era în alertă; singele cami-

oanelor era pulsant în toate arterele întreprinderii și de această inimă.

Ultima, și singura soluție, după cit se părea, ar fi fost ca cele 25 tone de piese care se tratau zilnic aici — puntea și trompa camionului „Roman” — să fie transportate cu basculantele la Făgăraș, spre a fi tratate termic la I.U.C. și această operațiune trebuia făcută pe tot intervalul de timp cit durau reparațiile cuptorului, fără a se opri procesul de producție.

Repararea cuptorului într-un termen mai scurt decît de cincisprezece zile părea imposibilă!

Prin natura evenimentelor, la care s-a adăugat, nemijlocit, ideea de stagnare a întregii producții a camionului „Roman”, se poate stabili o identitate ai cărei termeni ar fi responsabilitatea și lupta cu inerția a fiecărui om din această secție, pentru că, de fapt, imposibilul pare a fi, mai întotdeauna, chiar inerția, presupunînd că această inerție se numește, în cazul de față, tehnologia reparării unui cuptor termic. Dar realitatea trebuie forțată să fie mai bună decît cea calculată ori programată. Firește, această forțare presupune o doză maximă de efort, de ingeniozitate, de voință și putere de sacrificiu; așa s-a conturat, în fapt, identitatea de care vorbeam.

Toate inimile oamenilor aveau alt puls, încercînd să suplinească și bătăile inimii cuptorului termic fără de care respirația întreprinderii nu ar fi fost posibilă, și voința lor racordată la uriașa sursă de e-

nergie vitală a comuniștilor a spus: nu! Nu există imposibil! Cuptorul poate fi reparat mult mai repede decît prevede tehnologia.

Pentru reducerea la minimum a timpului necesar reparației trebuiau, pe lingă spiritul de inițiativă al tuturor, și soluții originale și operative de lucru.

„Speram că vom efectua reparația cuptorului în aproximativ zece zile, ne spune ing. Marin Găluț, omul care a acordat asistență tehnică pe tot parcursul lucrărilor, dar nimeni dintre noi nu ne-am închipuit că vom reduce timpul tehnologic cerut de asemenea lucrare de la cincisprezece zile la cinci zile! Practic, noi am terminat șamotarea cuptorului în patru zile, dar o zi a trebuit să ardă pentru uscarea șamotei”.

„Am lucrat zi și noapte, în schimburi de cite douăsprezece ore, intervine comunistul Olaru Traian. Toți cei 34 de oameni care au hotărît să facă totul pentru a repara cuptorul într-un termen record au trăit un puternic sentiment de autodepășire, uitînd pînă și de foame și de sete”.

„Trebuia să fim în stare să facem și imposibilul!”, zice Piroșca Ioan, șeful echipei de zidari care au făcut inima cuptorului să bată din nou.

Afirmația indică o noțiune abstractă, fiecare om o pronunță altfel dar, indiferent de pronunție, reprezintă o coordonată afectivă a vieții noastre.

A te prefăca că trăiești nu înseamnă a trăi! Viața noastră nu poate fi convențională, biografia unui gest, a unei fapte, indiferent de cită doză de spectaculozitate emană ea, e un fapt de conștiință, dar și de capacitate umană, sentimentul că poți,

că ești în stare să elimini din viață imposibilul, face parte din spectaculoasa noastră realitate, aceste fapte de excepție căpătînd rezonanța tonului simbolic al unei game majore și caracterizînd pregnant personalitatea omului nou, dezvoltarea conștiinței sale revoluționare, în slujba edificării orînduirii noastre socialiste.

poate că aceasta a și fost condiția esențială de a învinge imposibilul, învins cu prețul a cinci zile și nopți întregi.

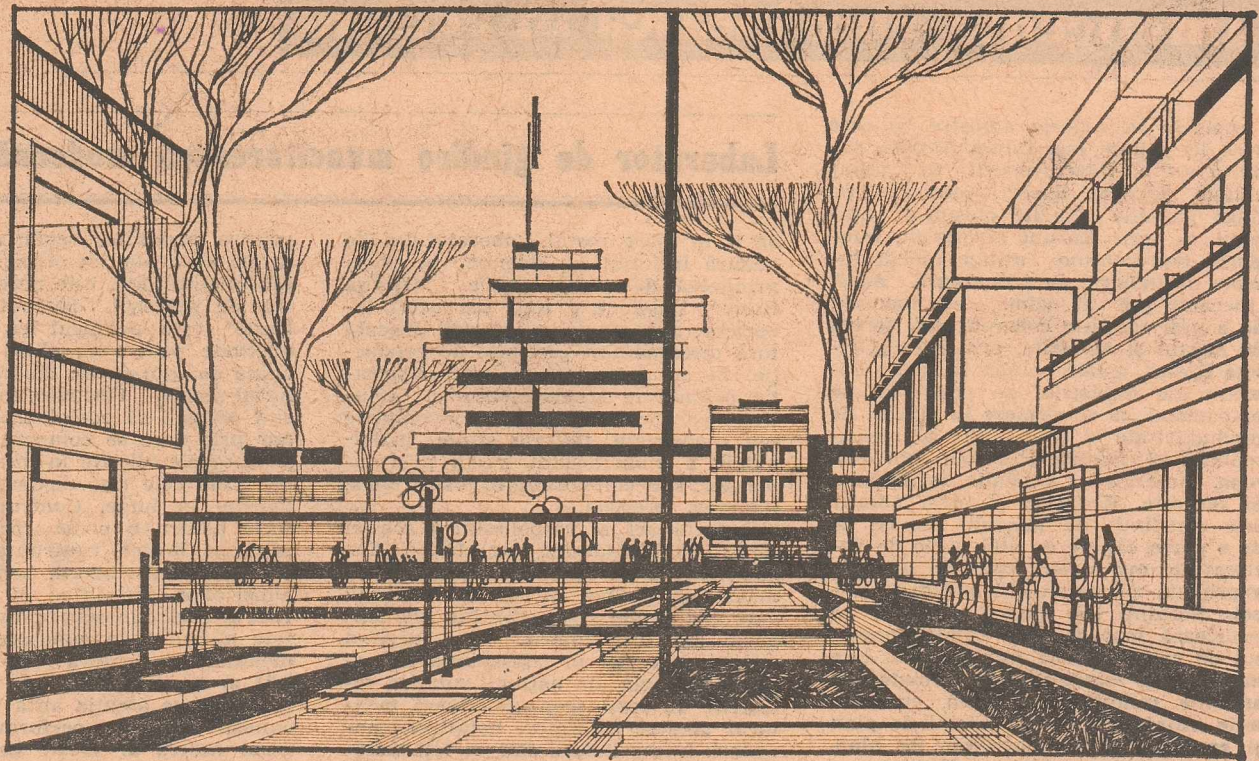
M. N. FLORIAN ■

EXPERIMENT LA ALEXANDRIA:

O viziune a viitorului

UN ORĂȘEL AL COPILĂRIEI

ȘI AL ADOLESCENȚEI, AL MUNCII ȘI AL BUCURIEI DE A CREA

La Alexandria va începe în curând construcția unui Complex experimental integrat pentru instruirea și educarea prin și pentru muncă a elevilor. Complexul din Teleorman reprezintă concluzia firească a cercetărilor desfășurate timp de mai mulți ani de către un colectiv larg de la Institutul pentru cercetări pedagogice și psihologice sub conducerea profesorului doctor Petre Bărbulescu. Noua concepție s-a cristalizat într-un proiect (autori: profesor doctor **Petre Bărbulescu**, profesor doctor **Fernand Chirea**, arhitect **Ion Andrei**, inginer **Ion Coman**) care, pe temeiul unui Decret prezidențial și al unei Hotărâri a Consiliului de Miniștri, va intra în faza de execuție, urmînd ca lucrările să se încheie în cursul actualului cincinal. Va fi primul asemenea complex din țara noastră, iar prin poli-funcționalitatea sa, ca și prin orientările largi care-i stau la bază, comportă un anumit caracter de noutate pe plan internațional, constituind ca atare obiectul unor comunicări la conferințe și conștătuiri internaționale pe teme de educație, iar în momentul de față se află și în atenția forului de specialitate U.N.E.S.C.O.

— Constituirea, începînd din anul 1971, a atelierelor-școală — subliniază profesorul Bărbulescu — a marcat un uriaș pas înainte în învățămîntul nostru mediu. Fiind vorba însă de o schimbare structurală cu vaste consecințe, acțiunea a demarat nu fără inevitabile căutări și deficiențe, datorate fie greutăților de înzestrare a atelierelor la nivelul tehnicii moderne, fie necuprinderii tuturor implicațiilor pedagogice. Personal am efectuat investigații în școli din București, din municipiul Gheorghe Gheorghiu-Dej și din județul Teleorman, am făcut parte din brigăzi organizate de Ministerul Educației și Învățămîntului pentru studiul activităților tehnico-productive în județele Cluj, Bacău, Botoșani, am asistat la simpozioane, am cerut, prin chestionare, păreri la peste o mie de elevi de la liceele nr. 1 și 2 din municipiul Gheorghe Gheorghiu-Dej și de la liceele „Gheorghe Coșbuc” și „Ady Endre” din Cluj-Napoca. Iată cîteva păreri, defel izolate: „Munca în atelierul din școala noastră are un aspect plictisitor, nu realizăm produse care să ne pună în situația de a gîndi mai mult la executarea piesei respective”. „La noi, la liceu, totul a mers pe principiul: să ne aflăm în treabă”. „Activitățile ar trebui să fie mai diverse, pentru că dacă este vorba de orientarea noastră profesională, nu numai de cusut avem nevoie”. „Nu ni s-a dat posibilitatea, la începutul anului să alegem ce ne interesează”. „Să se țină cont și de dorințele și păreriile noastre”. „Atelierul să fie un loc în care să-ți fie drag să muncești”. Și, în sfîrșit, această părere, brutal dar sincer exprimată: „Merg la uman, deci nu mă interesează”, adică, în subtext, „nu mă preocupă munca productivă, fiindcă, vezi bine, mă interesează filozofia, arta, literatura, nu munca manuală”. Ca și cum aceasta din urmă, judicios organizată și orientată, n-ar contribui și ea la modelarea intelectului, n-ar reprezenta un permanent proces de adaptare, inovare și investigație, potențînd dinamismul gîndirii și al inteligen-

ței. Accentuez însă pe cuvintele: „judicios organizată și orientată”. În adevăr, și în prezent în destule ateliere-școală accentul se pune pe munca manuală simplă, pe activitățile repetitive. Dacă un an întreg copilul execută, bunăoară, aceleași patru-cinci operații cu pila, se poate sătura nu numai de pilă, dar poate chiar și de munca manuală pe toată viața. Și cîte ateliere de covoare n-am văzut la liceele din Vaslui, Blaj, Cluj-Napoca! Patru ani la rînd elevul nu fac altceva decît să țese, fiindcă însăși programa în vigoare prevede continuitatea obligatorie în aceeași muncă productivă. Firește, ar fi absurd în principiu și dealtfel imposibil de realizat practic ca fiecărui elev în parte să i se ofere pe tavă exact ceea ce dorește. Trebuie ținut seamă de posibilități, de interesele societății, de necesitățile de forță de muncă ale unui județ sau altul. Aceasta nu înseamnă însă că actualul sistem nu e perfectibil.

— Pe ce căi ?

— În primul rînd, printr-o înzestrare tehnică la nivelul anului 1976. Or, eu am văzut în Vrancea ateliere școlare înzestrate cu 30 de ace și o mașină de cusut; în Apuseni unele ateliere nu dispuneau de mai nimic altceva în afară de firmă; în județul Vaslui echipamentul tehnic se reducea uneori la un aragaz stricat... Ce să mai spun de elevii care la practică se îndeletniceau cu producerea de scobitori! Nu trebuie să generalizăm, sînt cazuri extreme, dar situații nu prea îndepărtate de acestea dăinuie și în 1976, și nu numai cu titlu de excepție rarisimă. Așadar, o primă constatare evidentă: pentru a fi utile pe plan pedagogic și nu doar ca surse de venituri pentru școală, atelierele trebuie să-i familiarizeze pe elevi și cu tehnologii și, acolo unde e posibil, chiar cu linii tehnologice moderne. Bineînțeles, și pila, și acul, și rindeaua își au și își vor avea locul lor, în faza de inițiere; important este să nu se pedaleze pe ele la infinit. O hotărîre recentă a forurilor de resort prevede măsuri pentru modernizarea tehnică a atelierelor-școală. Sperăm că roadele nu se vor lăsa așteptate. În al doilea rînd, ar trebui să li se asigure copiilor o anumită posibilitate de alegere, să li se testeze aptitudinile, să

fie „plimbați” prin două-trei meserii, avîndu-se în vedere triada de cerințele economiei, aptitudinile și dorințele elevilor — a subliniat, în încheierea, profesorul Constantin Bărbulescu.

Iată, așadar, contextul mai larg în care a fost elaborat proiectul de „Complex școlar integrat în vederea pregătirii prin și pentru muncă a elevilor”. Nucleul său de bază îl vor constitui secțiile de producție, dotate la un nivel superior de către întreprinderile județului și organizate cu linii tehnologice asemănătoare celor din marile uzine. În felul acesta, tinerii vor căpăta realmente posibilitatea de a se apropia, din școală, de tehnica modernă și, în general, de activitățile practice în domenii diverse: prelucrarea metalului, electrotehnică și electronică, agricultură, construcții, chimie, economie casnică, didactică, lemn-mase plas-

cultul muncii

tice, economie-comerț. Însăși această simplă enumerare învederează posibilitatea policalificării.

E de la sine înțeles că elevii nu vor rătăci la nesfîrșit din secție în secție, fără să învețe de fapt nici o meserie în mod temeinic. În funcție de cerințele economiei acestui județ în rapidă dezvoltare, de dorințele personale și de aptitudini — testate de laboratorul de orientare școlară și profesională care va funcționa, de asemenea, în cadrul complexului — ei se vor familiariza, de-a lungul anilor, cu două-trei activități, obținînd, odată cu absolvirea liceului, și acea policalificare indispensabilă pentru stăpînirea tehnicii moderne.

Activitățile practice nu se vor limita la producerea unei anumite cantități de piese, ci se vor axa pe formarea personalității elevului. Bunăoară, în domeniul economiei casnice tinerii vor primi noțiuni de puericultură, îngrijind copii... adevărați, sub atenția cadrelor sanitare competente. În dome-

niul economie-comerț elevii se vor familiariza atît cu practicile comerciale obișnuite, cît și cu activitățile de marketing, de prospectare a pieței, poate chiar secundînd conducerea complexului în acțiunea de prospectare a pieței pentru produsele pe care ei înșiși le vor fabrica. Alt exemplu: secția „didactică”. Unul din rosturile sale este de a produce material didactic, dar nu la modul repetitiv, ci incorporînd și o fărîmă din inteligența județului.

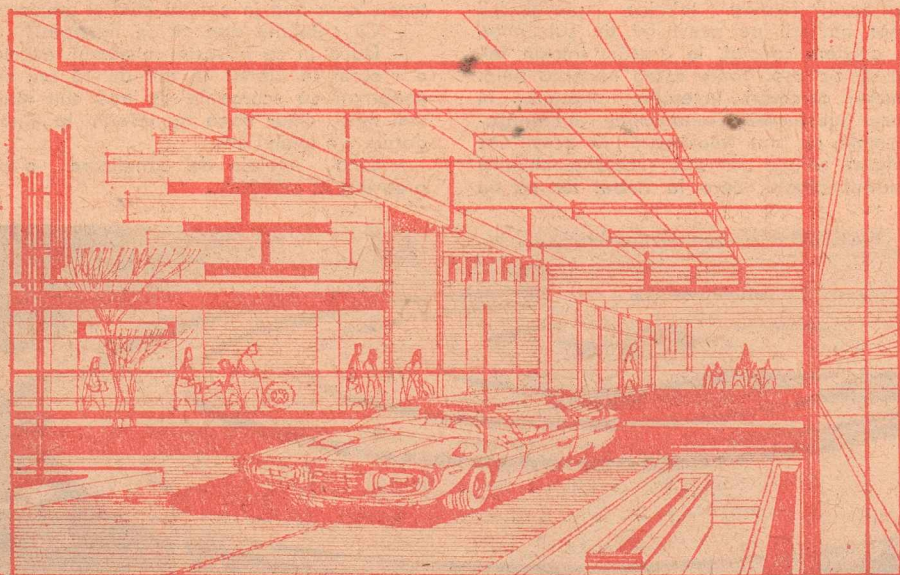
La o recentă expoziție de produse școlare realizate în Teleorman s-a făcut apariția un maestru, fost învățător într-un sat din Bărăgan, purtînd o bancă în spinare. După cum bine se știe, acest banal mobilier școlar n-a suferit modificări esențiale în ultimele cîteva sute de ani. Banca maestrului, ce-i drept cam grosolan lucrată, avea însă ceva neobișnuit: se plia. Cu alte cuvinte, elevii își puteau plia băncile după ora de curs, dînd sălii de clasă o altă întrebuințare temporară. În școli de țară strîmtoare din punctul de vedere al spațiului, inovația s-ar dovedi utilă. Adevărat, unii s-au grăbit să afirme că de fapt nu era vorba de cine știe ce noutate absolută, în timp ce alții obiectau: „Uite, domnule, e făcută cu toporul și ferestrăul!”, scăpînd însă din vedere că era vorba de o idee care a țîșnit undeva în județ și că asemenea idei, „mari” sau „mici”, trebuie încurajate pe toate căile. Existența complexului, cu secțiile sale productive bine utilizate, va ușura realizarea practică a unor asemenea căutări novatoare.

Tot în cadrul complexului se va construi o sală polivalentă cu funcție de educație politehnică și care va deservi toate secțiile. Aci se vor proiecta filme și diapozitive cu subiecte tehnice, se vor desfășura discuții libere pentru promovarea ideilor noi, inclusiv a celor mai fantastice, la prima vedere — după metoda „brainstorming” — se vor iniția concursuri și dezbateri privind organizarea științifică a muncii etc. Porțile sălii polivalente vor fi deschise nu numai elevilor, ci și părinților și specialiștilor din afară dornici să împărtășească tinerețului din experiența și năzuințele lor. Complexul va funcționa prin autodotare, prevăzîndu-se ca în primii patru-cinci ani să se recupereze investiția inițială prin desfacerea producției realizate de elevi.

Experimentul din Alexandria este perfectibil, am putea spune, prin definiție: este vorba doar de un model, de o cale nouă, nebatătorită, rămînînd ca, în lumina experienței acumulate, cercetări ulterioare să precizeze posibilitățile și căile de generalizare în alte județe. Important este ca miile de ateliere-școală, existente și care își vor menține actuala formă de organizare, precum și centrele-pilot preconizate prin experimentul din Teleorman să nu ignore esențialul, și anume faptul că în activitățile productive din școală, primordială trebuie să fie grija pentru dezvoltarea multilaterală a personalității elevilor, a copiilor și adolescenților de azi care, cu brațele și cu mintea lor, vor făuri și întruhipa România de mine.

LIONEL NIȚESCU ■

Desene de arhitect ION ANDREI ■

Agenda în coperte albastre cu care vine la ședințe ing. Iulian Anghel, sudorul șef al întreprinderii de utilaj chimic „Grivița Roșie”, conține, pe lângă paginile liniate obișnuit, umplute cu scris mărunț și îngrijit, fotografii reprezentând utilaje unicat lucrate în atelierul de autoutilare. Acest „mecanic șef” al uzinei are menirea de a găsi soluțiile concrete, sub formă de mașini și agregate, prin care „Grivița Roșie”, astăzi pionier în multe domenii ale industriei de profil de pe mapamond, să se alinieze la nivelul de productivitate și mecanizare al concurenților și partenerilor sale din Europa, America și celelalte continente. Și reușește. Reușește, și acest adevăr este consfințit de mașinile înseși, pe de o parte, iar pe de altă parte de declarațiile, mai corect spus de uimirea exprimate de specialiștii străini în clipele fierbinți ale muncii. Ceea ce se realizează mai greu, și fiindcă procesul de care e vorba n-are sfârșit, este modificarea mentalităților formate în anumite condiții de muncă, cu anumite utilaje și cu alte sarcini de plan și concepții despre sarcinile de plan. „Las' că merge”, „Așa am făcut și n-a murit nimeni”. „Nu se vede”. „Nu-i gaură în cer”. În general lucruri mărunte, de finețe și de conștiință, neverificabile, mai exact neverificabile imediat, pe care înaltul grad de profesionalitate cerut de noile condiții tehnice nu le mai poate trece cu vederea. Vorba aruncată cindva și rămasă pentru că putea rămâne: „Las' că merge”, nu mai merge. Și mentalitatea aceasta nu poate fi extrasă nici chirurgical, nici prin anestezii locale, ci prin inocularea unei alte mentalități. Acesta

Laborator de gândire muncitorească modernă

ar fi în mare rostul Laboratorului de sudură înființat nu demult în Întreprinderea de utilaj chimic „Grivița Roșie”. După ce a ieșit din acest laborator, noul muncitor nu mai execută fără discernământ sarcinile de producție. El se poate opune, prin dispoziția primită în școala-laborator, soluției incorecte sau inexacte, incomplete sau inadecvate. Datoria sfintă, inalienabilă a muncitorului trecut prin laborator, sint corectitudinea, exactitatea, rigoarea, precizia.

Sudorul șef și responsabilul acestei forme de învățămînt, ing. Iulian Anghel, insistă în special asupra acestui detaliu și anume că nu atât meseria care aici se însușește științific este singurul rezultat urmărit, ci forjarea unei mentalități în consonanță cu aspirațiile vitale ale națiunii noastre socialiste. În acest scop, precizează mentorul acestui laborator, hotărîrea conducerii întreprinderii este ca toți lucrătorii uzinei să treacă prin aceste furci caudine ale gândirii muncitorești moderne. Ca anexă indispensabilă a laboratorului, a luat ființă concomitent atelierul-școală model unde ucenicul, fiindcă tot despre ucenici este vorba, își desăvîrșește în producția concretă și sub supravegherea aceluiași instructori îndemînarea de viitor sudor în suduri mecanice.

Firește, mentalitățile se învechesc nu numai printre muncitori. Despovărea de ele este la fel de imperativă atât

printre maiștrii, școlari și ei în forme adecvate, cit și printre ingineri. Mai înainte însă, este necesar să amintim că procesul început la „Grivița Roșie” este prevăzut cu modalitățile adecvate pentru ca el să nu înceteze odată cu ieșirea din laborator sau atelierul-școală. Periodic, toți muncitorii sint obligați să completeze un chestionar prin care se compară cunoștințele și metodele folosite în întreprindere cu metodele cele mai moderne de sudură folosite în lume. Confruntare obligatorie pentru o uzină pilot cum este „Grivița Roșie”, confruntare care, la nivelul întreprinderii, se face în forme superioare, științifice și democratice. Este de mult cunoscut faptul că interesul este stimulat de cunoaștere. Recordul mondial la săritura în înălțime de 2,31 m nu-ți spune poate nimic și nici nu-ți atrage atenția atîta vreme cît nu cunoști istoricul performanței. Interesul nostru ar crește brusc dacă de pildă un român ar ajunge la 2,30 m. Am făcut această paranteză ca să înțelegeți mai bine ce își propun „simbetelele gândirii tehnice”, care au loc săptămînal în întreprindere cu maiștrii, tehnicienii, muncitorii de înaltă calificare, inginerii, în spiritul aceleiași intenții, a schimbării de mentalitate. În cursul acestor întruniri săptămînale sint difuzate informații pentru ca tot tehnicianul să fie în posesia acelor puncte de interes care să-i fure privirile și gândurile la activitatea întreprinderii,

indiferent dacă se află într-o bibliotecă, în fața televizorului, la o agapă prietenească sau într-o discuție protocolară. În continuare, discuțiile sint concentrate spre găsirea soluțiilor în legătură cu un fapt concret, major, de stringentă actualitate, greu sau chiar imposibil de rezolvat în variantele clasice. În vederea alegerii soluției optime, sint discutate aici toate părerile posibile, sint aduse la cunoștința participanților toate faptele, gândurile, reprezentările, văzute, aflate, citite, intuite, chiar și eșecurile și fanteziile și tot ce există și se știe, se compară, se discută și se dispută, se neagă, se afirmă și se infirmă, pentru ca rezultatul obținut comentat, contestat sau aplaudat să constituie chintesența gândirii tehnice a tuturor forțelor umane din întreprindere. Exemplele sint numeroase, nu concretizate nici unul fiindcă, pe de o parte, sint secrete, iar pe de alta nici n-ar interesa oameni aflați în alte spații de interese.

Este, desigur, curios că tocmai Centrala industrială grefată pe întreprinderea „Grivița Roșie” nu preia aceste modalități de lucru și mai ales acest fel de a gândi tehnic și concret, dar nu este deloc târziu și poate nu este târziu nici de a se extinde consultările de genul acesta la nivelul ministerului, păstrînd proporțiile, firește, și dîndu-le un profil mai exact pe specialități și preocupări.

Secretarul comitetului de partid, Ilie Bologa, este convins că fostele ateliere de reparat vagoane, locul atîtor evenimente ale mișcării muncitorești din țara noastră, își păstrează astfel nu numai numele, renumele și locul de frunte în conservarea tradițiilor celor mai înaintate ale clasei muncitoare din România, ci asigură implicit propulsarea lor în conformitate cu viguroasele sale aspirații.

C. NICOLAE ■

PE TREAPTA TERȚIARĂ A EPURĂRII APELOR. SPECIALIȘTII ROMÂNII AU URCAT PRIMII

Ajunsă în dreptul anului 1962, linia graficului începe să urce brusc, aproape pe verticală. O creștere de aproape 15 ori, afirmă ing. Mihai Vernescu. Este vorba de consumul de apă al orașelor, practic nelimitat, dacă n-am ține seama de rezerva de apă, finită, respectiv în scădere, raportată la nevoile de apă în creștere. Numai Bucureștiul consumă zilnic circa un milion de metri cubi pe zi. După un calcul estimativ și părerea personală a ing. Mihai Vernescu mai mult de 30 la sută, de fapt, se risipesc. Consum inutil. Conduite sparte, neetanșe, robinete defecte etc. O echipă de lucrători care ar munci gratuit la supravegherea și repararea rețelei de apă ar costa mai puțin decît risipa de apă pe care zilnic, noi, cei de bună credință chiar, o facem acoperiți de zeci de justificări. Dar nu pentru a deschide proces risipitorilor de apă discutăm cu șeful secției apă și canalizare din I.S.L.G.C. București. Rezervele de apă sint finite. Nevoia consumului de apă, cum am mai spus, este nelimitată, nu există proces biologic, chimic sau chiar social care să nu fie înregistrat de coloana de apă. Nevoia crește, știm, planificat. Crește și nu ne uităm la nivelul apei, care scade, fiindcă dacă va fi nevoie, cînd va fi nevoie, apa se va putea produce industrial. Pînă atunci însă trebuie s-o folosim rațional, s-o recuperăm și s-o pregătim pe gustul și necesitățile noastre pe cea care există. Printre alte griji la fel de importante, de acest fel de lucruri se ocupă secția condusă de ing. Mihai Vernescu.

— Spuneți, tovarășe inginer, că apa se prepară?...
— Pe gustul nostru, al consumatorilor de apă, și pentru caracteristicile fiecărui proces tehnologic în parte. De multe ori consumul industrial este mult mai pretentios. Trebuie să ținem pasul cu fantastica diversificare și dezvoltare a tehnologiilor și acest pas trebuie să fie unul înainte...
— Fiindcă fără apă nu începe nimic?
— Nu la cronologie m-am referit, ci la

tehnologie. Pregătim apa pentru nevoile unei noi industrii și o dăm, dar ce iese din înfîlțirea apei cu produsele și substanțele folosite pentru producerea lor uneori nici industria nu știe. Noi trebuie să recuperăm apa rezultată dintr-un proces chimic nestudiat. O uzină nouă, gata de funcționare, nu stă să ne aștepte pe noi pînă rezolvăm problema epurării apei reziduale. Trebuie s-o rezolvăm înainte și asta presupune studii, cercetări, încercări...

— Un exemplu ar lămuri mai bine lucrurile...

— La Adjud. Apa pe care o vom trata extrem de variată calitativ și cu un grad de impurificare necunoscut încă. Din această cauză ne-am văzut siliți să aprofundăm și să studiem în amănunt întreaga concepție a schemei tehnologice și să folosim pentru găsirea soluției tot ce s-a studiat în lume pînă la acea oră. Și tot n-a fost de ajuns. Soluția propusă de noi aduce o contribuție originală pe plan mondial, în sensul că vom folosi treapta terțiară de epurare...

— Există și o treaptă primară?

— Treapta primară este treapta mecanică. Nisipul, de pildă, sau altă substanță solidă, vizibilă, înlăturarea lor se face pe prima treaptă de epurare. Sint cazuri însă cînd apa este perfect limpede și totuși impură din pricina substanțelor mai ales chimice care s-au dizolvat în ea. În acest stadiu folosim microorganismele, bacteriile, consumatoare de substanțe organice. Cunoșcînd compoziția reziduurilor folosim bacteriile corespunzătoare. Uneori întîlnim substanțe greu biodegradabile și în astfel de cazuri folosim tehnica specializării unor bacterii pe acest fel de substanțe, le creștem special, le dresăm într-un fel, ca să zic așa. Toate acestea necesită timp, studiu, cercetări, încercări, reveniri... În cazul substanțelor anorganice, microorganismele nu sint folosite. În acest caz singura soluție sint alte substanțe chimice neutralizatoare, care la rîndul lor să nu

aibă urmări poluante ceea ce pînă acum, în cazul azotului și al fosforului mai ales, n-am reușit decît noi.

— La Adjud.

— La Adjud. Este ceea ce am numit mai înainte treapta terțiară...

— Și cu bacteriile ce se întîmplă? Rămîn în apă?

— După îngurcirea substanțelor chimice organice, microorganismele se transformă într-o masă gelatinoasă, un fel de nămol care se elimină mecanic, treapta primară... Dealtfel, nămolul rămas de la epurarea apelor, tot după o soluție originală, nu se aruncă, ci este folosit pentru producerea de gaze naturale...

— Ca acelea pe care le folosim la încălzit?

— Centralele termice de la stațiile de epurare folosesc aproape fără excepție gazele naturale rezultate din prelucrarea nămolului.

— Le putem folosi și la încălzitul locuințelor?

— Deocamdată, nu. Specialiștii de la Oradea au găsit soluții pentru folosirea acestor gaze la încălzitul locuințelor, dar rezultatele nu sint suta la sută satisfăcătoare. Cercetările continuă însă și ce pot să vă spun este că se găsesc foarte aproape de varianta ideală.

— Care este inconvenientul cel mai grav?

— Nu este vorba de inconveniente grave, iremediabile. Mirosul, de pildă...

— Nu toate apele se epurează, totuși...

— Nici nu e posibil. Cele mai dăunătoare, care pun în pericol mediul ambiant.

— Cu celelalte ape ce se întîmplă?

— Dacă în ce privește consumul, acesta a crescut în ultimii 15 ani de 15 ori, vă imaginați că scurgerile de apă sint mult mai mari, chiar dacă ne referim la inundațiile din ultimii ani.

— Cînd rețelele de canalizare n-au prea fost la înălțime...

— Optimizarea rețelelor de canalizare este una din preocupările stringente ale societății moderne. Aici trebuie prevăzut totul: de la fenomenul meteorologic pînă la cel economic și social. Sistemul de calcul preconizat de specialiștii noștri, este vorba de un colectiv condus de ing. Dimitrie Astrahante, este, lucid vorbind, cu un pas destul de însemnat înaintea tuturor sistemelor cunoscute pînă acum.

— Mai concret, ce ne puteți spune despre sistemul de calcul?

— ...Găsești o variantă, față de care ai rezerve. Mai cauți una. Cite variante pot calcula niște oameni? Zece, o sută, ceea ce este omeniește imposibil... Un calculator îți dă citeva sute de soluții, pentru toate eventualitățile, pentru toate ipotezele. O alegi desigur pe cea mai completă. Calculatorul însă nu-ți dă decît ceea ce îi comanzi să-ți dea. Răspunsul lui depinde de întrebările pe care i le pui. De numărul întrebărilor și de gradul de transpunere al lor în limbajul mașinii. Acesta este un sistem de calcul. El înseamnă înțelegerea fenomenului, desfășurarea lui în termeni tehnici și transpunerea acestora în limbajul calculatorului pentru ca acesta să te înțeleagă și să-ți dea răspunsurile corespunzătoare.

— E foarte important?

— Extrem de important. Gîndiți-vă că în acest cîcinal va începe procesul de urbanizare intensivă, iar pînă în 1990, 70 la sută din populația țării se va alimenta cu apă din sistem centralizat.

— Ce înseamnă sistem centralizat?

— Nu este vorba desigur de un sistem unic, cum se înțelege curent. Ci de sistemul prelucrat tehnic, racordat la un centru microzonal.

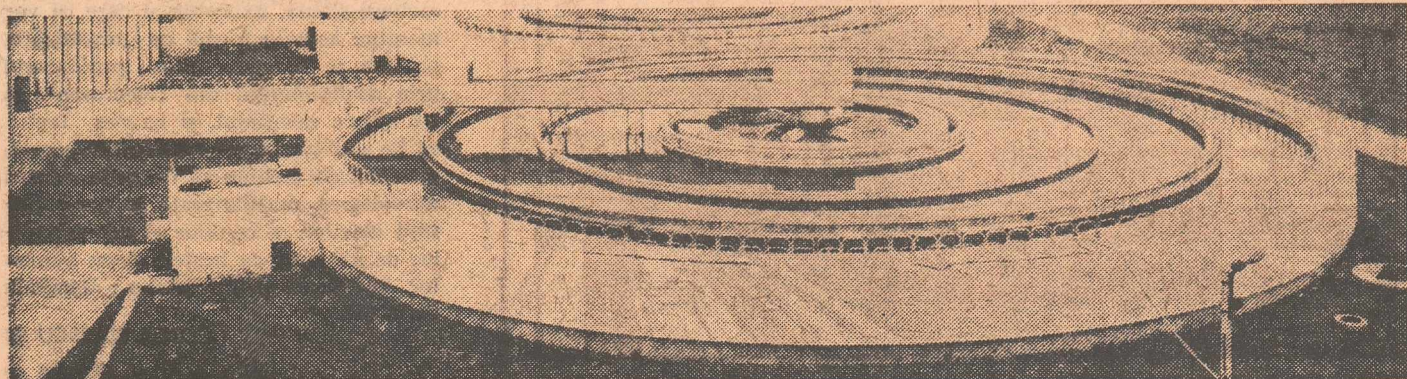
— Ați amintit de localitățile rurale care în acest cîcinal vor deveni orașe. Cum va fi rezolvată problema apei și a canalizării în aceste localități?

— Soluțiile nu vor fi în nici un caz obținute prin miniaturizarea celor existente. Căutăm soluții originale, care să corespundă condițiilor specifice din localitățile viitor urbane. La I.S.C.E.P.E.G.A. a fost terminată cercetarea privind alimentarea cu apă și noi am început proiectarea... În final, după probe și cercetări, va fi aleasă și generalizată soluția cea mai potrivită.

— În încheiere, vă rog să amintiți citeva orașe mici la ale căror sisteme de alimentare cu apă lucrați.

— Tr. Măgurele, Sebeș, Blaj, Calafat, Aiud, Bistrița, Zalău, Jibou, Giurgiu, Săveni, Călărași, Corabia și altele.

NICOLAE CRISTACHE ■

Un erou își așteaptă monumentul

...Cel ce prilejuiește rîndurile de față este un erou, ca mulți alții ai istoriei noastre, un erou al luptei pentru păstrarea pămîntului strămoșesc.

Este eroul unui ținut românesc față de care literatura noastră de inspirație istorică este îndelung datoare: DOBROGEA. Cel mai vechi pămînt românesc! Nu numai din temeiuri geologice, ci și pentru că romanizată înaintea Daciei de peste Dunăre, oare nu aici se va fi început amestecul primar geto-roman? Și dacă pentru atare ipoteză lipsește dovada istorică propriu-zisă, nu înseamnă că am ieșit din real, ci numai că am intrat în domeniul uneori mai adevărat al posibilului, al verosimilului, cîmp deschis gîndului și inspirației scriitoricești.

Eforturi mari de imaginație nu sînt de făcut. Poate doar efortul documentării, al cercetării amănunțite a istoriei și al înțelegerii de care nu se poate dispensa nici o încercare cinstită de abordare a genului istoric.

Iată, în acest sens, un roman gata făcut, care nu-și așteaptă decît scriitorul:

„Este un oraș în Scitia tracă cu numele Tomis. Comandantul soldaților aflați în el era Gerontius, bărbat destoinic, de o forță fizică excepțională și apt pentru orice ispravă de război. În afara acestui oraș fuseseră așezați de împărat barbarii cei mai valoroși, înalți de statură și întrecînd cu mult prin vitejie pe ceilalți. Aceștia erau aprovizionați mai bine decît soldații (romani) și primeau de la împărat și alte daruri. Cu toate acestea ei nu se gîndeau să răsplătească cîntea ce li se dădea prin bunăvoință, ci nesocoteau comandantul și disprețuiau soldații. Văzînd această purtare a lor și că plănuesc ceva împotriva orașului și vor să stîrnească tulburări, Gerontius se hotărî să pedepsească insolența și abuzurile barbarilor și împărțiși planul celor mai pricepuți dintre soldații săi. Observînd însă că ei șovăiesc din cauza fricii și că se tem pînă și de mișcările barbarilor, luă armele și împreună cu un număr redus de însoțitori, se hotărî să se împotrivască întregii mulțimi a barbarilor; el deschise porțile și înaintă, în timp ce soldații încă mai dormeau sau stăteau împietriți de frică sau alergau pe ziduri și priveau la cele ce se întimplă. Barbarii începură să ridă de nebunia lui Gerontius și, crezînd că omul și-a pus în gînd să moară, trimiseră contra lui pe cei mai voinici dintre ei. Acela însă apucă de îndată scutul și încăierîndu-se cu primul care-l atacă se luptă vitejește, pînă ce unul din însoțitorii săi, văzîndu-i înleștați, tăie cu paloșul umărul barbarului și-l doborî de pe cal. În timp ce barbarii priveau cu uimire vitejia și îndrăzneala sa, Gerontius se îndreaptă contra altor dușmani. Văzînd ceea ce făcea comandantul lor, cei de pe ziduri își aduseră aminte de numele lor de romani, năvăliră afară din oraș, atacară pe barbarii îngroziiți și-i măcelăriră. Cei care scăpară se refugiară într-o clădire a creștinilor cu drept de azil. Gerontius, care prin deosebita sa vitejie și măreție de suflet, liberase Scitia de primejdia ce o pînea și învinsese pe barbarii care atacau, se aștepta acum să-și primească răsplata de la împărat. Dar, în loc de aceasta, Theodosius, foarte indignat că au fost omorîți barbarii pe care el îi cîntise atît de mult, chiar dacă făcuseră rău statului, puse să-l prindă îndată pe Gerontius și-l ceru socoteală pentru că luptase apărînd cauza romanilor. Cînd Gerontius dădu pe față răzvrătirea lor împotriva romanilor și relată jafurile comise de ei și omorîrea barbarilor, împăratul nu dădu nici o atenție spuselor lui, ci stăruî să-i afirme că el a căutat să-i înlăture nu în interesul obștesc, ci din dorința de a pune mina pe darurile ce li le dădea împăratul, spre a nu fi dovedit (de ei) că și le-a însușit. Gerontius însă spuse că după uciderea lor el a trimis și acele daruri tezaurului (ele constau din coliere de aur, ce le fusese dăruite de împărat spre a se împodobi cu ele); și numai cu multă greutate putu să scape de primejdia ce-l amenința, împărțînd întreaga sa avere eunucilor. Astfel fu răsplătit Gerontius pentru devotamentul său față de statul roman”.

Lupta dintre garnizoana romană și barbarii goți cantonați în apropierea zidurilor tomitane s-a dat în anul 386 e.n. și este descrisă în cuvintele de mai sus de către Zosimos, cronicar grec de la mijlocul secolului al V-lea, în a sa *Istorie contemporană*, una din cele mai bune opere istorice din ultima perioadă a literaturii grecești clasice. Din aceeași lucrare mai aflăm o serie de alte date interesante privind istoria noastră veche. Ne vom mulțumi să alegem alt pasaj legat de același Tomis și de aceeași luptă pentru păstrarea ființei sale amenințate de năvălitorii barbari: „În acel timp, scîții supraviețuitori, incurajați de năvălirile dinainte, se uniră cu herulii, cu peucii și cu goții și, adunîndu-se lîngă fluviul Tyras care se varsă în Pont, construiră șase mii de corăbii și, imbarcînd în ele 320 000 de oameni, porniră pe mare și atacară Tomisul, oraș întărit cu ziduri. Au fost însă respinși”. Această cea mai mare invazie care a trecut prin Dobrogea a avut loc în primăvara anului 269, desfășurîndu-se atît pe uscat, cît și pe apă (vezi *Fontes Historiae Daco-Romanae*, vol. II, p. 305-307). Masive migrații germanice, spre sudul imperiului roman, locuitorii Tomisului i-au rezistat grație solidelor ziduri de apărare, ale căror ruine se văd bine pînă azi, și apeductelor sale subterane, care au continuat să alimenteze cu apă orașul asediat (vezi I. Stoian, *Tomitana*, p. 50-53). Dar au rezistat și din conștiința apartenenței lor la altă lume, a civilizației și ordinii, la a cărei făurire se simțeau părtași. Apărătorii ai acesteia, așa cum aveam să fim peste veacuri mereu.

Tomisul, „oraș mare și bogat”, cum îl numește Sozomenos, alt istoric, contemporan cu Zosimos, și care în *Istoria bisericească* ne dă și el o serie de știri și informații, interesante nu numai pentru specialiști, despre așezările și locuitorii Dobrogei antice, numiți scîți de către cronicarul trăitor departe, la Constantinopol, dar despre care locuitorii știm de la Ovidiu, ce și-a trăit aici zi de zi ultimii ani ai vieții, că erau în cea mai mare parte geto-daci, precum o dovedesc și o serie de alte mărturii, inclusiv epigrafice, privitoare la gladiatorul dac Skirtos Dakesis din Tomis, reprezentat gata de luptă, în mina stingă cu spada și pumnalul, iar în dreapta cu tridentul.

Tomisul, a cărui întemeiere a intrat în mitologie, legat de tragica poveste a Medeei, azi cel mai vechi oraș din România (peste 2500 de ani, alături de Callatis — Mangalia), își împlineste în zilele noastre epoca sa cea mai înfloritoare. Cuvine-se, de aceea, făcute eforturile posibile pentru a relansa în conștiința publică pe cei care au dat și cu sute ori mii de ani în urmă strălucire istoriei tomitane, dobrogene.

Pămînt supus celor mai aspre vicisitudini, locuitorii Daciei pontice rareori au avut timp să mai și scrie istoria, prea ocupați s-o facă, să-i reziste. Și au reușit, chiar dacă, oarecum în schimb, informația istorică păstrată despre ei este de cele mai multe ori săracă, ba chiar inexistentă pentru lungi perioade. De aceea, atîta cîtă o avem — căci compensează prin adîncimea semnificației dimensiunea redusă a textului — merită, avem datoria să ne oprim asupra ei și să deducem din ea toate învățămintele posibile. Și în primul rînd învățătura dragostei pentru pămîntul țării. Este lecția pe care ne-o dă peste secole și Gerontius, eroul tomitan ce-și așteaptă monumentul, falnic, de piatră și bronz, în Tomisul de azi. Îl văd aievea la intrarea în Constanța, în mijlocul șoselei, obligîndu-ne, printr-un ocol al șoselei, pe toți cîți intrăm în Constanța într-o tihnă pe trecerea a vacanțelor să nu-i uităm pe cei care au apărut pămîntul românesc al Dobrogei.

ION COJA ■

Dovezi incontestabile ale perenității noastre pe aceste pămînturi

— Tovarășe doctor Gheorghe Diaconu, cel care vă invită la acest dialog nu-și propune vanitatea a aduna în rîndurile unui interviu toate preocupările și realizările Institutului de Arheologie din București, din conducerea căruia faceți parte, întreprindere pe care o socotește peste puterile sale. El își propune numai să afle, prin amabilitatea și cunoștințele dumneavoastră, ce e nou în arheologia românească. Aceasta ar fi, ca să zicem așa, prima întrebare.

— Evident, planul de cercetare în virtutea căruia funcționează institutul nostru cuprinde o serie de teme generale, în cadrul cărora arheologia românească este chemată să țină pasul cu arheologia europeană, precum și o suită de teme prioritare, inspirate din documentele de partid. Între acestea, mi-aș permite să citez studiul istoriei tracilor, al geto-dacilor, analiza aprofundată a fenomenului romanizării, a perioadei de formare a poporului român și a limbii române, precum și a epocii de cristalizare a primelor formațiuni statale românești.

— În care dintre aceste sectoare de activitate v-ar plăcea să zăbovim?

— Chestiunile sînt prea serioase pentru a fi trecute în revistă la repezeală. Arheologia nu este numai o indeletnicie a exactității și profesionalismului, ci și una a răbdării. Fiecare temă necesită ani și ani de studiu, investigația de bibliotecă fiind mereu dublată și verificată de munca din teren.

— Vreți să-mi dați un exemplu?

— Marele literat și arheolog Alexandru Odobescu a inaugurat, în septembrie 1866, în urmă deci cu o sută și ceva de ani, săpăturile de la Pietroasele, datînd exact un castru de tehnică romană despre care a îndrăznit să afirme că provine din secolul IV al erei noastre. Ulterior, o serie de lucrări de specialitate, unele de deosebită amploare, au datat mai devreme întemeierea castrului de la Pietroasele. A fost nevoie de redeschiderea șantierului, în 1973, pentru ca cercetarea cea mai mo-

dernă, urmînd riguros datele științifice, să-i dea dreptate lui Odobescu.

— După cite înțeleg, este vorba aici despre studii amănunțite al perioadei istorice în care s-au format poporul și limba română. V-aș propune să oprim dialogul pe acest teritoriu, rugîndu-vă să furnizați unele date suplimentare cu privire la șantierul de la Pietroasele, loc care rămîne, pentru mulți dintre noi, legat mai ales de Cloșca cu puii de aur.

— Șantierul de la Pietroasele a scos la iveală importante mesaje ale etnogenezei poporului român, cercetările mai noi subliniînd datarea castrului în secolul IV și legîndu-i existența de o revenire a puterii romane la nord de Dunăre, în timpul lui Constantin cel Mare sau al urmașilor lui imediați, perioadă în care au fost legate cele două maluri ale fluviului, prin podul de la Celei-Sucidava, și în care izvoarele istorice pledează pentru reintărirea Drobetei și a Diernei, Orșova de astăzi. Castrul de la Pietroasele, ca să revenim, a fost conceput de arhitecți romani, dar ridicarea lui a implicat mina de lucru a populației băștinașe. Cercetătorii sînt de acord că alegerea locului, un pînten de deal la poalele muntelui Istrița, a fost hotărîtă de un strateg roman, după cum meșterii romani au pregătit mortarul, au captat apa din deal și au condus-o prin conducte de olană, au ars piatra de var, operații necunoscute dacilor. Prezența populației dacice este demonstrată de existența ceramicii tradiționale, descoperită pe urmele fostului castru, contribuția locuitorilor autohtoni la construcția despre care aminteam constînd în aducerea pietrii din carierele locale și a materialului lemnos pentru schelărie, provenind din susul masivului Istrița.

— Ce însemnătate au toate aceste dovezi, tovarășe doctor?

— Ele pledează, fără putință de contradicție, în favoarea latinității noastre, a prezenței și perenității noastre străvechi, ca popor și ca limbă, pe meleagurile carpato-dunărene, demonstrînd continuitatea

neîntreruptă și ascensiunea spre civilizația a strămoșilor noștri.

— Ce alte preocupări mai manifestă arheologia românească în ceea ce privește, cum spuneam, epoca formării poporului și limbii române?

— Funcționează o sumedenie de șantiere în toate regiunile istorice, o atenție deosebită fiind acordată fostelor provincii romane, Dacia și Dobrogea, acelor așezări mai vechi în cuprinsul cărora viața a continuat neîntreruptă. Din acest punct de vedere, importante sînt săpăturile de la Sucidava, din Oltenia, și cele de la Histria și Adamclisi, din Dobrogea.

— Chiar cu riscul de a vă întrerupe, v-aș ruga să rămîneți o clipă la Adamclisi. După cite știm, monumentul de la Adamclisi, Tropaeum Traiani, se află în curs de restaurare, urmînd să-și recapete înfățișarea inițială. Ce ne-ați mai putea spune?

— Monumentul triumfal de la Adamclisi a fost ridicat din ordinul împăratului Traian, ca să celebreze greua sa izbîndă în fața neînfrîcților daci. Fără să intrăm în prea multe amănunte, aș vrea să amintesc că Trofeul nu este decît o parte a monumentului, celelalte două reprezentînd un mausoleu și un altar, pe pereții ultimului fiind incrustate numele cîtorva mii de oșteni romani, a căror vitejie este recomandată posterității prin cuvintele: „În amintirea prea vitejilor bărbați care în războiul cu dacii au murit pentru patrie”. Obiect de studiu mai vechi, cînd a fost minuțios cercetat de marele istoric și arheolog Grigore Tocilescu, și mai nou, Tropaeum Traiani reprezintă o dovadă dintre cele mai valoroase dezvăluind nașterea, prezența neîntreruptă și evoluția istorică mereu ascendentă a poporului român.

— Vă rog să mă scuzați pentru întreprindere și vă invit să reveniți.

— Paralel cu șantierele de care am amintit, se întreprind studii și în alte părți. În Moldova, la Miorcani și Botoșana, în Muntenia, la Cireșanu și Dulceanca, unde istoria dacilor liberi este cercetată împreună cu cea a daco-romanilor și a populațiilor alogene, adică a noilor veniți. Sarmatai, goții, slavii și așa mai departe. Pe teritoriul Transilvaniei sînt de subliniat săpăturile de la Bratei, din județul Sibiu, unde continuitatea de viață a locuitorilor durează, fără întrerupere, din secolul IV pînă în secolul IX al erei noastre. O asemenea așezare, în care continuitatea de viață a populației băștinașe este asigurată

din plin din secolul I și pînă în feudalismul dezvoltat, se plasează la sud de Carpați, la Tirgșor, în județul Prahova.

— Știînd că ați condus, nemijlocit, lucrările de la Tirgșor, cu șantierul acesta veniți, ca să zic așa, acasă. Ce-ar fi să ne oferiți cîteva amănunte suplimentare?

— Deosebita importanță istorică a săpăturilor de la Tirgșor se leagă de faptul că aici au fost descoperite așezări umane suprapuse, datînd din secolele II-IV, V-VII și VIII-X, ceea ce ne-a permis să tragem concluzia fermă, aflată dinco' de orice dubiu, că întreaga perioadă dintre epoca părăsirii Daciei de romani, sfîrșitul secolului III, și secolul X, cînd poporul român și limba română erau de-acum pe deplin încheiate, a cunoscut prezența neîntreruptă a unor comunități omenești de același etnic și aceeași limbă.

— Ce i-a determinat oare pe oameni să se stabilească mereu în același loc?

— Mai întîi, condițiile naturale deosebite. Apă la îndemînă, pături, unde te puteai refugia în fața pericolului invaziilor migrațoare, sol roditor. Apoi, situarea la înălțimea unor importante drumuri comerciale. Judecînd după tehnica de construcție a caselor, după modul dispunerii locuințelor și după materialul arheologic transmis dintr-o așezare în cealaltă, putem afirma, fără teama de a fi contrașiși, că populația autohtonă a fost mereu prezentă pe aceste meleaguri, continuitatea ei, demonstrată, între altele dovezi incontestabile, și la Tirgșor, fiind un act istoricește determinat.

— O ultimă întrebare, vă rog. Care sînt perspectivele imediate ale activității Institutului de Arheologie din București?

— Vă spuneam că arheologia este o indeletnicie, între altele, a răbdării. Muncim mult, continuăm săpături vechi și deschidem noi șantiere arheologice, dar un lucru este cert. Pămîntul românesc, pe care au trăit strămoșii noștri din cele mai vechi timpuri și pe care trăim și noi astăzi, oferă prea multe dovezi ale continuității sale pe aceste meleaguri cît să descoperim și să elucidăm noi, cercetătorii de astăzi, într-o viață de om. Tainele arheologice rămîn să fie descifrate și de urmașii noștri, nouă fiindu-ne rezervată doar satisfacția de a fi încercat, după puterile noastre, să adăugăm cîteva cărămizi — un uriaș și minđu edificiu.

OVIDIU IOANITOIAIA ■

Ciștigăm leul după după placul nostru dar și în funcție

In toate compartimentele vieții noastre, pretutindeni, unde trudesc cu brațele și mintea constructorii socialismului, înfăptuirile prezentului și ale viitorului cunosc o singură monedă forte : munca omenească. Ea este și va rămâne însuși criteriul și rațiunea existenței noastre, motorul și miezul dialectic al întregii noastre deveniri.

Intrupată din osirdia, înțelepciunea și spiritul de abnegație al întregului nostru popor, sub conducerea și permanenta îndrumare a comitetelor și organizațiilor de partid, valoarea muncii omenești își sporește neincetat caratele. Sintem cu toții martorii și creatorii imenselor bogății materiale și spirituale făurite în anii socialismului, sintem, în același timp, și beneficiarii unei vieți ce se dovedește a fi de la un an la altul mai îmbelșugată, mai apropiată de cerințele și aspirațiile noastre.

De la un an la altul, la Botoșani sau la Oltenița, la Galați sau la Satu Mare cetățeanul își poate cheltui cu mai mult folos suta de lei ciștigată prin muncă. Dar în același timp echivalentul bănesc al travaliului nostru fizic și intelectual ne obligă să constatăm pe propriul nostru buzunar în ce măsură gospodarii orașelor își indeplinesc sau nu cu conștiinciozitate îndatoririle. Ancheta noastră își propune să dezbată tocmai această problemă.

Reporterii noștri au vizitat în acest scop piețe și magazine din câteva orașe din țară.

Pe piața mare a Bacăului

Pe piața mare a Bacăului, într-o marți, pe la 6 dimineața, intrând mărunț în amănuntele comerțului la coșniță și la mica tocmeală, am descoperit, în contul dumneavoastră, stimate gospodine locale de ambe sexe, că suta de lei e mică și mare. După cum se arată ziua a fi : luni, marți, joi, sau simbătă — ceea ce pare întrucitva normal sau după cum lucrează în-deobște „Agrocoop“-ul și o seamă de neguțatori angajați în comerțul de stat — ceea ce nu numai că e anormal, dar e de-a dreptul păgubos.

Intrând deci cu suta de lei în buzunar pe piața cea mai mare a municipiului am cunoscut două situații perfect contrarii și vreo câteva în opoziție neantagonică, după cum urmează :

Prima situație contrarie e starea magazinelor Agrocoop „Tărăncuța“. Aici găsești mult spanac veșted cu 0,95 lei kg, ceapă bună cu 0,85 lei legătura, salată și lobodă, mai proaspătă sau mai veștedă, cu 3,50 lei kg, ridichi ofilite la 1 leu legătura, cartofi bunișori cu 3,50 lei kg și o mulțime de nenumărate alte lucruri pe care nu prea le cumpără nimeni, dar care umplu din iarna trecută rafturile îngăduitoare ale respectivelor magazine. Adevărul e că lumea ar putea să cumpere foarte bine și ieftin

de la stat ceapă, salată sau lobodă, lumea nu cumpără fiindcă marfa de la „Tărăncuța“ este murdară. Chiar proaspătă fiind, marfa are un aspect de legumă veche. „Tărănul are grijă să ude verdeața“, zice cu îngăduință o „tărăncuță“ băcăuană de la „Agrocoop“. Uitînd să adauge că această îndatorire revine și angajaților de la „Tărăncuța“. Starea cea mai de jos a comerțului o întîlnim la capătul pieței, unde în două magazine, pe firma cărora scrie „Legume, fructe și brînzeturile proaspete“, aflăm doar trei vînzători, niște butoaie goale și o bucată de brînză topită, agonizînd în galantar. Cauza ne-o spune administratorul șef al pieței, Constantin Moceche : „Agrocoop“-ul primește legume din depozitul I.L.F. de lingă gară. Aici, leguma venită în grămadă de la gospodării, mai stă vreo două zile, cit se alege și se trimite în magazine. Păi, asta-i verdeață, dom'le ; după trei zile e deshidratată și tocmai bună de aruncat. Cum să faci concurență cu țărani și micii producători, care culeg verdeața și leguma în zori și o aduc în piață proaspătă, spălată și arătoasă ? Magazinele astea, „Tărăncuța“, să fim noi sănătoși cit spanac aruncat ! Dar au și aici o socoteală, fiindcă-l dau la pierderi planificate“.

FLACARA PAGINA 8

Bizară situație, nu-i așa ? Cooperativa agricolă incasează bani pe spanacul trimis la oraș, muncitorii din depozitele I.L.F. iau și ei bani pentru că, orice s-ar zice, merge treaba ? Merge, vînzătorii din piață nu rămîn nici ei neplătiți iar legumele merg, după o zi, două de cocleală în lăzile pieței, direct la gunoi.

Piața mai bună, orice s-ar zice, înțîlnim la micii producători, fiindcă mai ales joia și simbăta vin aici din Buzău și Tirgu-Frumos, din Slobozia, Stănișești, Izvorul Berheciului și de pretutindeni — chiar și din Pîncești, de peste Siret — producătorii. În zilele de tirg, numărul lor trece de 500. Găsești tot ce vrei în timp scurt, cu drumuri puține, adică, și fără nervi.

Situațiile intermediare, despre care vorbeam ceva mai înainte, privesc magazinele și serviciile pieței, precum și cele din apropiere. Dacă la autoservirea „Macul Roșu“, situată în afara perimetrului propriu-zis al pieței, aflî cam aceleași feluri de mîncare din iarnă, ca și cum nici n-ar exista legume proaspete pe lume — singura excepție constituind-o un aperitiv, unde cele două ridichi au, desigur, un rol pur simbolic — la restaurantul cu autoservire din piața preparatele „de sezon“ sînt în mare cinste : ciorbă de purcel, mîncărici de purcel, compot de purcel etc. Noutatea de senzație o fac pepenii galbeni de culoare verde, mari cit o nucă autohtonă mare, la un preț pipărat, produs, firește, foarte cerut de cetățeanul care între două cumpărături vrea să mîncească ceva ușor și ieftin... La microcasa de comenzi, gospodina de serviciu ne explică jenantă că „de la întii sălăturile pe bază de maio-

neză s-au suspendat“, ca și cum la baza bazei problemei ar sta mai-neza și nu piața din apropiere, de unde niște gospodari adevărați ar ști să ofere gospodinilor semipreparate bune, în stare să intre comod — și cu folos pentru prințul familiei — în sula aceasta de lei, cînd mică și modestă, cînd mare și în valoare de o sută de lei întregi. La valoarea la care omul muncii muncește leul.

Magazinele de carne merg, spre lauda lor, cum se cuvine. Unitatea nr. 91, de exemplu, vinde carne la pachet de 26 lei kg, ficat de pasăre cu 26 lei kg, carne de vită de 21 lei kg, pulpă de pasăre de 35,50 lei kg. În magazinele vecine găsim pipotă de pasăre, curcani, cotlete de porc. Suta de lei stă exact în valoarea ei. Iar cînd nu, este afectată de lipsa semipreparatele și de prezența pachetelor cu „rasol de vită cu legume“ de 14,70 lei. Lei pierduți, pentru că nimeni nu cumpără în luna mai morcovi congelați. Cumpărătorii cu care stau de vorbă socotesc că piața ar trebui să fie aprovizionată ritmic. Cînd nu este, se întîmplă ceea ce e de așteptat să se întîmple. Deși, spre exemplu, mercurialul e același și marțea și joia, brînzeturile sînt mai scumpe marți decît joi cu 4—5 lei.

În încheiere trebuie să arătăm că, indiferent de mersul zilelor săptămîinii, magazinul specializat „Peștele de mare“ nu vinde pește de mare ci, la alegere, vin „Băbească“ și „Podul Turcului“, lichior de cafea, coniac „Vaslui“. La vinuri și lichioruri, onor clientela poate cumpăra ceva chilcă sărată și conserve de babușă.

TUDOR OCTAVIAN ■

Omul sfîntește chiar și suta

L-am cunoscut la Timișoara. Privite lucrurile din punctul de vedere al subiectului anchetei noastre, dumnealui are trei calități : are studii comerciale și contabilicești serioase, precum și o practică îndelungată în aceste domenii ; a fost întotdeauna un bun gospodăru iar acum, pensionar fiind, se ocupă cu precădere de gospodărie ; e un om care pur și simplu nu poate spune decît adevărul. Un adevăr care onora n-o să le placă, dar un adevăr de care cumpărătorii cei mulți au nevoie. Îi știu numele, dar nu-l pot scrie aici pentru că am promis să n-o fac. Căci bărbatul acela pe care l-am cunoscut la Timișoara — pe lingă faptul că, potrivit vîrstei, mi-ar putea fi meșter, iar eu dumnealui săgîrț — mai are, peste cele trei calități speciale numite mai sus, încă o calitate : este modest și, consecință directă, publicitatea personală i se pare vulgară. Oricum, m-am întors de la Timișoara cu părerile dumnealui. Iată-le, în chip de monolog ; un monolog de-a lungul cărui n-am reușit, nici pe departe, să păstrez savoarea limbajului bănățean :

„Suta de lei ! Dacă-i vorba s-o cheltuești pe mărfuri cu prețuri fixe — chirie, taxele pentru apă, lumină și toate celelalte — atunci are o valoare precis determinată pentru toată lumea și ancheta dumneavoastră gazetărească nu mai are rost.

Suta depinde de cel care o cheltuește, cum o cheltuește și pe ce-o cheltuește. No, acu hai să dăm exemple !

Dacă nu se aduc la timp și în cantități suficiente mărfurile solicitate, omul se obișnuiește să alerge la micul producător, unde mărfurile sînt mai scumpe, astfel că nu o dată s-a întîmplat că la I.L.F. rămîne marfa nevîndută, rămîn roșiile și altele și se strică.

Dar mai sînt și alte situații. Pentru hulpav, pentru amatorul de delicatose, pentru băutor (preferințe care, în limbaj medical, se traduc prin boli gastrointestinale, cardiopatii, scleroză, obezitate) suta se termină repede și nu spre folosul lor.

La celelalte articole, suta depinde mai mult de cetățeanul cumpărător și de chibzuința lui, decît de cetățeanul vînzător, adică cel din comerț. Eu unul n-am nevoie să-mi fac haine la casa de mode și să dau cit nu face ; prefer

să mă duc la un croitor care-i bun și mi-a cusut bine o viață întreagă, dar care — tocmai pentru că și-a văzut de muncă — n-a știut să ajungă la casa de mode.

Dar suta nu depinde numai de cumpărător. De gusturile, de priceperea lui în a se administra, în a se gospodări, de nevoile lui și de numărul sutelor lui. Suta mai depinde și de vînzător, de omul din comerț. No, acu hai să dăm iar exemple !

Toată primăvara n-au adus la I.L.F. decît ceapă, salată și spanac. Abia acum au apărut și pe tarabele lui guliile și varza creată ; iar la producător erau de mult. Funcționarii de la stat nu vin în piață și nu știu să fixeze prețurile. Nu-i păcat ? Apoi, la stat, nu se udă mărfurile ; și-atunci, la prețuri egale, prefer să iau de la producător pentru că-i marfa proaspătă. De asemenea, îmi apăr mărirea sutei mele, ducîndu-mă și pe la amiază în piață, cînd producătorii vor să plece acasă și mai lasă din preț. Or, la I.L.F. se strică marfa ; pagubă pentru toată lumea : și pentru cumpărători, și pentru vînzători, și pentru producători. Apoi, piața uneori nu-i aprovizionată bine : au lipsit alimente de strictă necesitate, apoi deodată ne-am trezit cu mormane întregi care n-aveau cum să fie vîndute imediat și se stricau. N-avem comercianți, avem funcționari cărora nu le pasă de nimic decît de leafa lor care, oricum, le merge. De-aici cred că pornesc necazurile“.

Ascultîndu-l pe bănățeanul acesta, cu spirit pe cit de gospodăresc, pe alt de analitic, mi-am amintit că, la Arad, am văzut o piață poate nu mai bogată ca-n București, dar în care comerțul se făcea mai civilizată, mai cu atenție pentru cumpărător, mai cu zîmbetul pe buze. O piață în care, în prețul sutei de lei, intra și bunul-simț, și amabilitatea. Și-așa, adunînd ce-am văzut și ce-am auzit, am înțeles că omul poate sfînti locul, chiar dacă locul se numește piață. Că omul poate sfînti chiar și suta de lei și chiar și comerțul. Totul depinde de un mic amănunt : să se treacă — cu seriozitate, profesionalism și mai ales responsabilitate față de oameni — de la teorie la practică.

NELU IONESCU ■

posibilitățile noastre și-l cheltuim de gospodarii pe care îi avem

Și mult, și puțin — depinde de organizare

Reșița, oraș cu îndelungată tradiție muncitorească, a devenit, precum se știe, în anii noștri un centru industrial deosebit de puternic. La Reșița, deci, oamenii câștigă mai bine. Distracții, să fim sinceri, prea multe nu există — un film, o piesă rareori, un meci cel mai adesea. Oamenii continuă să câștige foarte bine, dar ei trebuie în același timp să mai aibă și alte motive de a rămâne, chiar de a se stabili. Numărul locuințelor cu adevărat confortabile construite la Reșița numai în ultimul cincinal este frumos — cel al locuințelor care se vor naște, conform schiței de sistematizare, este însă impresionant. În același timp, cum spunea Constantin Marta, director adjunct al Direcției comerciale județene, ne bucurăm de sprijinul direct al Ministerului Comerțului Interior, rețeaua comercială fiind aprovizionată ritmic cu toate cele necesare.

Nu avem deci de ce să fim surprinși atunci când Leopold Puvac, director adjunct al I.C.S.M.I. Reșița și responsabil al marelui Complex comercial „Nera”, deschis abia acum vreo cinci luni, ne-a prezentat bogatul sortiment de articole și confecții pentru copii, femei și bărbați, de menaj, pentru decorațiuni interioare, electrice și electronice, încălțăminte, tricotate și așa mai departe, plus sectorul alimentară, de la parterul magazinului — numai rafturi pline de marfă, pentru toate gusturile, vîrstele și cerințele. Anual, am aflat, ministrul de resort stabilește o rată de creștere a planului de vânzări pentru fiecare unitate în parte, avîndu-se în vedere dezvoltarea urbanistică și a veniturilor populației, rată a cărei medie este în general de 10—11 la sută pe întreaga țară, față de nivelul vânzărilor pe anul precedent. La Reșița, totuși, I.C.S.M.I. a reușit o creștere de aproape 20 la sută numai pe luna mai a.c., față de luna corespunzătoare a anului trecut, lucru care a adus încasări cu peste cinci milioane de lei în plus. Existența „Nerei”, magazin, cum spunem, excelent aprovizionat, tentant prin bogăția mărfurilor pe care le expune, de regulă, prin procedul autoseruirii, are un rol important — dovedind cei peste 600.000 de lei încasați zilnic de la cumpărători.

Dacă la Reșița oamenii au bani, iată că au și ce să cumpere de ei — lucru pe care l-a confirmat și Constantin Marta, responsabil al sectorului alimentară în cadrul Direcției comerciale. Desigur, întrebarea noastră — „ce înseamnă pentru un reșițean 100 de lei?” — l-a pus nițel în incurcătură, dar, am

fost asigurați, în orice caz suma respectivă are pe ce să fie cheltuită. „Lapte și produse lactate se găsesc la noi toată ziua — spunea C. Marta. De asemenea, carne și produse din carne, poate nu întotdeauna în structura sortimentală dorită, dar mai totdeauna suficiente. Trebuie să știți că la Reșița se consumă multă carne — nu uitați că sîntem un oraș cu multă muncă, uneori grea — media consumului fiind printre cele mai ridicate din țară. Nu sîntem mulțumiți însă de calitatea pîinii — care e altfel rumenă, bine coaptă, dar făina e mai de slabă calitate, uscată artificial în silozuri proaste. E adevărat, în județ condițiile geografice nu sînt dintre cele mai favorabile unor recolte de grâu de cea mai bună calitate. Același lucru se întîmplă și în cazul legumelor și fructelor — pentru că există prea puțini producători specializați în județ”. Dar consumatorul nu se mulțumește cu asemenea scuze.

„Mă întorc de la piață, ne spunea o gospodină, dar n-am găsit un fir de ceapă verde, de usturoi, o salată verde, doar ceva ridichi și niște măcriș”. Am fost și noi: am văzut că majoritatea celor de lingă tarabe sînt de departe, de dincolo de Drobeta-Tr. Severin sau de pe lingă Timișoara, și în orice caz prea puțini. Ne-am interesat asupra prețurilor. Ridichi se pot găsi doar marțea și vinerea, zilele speciale ale pieței, dar sînt numai 4 ridichi, foarte mici, la un leu. Tot cu un leu poți cumpăra cîteodată doar două fire de ceapă verde!! deoarece C.L.F.-ul nu asigură aprovizionarea ritmică a pieței cu legume și fructe. Fără îndoială că astfel o sută de lei se poate foarte repede cheltui la Reșița — mai repede în orice caz decît în orașele care beneficiază de o piață a legumelor și fructelor corespunzător aprovizionată, practicînd prețuri rezonabile. Dealtfel, unul dintre lucrurile pe care nu le-am putut înțelege în Caraș-Severin a fost foarte buna aprovizionare a pieței de la Bocșa (legume, carne, fructe chiar), aflată la numai 17 km de Reșița! Sigur, reșițenii — în special cei care au mașină proprie — se pot aproviziona din Bocșa; dar la prețul plătit nu trebuie în acest caz adăugat și costul deplasării? Și apoi, nu toată lumea are deocamdată mașină proprietate personală!

Aceste observații, deci, într-un oraș în care, în general, se pot spune lucruri bune despre activitatea rețelei comerciale.

DUMITRU GRAUR ■

Omul propune, dar I. L. F.-ul dispune

„Un lucru este clar, îmi spunea Chiru Cătevi, responsabil unității cu autoseruire nr. 243 din centrul Craiovei, un bun comerciant poate chibzui banul cumpărătorului. Nu vă mirați: dacă, de exemplu, intră omul în magazin și se

plimbă printre rafturi fără să găsească ceea ce caută, va pleca nemulțumit în altă parte. De aici timp pierdut și mulți nervi. Ei bine, eu, responsabil unității, cum spuneam mai înainte, comerciantul, pot evita nemulțumirile celui care

intră în magazin, pentru că eu simt cel mai bine care sînt cerințele. Mărfuri sînt destule în depozite, important însă este ca ele să nu zacă acolo. Pentru că una este să pleci din magazin cu ce ți-ai propus și alta să pleci cu ce găsești”. Iau cuvintele responsabilului acestei unități drept o profesiune de credință a unui bun „comerciant”, calificativ impus de la fel de buna prezentare a magazinului condus de el, și mă îndrept spre Craiova. Deocamdată, cel aproximativ 25.000 de locuitori ai celui mai nou cartier craiovean nu dispun decît de un singur complex alimentară (e drept, foarte bine aprovizionat, cel puțin în zilele în care l-am vizitat) și cîteva puncte destinate aprovizionării cu lapte și produse de panificație. Un nou complex este în construcție, dar pînă atunci... Iată confesiunile cîtorva cetățeni ai cartierului.

Soții Ungureanu, amîndoi tineri, 25 de ani, și proaspăt mutați în cartier: „Craiova, îmi spun ei, este mai slab aprovizionată decît celelalte cartiere ale orașului. De pildă, la aceste puncte alimentare nu găsești întotdeauna suficient lapte, sau cînd găsești nu poți cumpăra în timp util, adică să nu întîrzi de la serviciu”. Popescu Dumitru: „Aprovizionarea este bună în Craiova, cumpărătura însă le fac în oraș, aici e prea mare înghesuială. Îmi iau prea mult timp cozile interminabile și prefer să mă urc în autobuz să merg în centru”. Sau Nela Zavracu și Constanța Bada: „Lapte nu găsim decît pînă la ora 7, dar de multe ori renunțăm la el pentru că întîrziem de la serviciu, sînd atîta la coadă”.

Păstrînd serioase rezerve în privința celor afirmate de soții Ungureanu, rezerve datorate propriilor noastre constatări, relevăm însă celălalt aspect legat de amintirile cozi care, în general vorbind, n-au darul de a ferici. Iată deci un mod de a micșora artificial valoarea leului ca urmare nu a lipsei de mărfuri, a anumitor produse, ci datorită unei aprovizionări neritmice, sau datorită lipsei de preocupare a celor care ar trebui să simtă acel puls al cerințelor cumpărătorilor. Și cînd spunem produse nu este vorba numai de lapte, cornuri, chifle (amintim în treacăt că după ora 10 nu mai găsești așa ceva în tot orașul), adică ceea ce desfac acele puncte alimentare, ci și de, sau mai ales de ceea ce vînd unitățile de legume și fructe, cunoscute încă sub vechia lor denumire de aprozare. Ne aflăm, așadar, în postura de cumpărători, în piața centrală a Craiovei. Ce ne oferă, de pildă, moderna unitate de legume și fructe situată în incinta acestei piețe? Ceapă verde (de arpagio), ardei gras, fasole uscată, roșii crude și... foarte crude, oțet și sirop, altfel spus, veșnicul sirop. Să fim însă cinstiți și să amintim și cutiile de conserve care însă au apreciazabilă patină de vechime, deci de departe de a stîrni interesul vreunei gospodine. La urma urmei, ar putea deveni firească întrebarea ce contează dacă etichetele sînt murdare și rupte sau dacă respectivele cutii sînt ruginite, din moment ce conținutul este bine conservat. Se poate, dar cine-ți poate certifica acest lucru dacă, de exemplu, pe salata de legume o șampilă menționează: „valabil 18 luni”, lipsind însă data fabricației? Să înțelegem oare că

oricînd aceste conserve rămîn valabile „ani și jumătate” și nu un an și jumătate? În sfîrșit, încercă să stau de vorbă cu responsabilul unității, Pătru Constantin, pînă peste cap ocupat cu importante cantități de varză.

— Lumea, îi spun, caută salată verde, proaspătă, verdeață, niște roșii... roșii, ceapă verde pentru masă, mă rog, este sezonul lor...

— ? !... (gest și mimică echivalente cu „asta am, asta vînd”).

În timpul acesta mercurialul pieței arăta cam așa: ceapă, 5—7 fire = 1 leu; salată — 2—3 bucăți = 1 leu; usturoi 5—7 fire = 1 leu. Doar aparent convenabil pentru că pomenitele fire erau de-a dreptul plîpînde și inobservabile, iar o salată absolut obișnuită devenea prin degradare liliputană. Și totuși cele două piețe din centru sînt singurele unde poți găsi întîrziatele trufandale. În cartierul Valea Roșie, la orele 17,30, Georgeta Broscaru reușește să-și smulgă cu greu cele două plase pline dintr-un autobuz supraaglomerat: „Dacă la complexe, la noi, te poți aproviziona cu de toate, aprozarele în schimb...” Cojocaru Alexandru, garnisit cu o sacoașă și patru sticle goale, caută bere: „Nu găsim totul aici. Complexul din Valea Roșie este mai slab aprovizionat decît „Big“-ul. Nevastă-mea a fost bolnavă și două săptămîni am fost nevoit să fac eu cumpărăturile”.

Cu materialul strîns din postura de cumpărător și gospodăru, de om care pleacă dimineața la ora cinci și jumătate sau șase de-acasă și se întoarce tot la cinci și jumătate, dar seara (pentru că trebuie să-ți faci și cumpărături), ajung la directorul I.C.S. Alimentară, Marcel Coloval. „Desfacem pe zi cantități suficiente de alimente. Cîteva cifre: 16 tone de zahăr, 6 tone de ulei, 11 tone carne (pasăre, vită, porc), 8 tone de mezeluri și altele. Vă repet, cantități desfăcute pe zi. În afară de asta ne-am străduit să aprovizionăm cartierele noi la fel ca și centrul, astfel ca să nu aglomerăm magazinele și nici să nu punem oamenii pe drumuri. Unde n-avem complexe am deschis puncte volante cu lapte și produse de panificație. Deci omul își poate cheltui banii așa cum și-a propus, să cumpere cît mai repede și exact ce-și dorește”. Deci repede și bine. Așa cum aminteam și noi la început, magazinele alimentare din Craiova, cel puțin în zilele în care le-am vizitat, erau corespunzător aprovizionate, cu produse variate și în cantități suficiente. Mai puțin magazinele de legume și fructe, motiv pentru care ajung la Petre Bădescu, șef adjunct al Oficiului de valorificare a legumelor și fructelor al municipiului Craiova.

— De cîte unități profilate pe legume și fructe dispune municipiul la ora aceasta, tovarășe director?

— 40, cu magazine de prezentare cu tot. Întregul oraș este astfel bine acoperit.

— Orașul cu magazine da, însă magazinele cu marfă nu prea.

— Este adevărat că am avut o perioadă în care necesitățile au fost mai greu acoperite, dar astăzi situația s-a schimbat...

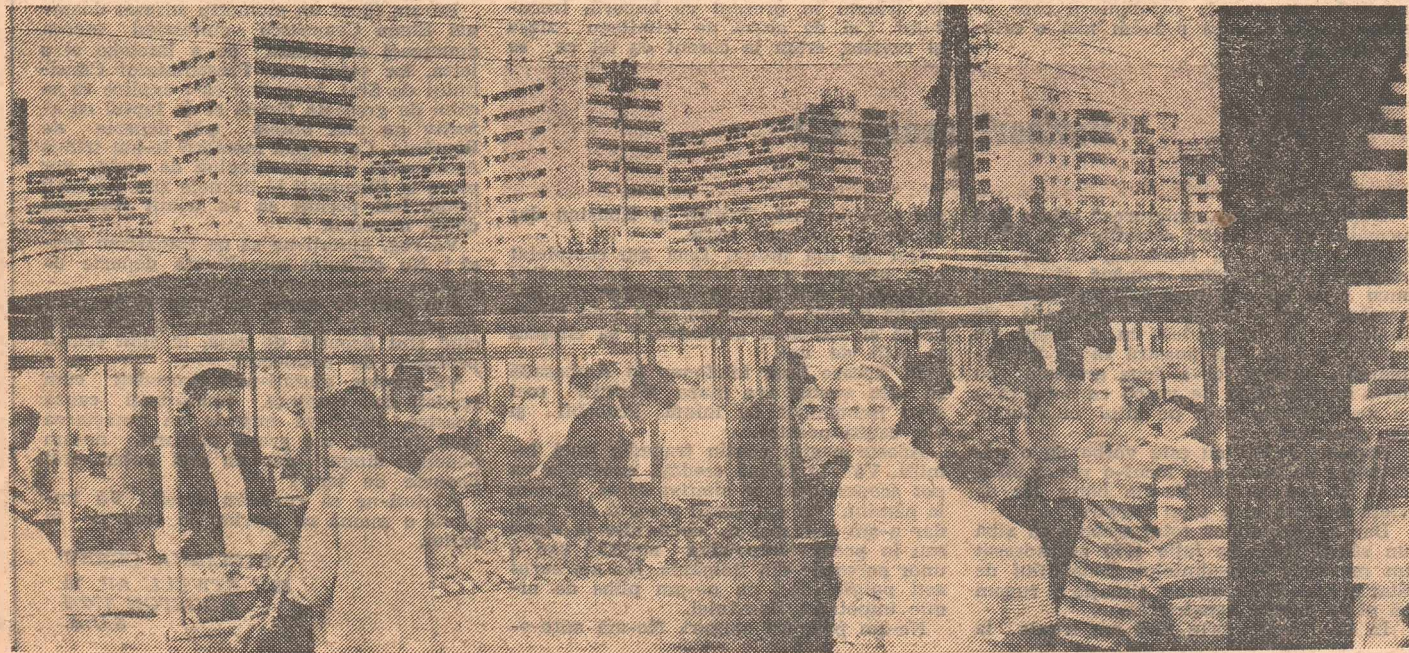
— Nu și în privința salatei, verdețurilor, roșiilor...

— Nu este vina noastră, ci a complexelor de legume și fructe din județ care nu ne-au trimis cantitățile promise. De exemplu, verdeață în luna mai trebuia să primim 25 de tone, au sosit doar 10 tone; ceapă, în loc de 174 de tone, doar 80 de tone; varza timpurie ne-a venit și ea tîrziu și cam 50 de tone din aproximativ 200, iar cartofii noi au sosit azi într-o cantitate de 10 tone din cele 250 ce trebuiau furnizate pînă la 20 ale lunii.

Comentariile sînt de prisos.

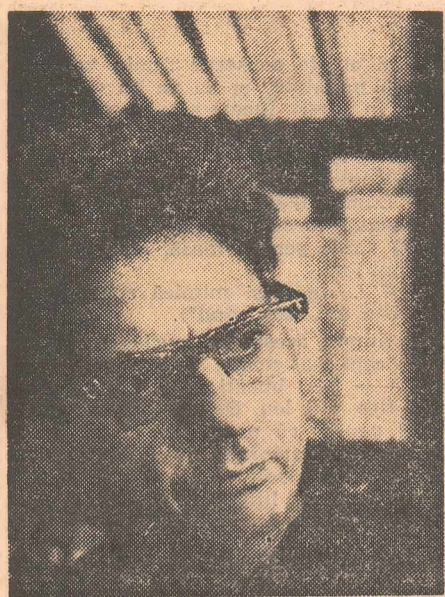
Și iată cum omul (își) propune și I.L.F.-ul dispune, altfel spus, ce câștigă la complex pierzi la aprozare. Pentru că dacă reușești să te aprovizionezi cu cele necesare de la autoserviriile din cartier, oricum vei fi nevoit să ajungi în centru pentru salată, cheltuiindu-ți un timp care raportat la bugetul propriu echivalează cu o importanță diminuează a acestuia. Totul depinde, cu alte cuvinte, de modul în care își fac datoria edilii orașului și, ceea ce este necesar să reținem la sfîrșitul anchetei noastre, totul poate fi remediat, îmbunătățit, perfecționat acolo unde se muncește cu pricepere, cu simț gospodăresc.

RĂZVAN BĂRBULESCU ■

Problema ANDREESCU

UN INTERVIU CU RADU BOGDAN

— Chestiunea pe care am vrea s-o discutăm, stimate tovarășe Radu Bogdan, trebuie formulată foarte direct. Vă întreb, deci: de ce nu apar volumele II și III ale monumentalei dumneavoastră monografii ANDREESCU? Acestea sînt cărți așteptate. Monografia dumneavoastră este prima întreprindere de o asemenea anvergură în istoriografia românească de artă. Acum, cînd discutăm public construcția operei epopeice, volumele ANDREESCU ar putea fi operă de referință. Ce se întâmplă cu cartea aceasta, ale cărei volume II și III urmau să apară cîrînd după 1970?

— Voi preda Editurii „Meridiane” la sfîrșitul anului viitor, volumul al doilea și, cîrînd după aceasta, cel de al treilea volum. Întîrzierea se datorează faptului că, pe parcursul elaborării lor, s-au ivit o seamă de dificultăți pe care, obiectiv vorbind, în perioada în care am conceput structura monografiei și am convenit cu editura asupra unor termene nu aveam cum să le văd. În același timp trebuie spus că eu lucrez și am lucrat, deopotrivă, la toate cele trei tomuri ale cărții. Din uriașul stoc de informații ce-l posed, și la constituirea căruii trec decurg din 1950, aș fi reușit lesne ca în loc de trei volume masive să public, sub diferite titluri, o duzină de cărți și broșuri. Iată, numai din depistarea celebrii „Păduri de fagi” și din depistarea și cercetarea autenticității tabloului „Cum pîna satului” — găsite, dealtfel, cu eforturi și stăruință multă — pot face o carte întregă. Sau, bunăoară, o carte — captivantă ca lectură, vă asigur — despre semnăturile artistului. Pot însă vreodată un număr de titluri puse pe volume și broșuri să echivaleze folosul unei monografii ca aceea pe care o clădesc? Înclin să cred că nu.

— Ce urmează să fie volumele II și III?
— Volumul doi este consacrat posterității lui Andreescu și cuprinde cercetarea sistematică și exhaustivă a gândirii critice

privitoare la artist, din clipa morții sale și pînă astăzi, cercetare urmată de prezentarea problematicii falsurilor în materie de Andreescu. Avem de-a face cu o veritabilă industrie de contrafaceri, ivită odată cu înțelegerea valorii excepționale a operei lui Andreescu, odată cu ambiția unor colecționari de a avea „andreești”, precum și din alte cauze.

— Iată o chestiune nouă: falsurile. Nouă, vreau să spun, pentru toți cei care privim cu sfințenie tablourile din colecțiile și muzeele românești. Sincer vorbind, nu gîndeam să fi existat la noi o „industrie de contrafaceri”.

— Deși în economia celor trei volume secțiunea „falsuri” ocupă numai o citime, existența unui număr foarte mare de contrafaceri mi-a dat foarte multă bătaie de cap. Am cunoscut, în acești 27 de ani, dedicați în mare parte cercetării vieții și operei lui Andreescu peste 230 de lucrări, care pot fi dovedite ca fiind de mîna maestrului și circa 700 de falsuri.

— Pentru cele peste 930 de lucrări care mi-au trecut sub ochi, mi-au trebuit mulți, foarte mulți ani de investigație științifică grea, cu aparență, adesea, a investigațiilor cu caracter detectiv. Cînd, în preajma aniversării centenarului nașterii artistului — în 1950 — a început să mă preocupe intens personalitatea lui Andreescu, am constatat că, în fond, preocupările noastre pentru cunoașterea moștenirii spirituale lăsate poporului român de marele pictor erau modeste iar, în ce privește fondul de informații cu totul insuficiente. În conștiința publică nu se aflau atunci decît vreo sută de tablouri inclusiv o seamă de falsuri. În esență, înălțimea valorii artistului a fost intuită de mulți. Ce lipsea era tocmai o cercetare temeinică a întregii probleme Andreescu, a tot ce privea viața și opera. Circula, de pildă, legenda tristă a mizeriei în care ar fi trăit Andreescu. De aici teza că ar fi lucrat adesea cu materiale de proastă calitate, în condiții tehnice precare. Paralel, o altă, la fel de falsă: „stîngăcia” tablourilor din perioada buzoiană, teză amplu speculată de falsificatori, ei fiind, de fapt, stîngăcii care au ilustrat-o și — fapt de subliniat — preluată chiar de o seamă de critici. Deci, o întregă perioadă din scurta existență a lui Ion Andreescu complet denaturată. Falsificatorii lui Andreescu au găsit astfel terenul pregătit pentru a răspîndi pe piața tablouri „stîngace” lucrate pe pînă proastă, cu culori proaste. Or, realitatea e cu totul alta. Eu aș spune că e uimitor cît de mulți oameni au apreciat, încă de la debut, calitatea picturii lui și l-au sprijinit. E cu totul onorant pentru noi, că în țîrgul Buzăului au existat o seamă de notabilități care l-au ajutat bănește și moralmente ca să studieze în străinătate și să se afirme. Cercetarea tablourilor autentice ne spune că Andreescu a lucrat mai întotdeauna cu materiale de cea mai fină calitate. Scoțînd din discuție falsurile socotite „din perioada buzoiană” și comparînd această perioadă cu aceea a studiilor în Franța, constatăm origina-

litatea artistului. În consecință, am pus un accent nou pe opera de debut.

— De fapt rezultă ceea ce unii au și băgat de seamă și anume că „Andreescu a început cu ceea ce alții abia au reușit să sfîrșescă”. Să revenim, vă propun, la falsuri.

— Puțini știu ce înseamnă să procedezi științific la expertiza unui tablou, expertiză din care să reiasă convingător autenticitatea sau neautenticitatea lucrării. Pentru majoritatea operei cercetate am întîmpinat dificultăți enorme — pe care nu aveam cum să le bănuiesc atunci cînd am conceput planul general al monografiei și termenile de predare — dificultăți generate, între altele, și de faptul, deloc neglijabil, că posesorii unor tablouri atribuite lui Andreescu de felurii „cunoscători” nu aveau nici un interes să supună unui examen științific fala colecției lor. Ca să afirmi într-o monografie „cutare tablou este un fals” trebuie să ai o metodă de lucru bine pusă la punct — metodă inclusă firesc în sumar — și probele științifice în favoarea acestei afirmații. Or, eu a trebuit să examinez sute și sute de tablouri. Un tablou de Andreescu reprezintă o mare, o foarte mare valoare. Cine, la urma urmei, este dispus să suporte un adevăr atît de crud? Situația este, evident, ceva mai complicată. Am cunoscut colecționari care deși au știut că au un fals Andreescu au cedat propriului orgoliu de colecționari și au procedat în tot ce privea acest tablou ca și cum el ar fi fost autentic. În fine, trebuie spus că, fiecare lucrare atribuită lui Andreescu este un caz. Opreșcu însuși, cu toate că s-a ocupat ani buni de cercetarea operei sale, avea în colecție 5 falsuri într-un total de 9 „andreești”.

— De ce este necesară o cercetare fundamentală cu privire la Andreescu?

— Pentru cultura românească este esențial să arătăm că mărimea lui Andreescu este comparabilă cu aceea a lui Eminescu. El nu place ca Grigorescu, de exemplu, pentru că e un caracter sever și melancolic. Grigorescu trezește dispoziția favorabilă unei existențe tonice, triumfătoare, pline de sănătate și voioșie. De aceea Grigorescu este preferat, de obicei, Andreescu te pune pe gînduri. El te obligă să primești calitatea operei meditînd profund. Simplificînd, el ne adresează mereu întrebarea: ce este existența? L-am întrebât cînda pe profesorul Opreșcu de ce, după ce s-a ocupat treizeci de ani de Andreescu și la-înțîn, cum s-ar spune, „în brațe”, acordîndu-i primatul față de Grigorescu, a optat ulterior pentru Grigorescu. El mi-a răspuns cu bătrînească ironie: „Vrei să știi ceva?, Grigorescu este mai mare, dar Andreescu este mai bun”. Sînt convins că valoarea lui Andreescu va crește sensibil în conștiința noastră pe măsură ce vom adînci cunoașterea operei și a vieții sale.

— Ce probleme naște creația unei opere monumentale?

— Fiind o construcție monumentală, rezultă că nu este una obișnuită. Rezultă, mai departe, o serie de situații și rezolvări speciale. Iată, mulți îmi repro-

șează că întîrziile nejustificate publicarea volumului al doilea, mulți cred că devansarea termenelor de predare ține de capriciu. Tot ce pot să spun este că nu am dreptul de a lucra superficial fiindcă apare riscul unor superficialități cu consecințe. După atîția ani de muncă nu mi se iartă nici o eroare. Volumul al II-lea este proiectat în circa 7—800 de pagini cu circa 600 fotografii în text. Fotografii speciale, se înțelge, adică macrofotografii, imagini obținute cu ajutorul razelor X, specimene de semnătură, detalii, o serie de alte categorii de fotografii probatoare în procesul fals-autentic. Cum nu ne putem permite să bagatelizăm cercetarea operei lui Eminescu, nu o vom face nici cu opera lui Andreescu. Trebuie să știți că tipărirea unui astfel de volum este o adevărată aventură. La primul volum am avut permisiunea editurii și sprijinul deplin al unor înalți factori de răspundere pentru a urmări personal în tipografie realizarea fiecărei fotografii color, a machetei — de care m-am ocupat în mod direct, — a tehnoredactării. Am stat în tipografie preț de aproape doi ani cite 15—17 ore pe zi adesea. Cînd s-a știut că pentru munca în tipografie eu nu sînt remunerat, unii m-au privit cu stupeoare. Trebuie să spun aici că mulți dintre muncitorii zincografi și tipografi au dat dovadă de o emoționantă abnegație, stăruind alături de mine pînă ce cartea a fost gata. Este cea mai fantastică experiență de viață pe care am trăit-o.

— Deci, dumneavoastră încă lucrați 27 de ani și veți mai lucra încă pentru a promova un adevăr — intuit de altfel de public și de specialiști — separîndu-l acum complet de multul neadevăr ce-l însoțea și-i strica frumusețea. O veritabilă operă de statuare și restaurare a unei mari opere.

— Aș vrea să lămurim intruciva cuvîntul „lucrați”. Despre Andreescu se știa în 1950 enorm de puțin. Ca să pot adăuga minimum de informații am citit toată presa ce avea oarecare atingere cu domeniul artelor plastice. De aici am aflat nume uitate de colecționari și tablouri, de aici am început să refac drumul unor opere. Am citit atîta presă încît sîm fiu obligat, s-o iau de la capăt sigur nu m-aș mai încumeta.

— Există o problemă mai dificilă de istoriografie a artei decît problema Andreescu?

— Una la fel de mare. E vorba de Grigorescu. Sarcina celui care se ocupă de Grigorescu nu este deloc de invidiat și, în același timp, este. El are în față după cite știu, cam 5000 de „grigorești” autentici și încă și mai multe mii de falsuri. Dificultatea întreprinderii sporește dacă observăm că, deși ești ajutat și beneficiazi efectiv de cunoștințele mai multor specialiști în diferite ramuri, munca finală, vizînd ansamblul o faci singur. Dar, Andreescu, Grigorescu, Luchian, sînt mari capete de cultură și de sociologie. Monografiile asupra operei lor nu pot fi decît monumentale și epopeice.

TUDOR OCTAVIAN ■

HOUSTON, iunie

Numele meu este Steliana Cerbu. Locuiesc în prezent în Houston, S.U.A. Pînă în 1973 locuiam cu soțul și fiica noastră în București. Soțul meu, Aurel Cerbu, era regizor la Televiziune, eu eram cooperatoare la Coop. „Deservirea”. Amîndoi cîștigam foarte bine, nu ne lipsea nimic, eram ceea ce se numește o familie fericită. Eram, fiindcă acum nu mai sîntem. Și iată de ce: socrul meu, un om de aproape 80 de ani, a început să ne ceară să plecăm în Israel. (Soțul meu este evreu). Rudele socrului meu de acolo insistau să venim. Soțul meu și eu am rezistat socrului, dar apoi dintr-o prostie, aș putea spune, cea mai mare prostie pe care am făcut-o, am cerut să emigrăm în Israel. Niște secături, care acum nu mai sînt în țară, țineau isonul socrului meu și pur și simplu ne-au zăpăcit. Bineînțeles că soțul meu i s-a desfăcut contractul de muncă, deși cei de la TV s-au purtat foarte civilizată cu el, dîndu-i colaborării.

Acum, cred că era mai bine decît să-l dea colaborării să-l zguduie și să-l întreb: unde pleci, de ce pleci, ce cauți în altă parte a lumii... ce cai verzi pe pereți cauți, tu, care ai fost crescut în această ideologie, care gîndești ca noi, nu poți să-i înțelegi sau să fii înțeles de cei care nu gîndesc ca noi...

Dar îi zîmbeau prietenos. Fără să-i fie prieten. Și noi am făcut cea mai mare prostie pe care o poarte face un om, o familie. „Am emigrat...” de ce? pentru ce? pentru cine?

Între timp socrul meu a murit și „rudele” n-au mai fost așa de bucuraoase de venirea noastră.

Era momentul să renunțăm la „emigra-

re” dar dintr-o încăpăținare prostescă plus faptul că aveam casa goală și soțului meu i se spunea că nu va mai fi primit la Televiziune, am plecat în Italia și apoi în America. Tot niște „prieteni” ne-au sfătuit. Unde ne erau mințile nu știu, parcă ne prostisem.

Din Italia am vrut să cerem repatrierea, dar cei care ne ajutau material ne-au spus că dacă luăm legătura cu Ambasada română, vor anunța carabinieri care ne vor expulza fiindcă n-avem nici o cetățenie.

După prostia cu „emigrarea” asta a fost următoarea greșeală: renunțarea la cetățenia română. Eu, româncă, să cer renunțarea la cetățenia română și soțul meu care își are ingropați în pămîntul românesc cel puțin patru generații de înaintași. Și mă gîndesc cu ce drept am hotărît noi ca fata noastră să nu fie româncă... Această de-a doua greșeală nu ne-o iertăm. Stau de vorbă cu soțul meu și ne întrebăm unul pe altul ce căutăm în America.

Precum vedeți nu este vorba de o nedreptate pe care ne-a făcut-o vreun birocrat, ci noi înșine. Ne-am bătut joc de viața noastră și a fetei noastre.

Dar am socotit că totul trebuie să aibă un sfîrșit. În luna iulie 1975 am adresat un memoriu Președintelui Consiliului de Stat în care îi expunem situația și rugam să ni se aprobe repatrierea.

În luna septembrie 1975 am trimis la

Ambasada română din Washington formulare tip completate, în vederea repatrierii.

În octombrie 1975 au fost întrebăți părinții mei din România dacă sînt de acord să ne primească. Bineînțeles că răspunsul a fost afirmativ.

Începuseră să mijescă pentru noi murguri de speranță. Stăteam de vorbă despre cei de acasă, ne depănăm toată viața, trăiam în prezent cu bucuria trecutului. Cei de acasă ne trimiteau ziare și reviste, eram la curent cu tot ce se

Scrisori acasă (2)

petrecea în țară. Trăiam în Houston dar zimbetele ne erau acasă.

Dar să mă întorc. Deci am completat cele necesare repatrierii și redobîndirii cetățeniei. Am citit în „Flacăra” și „România liberă” de oameni care s-au întors acasă și așteptam nerăbdători să citească și alții de noi.

În fiecare lună telefonez la Ambasada să aflu vестea cea mare. Părinții mei s-au îmbolnăvit de inimă. Probabil și din cauza noastră.

Aceste pagini conțin tragedia unei familii. Vă rog să mă credeți, cuvintele nu pot acoperi ceea ce simțim acum. Sîntem la pămînt. Noi am greșit plecînd din țară, dar n-am dat nici o declarație la radio sau în presă împotriva statului sau a unor persoane din România. Nu am cerut azil politic, deci nu ne-am plîns de nimic împotriva României.

Ne-am pedepsit singuri. Ne-am auto-e-

xilat, stăm singuri ca într-o pușcărie. Ne simțim ca în pușcărie fiindcă sîntem departe de cei pe care îi înțelegem și ne înțeleg. Ne este dor de casă și rude, de București, de tot. Nu sîntem de acord cu sistemul social de aici. Nu ne plac și nu-i putem înțeleg pe cei de aici. Avem opinii diferite despre viață și cultură, despre narcotice și pistoale, despre educație, despre tot.

Eu am făcut un memoriu adresat doamnei Elena Ceaușescu cunoscînd marea dumneai capacitate de a înțeleg și a ierta, iar soțul meu Președintelui Consiliului de Stat, încercînd să-i explice că ne căim de greșeala făcută și de faptul că afectiv nu mai putem trăi departe de România. Cele două memorii le-am trimis Ambasadei din Washington de unde vor pleca la București în primele zile ale lunii iunie. Îmi permit să vă trimit fotocopiile după memorii.

Vă rog, ajutați-ne să ne întoarcem acasă! Ne chinuim moralicește departe de țară.

Am citit de multe ori versuri cu „dor de țară”, credeam că le înțeleg, dar acum cînd sînt departe de casă, le simt sensul profund, de neîncolțit.

Vă implor, ajutați-ne! Procedați cum credeți de cuviință, îmbrățișați cauza noastră, legați-vă numele de renașterea unei familii, am greșit profund, ne-am pedepsit singuri, dar nu mai putem trăi departe de țară!

Ajutați-ne să revenim acasă! Vă imploră o mamă cu lacrimi în ochi și în suflet.

STELIANA CERBU
8907 ATWELL AP. 19
HOUSTON 77096
S.U.A.

FAPTELE ȘI VORBELE

Culori literare
complementare

Nu știu dacă, în ordinea spectrului solar, trandafirul și cenușul sint culori complementare. Din punct de vedere literar însă, lucrurile stau sigur așa. Rozul și griul se cheamă unul pe altul cu o nevoie de împlinire inexorabilă. O copioasă producție scriitoricească idilică trage după ea automat o serie de cărți picioase, ca în visul faraonului, unde vâcile slabe urmează imediat celor grase, și nu trebuie să pozezi știința biblicului Iosif spre a ghici că anunță o lungă epocă de secetă.

În literatura roz, tinerii ingineri agronomi, trimiși la țară, își bat capul ce locuință să-și aleagă printre cele mai frumoase și mai confortabile case din sat. Pe gri, problema nici nu se pune, noilor sosiți fiindu-le indiferent unde trag, întrucât fiecare cameră arată egal de urită și neprimitoare.

În universul trandafiriu, eroul întâlnește o bomboană de fată, duce cu ea o viață dulce și devine tatăl a numeroși copii delicioși. Aici, ne aflăm, cum se vede, într-un regim intens zaharat.

Sub semnul cenușului, gustul dominant e leșeticul; personajul central are mari dificultăți ca să se fixeze în materie amoroasă; partenerul lui nu sint niște mume ale pădurii, dar nici nu riscă să fie confundate cu Claudia Cardinale; în general, le lipsește atit grația cit și spiritul. Practic, seamănă pină la confundare între ele și e explicabil de ce sint incapabile să stărnească vreo preferință specială. Copiii, dacă apar, pling sau fac gălgăie tot timpul, obligându-i pe părinți să-și caute puținele clipe de repaus în afara căminului, prin bodegile din apropiere.

Literatura roz și cea gri se completează și astfel. Figurile imperfecte din prima (există și ele, pentru că, totuși, sintem autori realiști) sfârșesc prin a fi pedepsite și expediate în a doua categorie de scrieri, spre a-și duce acolo existența plătată pe care o merită.

Mișcarea are loc și invers: din cînd în cînd, la capătul cărților cenușii, cite un exemplar uman se reabilitează și capătă permisiunea să treacă să apuce pe dumnezeu de picior și să treacă în lumea trandafirilor.

Complementaritatea perfectă, cele două culori o realizează, literar, pe planul plictisii. Ambianța trandafirilor trezește o stare de lehamite, prevestitoare a diabetului cronic. Pe tărîmul cenușului, cititorul se desprinde iarăși treptat de lumea cărții și simte cum îl cuprinde, invincibil și izbăvitor, somnul.

Marele avantaj e că scriitorul idilic se poate oricînd recicla și produce literatură ștersă, constatativă, precum și viceversa.

OV. S. CROHMĂLNICEANU ■

ESEU

Alte arte în literatură

Influențându-se reciproc, artele au trăit într-o continuă interdependență încă de la începuturile lor. Desigur, și aici au existat grade diferite, după variatele profiluri ale altor epoci și stiluri artistice. În unele cadre mai rigide, cum ar fi cele clasice, influența s-a dovedit mai redusă, fiecare conducîndu-se după normele ei închise și absolute. Artele, în asemenea cazuri, s-au înrîurit mai puțin între ele, deși anumite trăsături au trecut, totuși, de la una la alta. În cuprinsul, însă, al unor concepții mai elastice și mai dilatabile, propuse, bunăoară, de epoca barocului, a romantismului și mai cu seamă, de vremea noastră, interferența între diferite domenii artistice s-a desfășurat adesea amețitor.

Dintre aceste domenii literatura prezintă cea mai mare putere de absorbție din substanța altor arte. O poemă impecabilă sub aspectul exigențelor clasice ale formei împrumută principiile sculpturii. Se vorbește aici de o „ciocănire“ a cuvintelor, a ritmurilor, a rimelor. Exact ca în sculptură, după ce componentele poemului au fost „ciocănite“ ele încep a fi mai fin „cizelate“. Sonetul, de pildă, este o operă sculpturală, împrumutînd ceva din răceața perfectă a lespedzilor lustruite. Cadențele sale sint ale ecourilor dintr-un mediu cu statui și reliefuri de marmură.

În expresiile literare unde se redă nu atît forma ideală, cît mai cu seamă bogăția de senzații a realității, literatura nu se mai autorizează de la sculptură, ci de la pictură. Cuvintele poetice nu mai creează efectul corpurilor închegate, ci al rîurilor de culori, al sugestiilor de aur, de argint, de purpură, de azur etc. Așa se

întîmplă în poemele parnasiene sau în cele din aria somptuoasă a orientului.

Intr-un regim distinct întră ceea ce numim noi schiță literară sau notația impresionistă. Acestea își găsesc echivalentul în grafică. O asemenea specie literară cu caracter fugitiv își însușește ca metodă tot ce poate fi mai opus unei laborioase „ciocăniri“ a cuvintelor. Insuși termenul schiței este împrumutat din domeniul desenului și al gravurii.

Marile construcții epice, adesea și dramatice, reclamă în prealabil întocmirea unui plan calculat. Ideea de „plan“ ne trimite gîndul la arhitectură. Termenul „construcție“, pe care l-am folosit și noi mai sus, nu poate fi, în nici un caz, aplicat la ceea ce numim „genul scurt“, ci la epopee, la dramă, la roman, adică acolo unde viziunea întregului este atît de vastă încît nu se poate lipsi de elementul calei, prin care să se realizeze angrenarea complexă într-un întreg a diferitelor scene și episoade.

Elementul muzical este iarăși extrem de bogat în poezie. Aceasta cu atît mai mult cu cît poemele de orice fel erau la început însoțite de cîntări, formînd împreună unități indisolubile. Cînd, totuși, din diferite motive — îndeosebi folosirea scrisului — ele au trebuit să se despartă, muzica, de astă dată absentă, s-a văzut înlocuită prin ceea ce numim muzicalitate, termen adaptat numai la creațiile poetice. Unele curente, începînd cu simbolismul, ambiționează să transgreseze muzicalitatea, și, prin anumite subtilități, să ajungă direct la muzică în cadrul poeziei.

În sfîrșit, în veacul nostru se dezvoltă amplu coordonatele filmului în literatură. Este o expresie frenetică a veacului XX, repercutată și pe plan literar. Ceea ce se reproduce cu precădere nu mai este nici forma, nici culoarea, nici volumul, nici sunetul lucrurilor, ci mișcarea lor rapidă, într-o continuă derulare. Filmul își anunță tutela în toate genurile literare de astăzi.

Desigur că, în această sumară expunere, a trebuit să schematizăm și, deci, să abstractizăm un fenomen care efectiv se arată cu mult mai complex. În realitate, nu numai cite o singură artă se răfrînge în textura unei poeme, a unei drame sau a unui roman. Muzicalitatea lui Eminescu nu exclude, totuși, prezența caracterului pictural și a celui sculptural în unele din creațiile sale. Literatura deține capacitatea unică de a cuprinde simultan într-însa însușirile și efectele tuturor celorlalte arte. Este ceea ce constituie marea ei glorie și larg disputata ei popularitate.

EDGAR PAPU ■

CONTROVERSE

Cum „sună“ cu adevărat
Eminescu?De vorbă cu profesorul universitar
GHEORGHE BULGAR

— Tovarășe profesor, am aflat că ați pregătît o ediție critică a Poeziilor lui Eminescu. Ce se mai aude cu ea? Cînd va vedea lumina tiparului?

— Am predat această ediție din toamna anului 1974 la Editura „Junimea“ din Iași. Dar nici astăzi nu am certitudinea că va

CRONICA LITERARĂ

O arhivă vie

Cu a sa Nouă arhivă sentimentală, Paul Anghel rămîne consecvent principii de critică și istorie literară pe care i le cunoaștem. Mai mult, e vorba de un stil propriu, de o viziune originală, de o veritabilă sinteză. Aceasta, deși diversitatea secțiunilor cărții deconcertează. Să urmărim sumarul: **Obișie și penitență, Istoria literară ca muză, Mioritica, Neagoiana, Portrete sintetice, Perpetuări, Critica — un gest de adio?** Toate capitolele înșirate aici conțin multe idei, asociații frapante, într-o scriitură admirabilă ca vigoare și franchețe a tonului. Comentariul este în speță filozofic, mai aproape de maniera eseistică. Dar nu e numai atît. Este retrăire a aventurii noastre culturale, din prezent la origini. Am împrumutat această formulă a lui Nicolae Manolescu pentru a sugera cît de cît modernitatea concepției. Paul Anghel își creează, într-un fel, propriul său muzeu imaginar. Face de multe ori memorialistică și reînvie textele prin evocarea fascinației fizice și spirituale a marilor maeștri. Nu ocolește suferința lor dar nici demnitatea eroismului etc. Animă sensurile operelor într-un chip nou. O face cu suflă și adîncime. În raportul artă-viață,

apărea. Și asta nu din vina editurii, care s-a arătat foarte interesată de publicarea ei.

— Atunci din vina cui?
— Din pricină că în momentul de față se confruntă două opinii în legătură cu Poeziile lui Eminescu, mai exact cu transcrierea autentică a textului. Unii susțin că nu ne putem atinge de textul ediției monumentale Perpessicius, o operă academică de mari proporții, de mari merite, care însă nu e lipsită de unele inadvertențe. Dealtfel, editorul însuși afirma în prefața ediției sale din 1939 că procesul de difuzare a operei unui scriitor clasic nu e niciodată încheiat. Alții, printre care mă număr și eu, susțin că, fără a aduce vreo impietate memoriei lui Perpessicius, ediția Poeziilor lui Eminescu poate fi îmbunătățită pentru a oglîndi cît mai fidel textele originale. Pentru că „sunetul“ acestor poezii trebuie să fie așa cum au fost scrise ele, și nu cum ni se pare nouă astăzi.

— Dați-mi câteva exemple de neconcordanțe față de textul original.

— Formele lexicale și gramaticale care țin de specificul eminescian al limbajului liric se cuvin restabilite într-un text care tinde spre autenticitatea scrisului acestui poet. Dacă Eminescu a scris: curagiu, gici, galban, grieri, intunec, inemi, fărmea, nulfăm, nîmărui, painjinis, păreche, paseri, răpede, samana, blăstema, perinda, orizon, arborul nu avem motive să le modernizăm, unificînd în sensul scrierii de astăzi, literară, uniformă. Apoi, în Epigonii, de exemplu, poetul scrie consecvent genitivul feminin: gîndirei, iubirei, lumii, țării, durerei, spererei, deșteptării, vremei, vieței — modernizate la Perpessicius și la Murărașu (ediția în 3 volume) fără motiv (gîndirii, iubirii, lumii, țării etc. — cum nu a scris poetul!). Mai mult, Eminescu scrie: umplu, umplîndu-le (Impărat și proletar), umplînd (Strigoii), umplîndu-și (Revedere) care însă sint modificate în edițiile curente, fără vreo justificare, de data asta invers, adoptînd forma populară veche, părăsită de poet: imple, implîndu-le, implînd — forme nu numai inadecvate, dar și inestetice în raport cu evoluția limbii. De ce să arhaizăm fără motiv?

— Vă rog să prezentați ediția pe care ați alcătuit-o.

— Ea cuprinde numai antumele. Textele eminesciene sint tipărite cu respectarea cît mai fidelă a scrisului poetului, marcînd în subsolul paginii variantele consemnate în trei izvoare esențiale care au concurat pentru întocmirea acestei ediții: ediția Perpessicius, Dicționarul limbii poetice a lui Eminescu, ediția Murărașu.

— Ce ar aduce în plus această ediție față de precedentele?

— O concordanță mai deplină cu specificul lingvistic al momentului istoric. O ilustrare a luptei cu canoanele lingvistice ale timpului său, pe care a dus-o Eminescu. O luptă nu lipsită de dramatism. Există un moment Eminescu în evoluția limbii noastre literare și o ediție științifică trebuie să marcheze acest moment. Apoi, ediția pe care am alcătuit-o pune de acord textul poeziilor cu edițiile din proza sa literară (apărută în 1964 sub îngrijirea lui Eugen Simion și Flora Șuteu) și publicistică (apărută în 1975) astfel încît cititorul nu mai rămîne nedumerit de ce într-o năvălă Eminescu folosește o formă lingvistică, iar într-o poezie apare o alta. Această grijă față de autenticitatea textelor eminesciene nu privește doar pe filologi, ci e o problemă de interes național, deoarece nu cred că există vreun român pe care să nu-l intereseze cum „sună“ cu adevărat graiul lui Eminescu. Inerția, conservatorismul, conformismul, idolatria nu și au locul în știință. Venerăm cu toții strădania lui Perpessicius, opera lui monumentală, dar știința nu rămîne pe loc, își perfecționează mijloacele de cercetare și deci, fără a diminua cu nimic meritele acestui editor eminent, trebuie să recitim textele eminesciene și să le punem acum la dispoziția publicului cît mai aproape de adevărul lor, reflectînd progresele cercetărilor din ultimele două decenii în domeniul vast al manuscriselor eminesciene, dovedind astfel și respectul pe care îl purtăm marelui nostru poet, scrisului său autentic.

GEORGE ARION ■

ALEXANDRU GEORGE ■

Scriitorul și publicul

Desigur că atunci cînd scrie, orice scriitor se gîndește la publicul său, încercînd să-l recunoască, să-l determine și să-l identifice aspirațiile. Nu există artă în afară de ideea aceasta de împinere, de dialog și de înțelegere, care presupune un interlocutor pe măsura spiritului de creație. Succesul în activitatea artistică nu a fost — s-o mărturisim sincer — niciodată disprețuit în mod cinstit de cei care au putut beneficia de el. Nimeni nu scrie numai pentru sine, cu toată afirmația aceasta, uneori făcută tocmai de acei scriitori care perseverează totuși în a scrie și a publica.

Artistul e legat de cei cărora li se adresează, prin educația, formația și structura lui umană de același tip. Dar e caracteristic lui să se străduiască a depăși nivelul unor cerințe de suprafață, care i-ar aduce cel mai sigur și mai ușor succes. Între public și creație nu există un determinism mecanic, ci o legătură dialectică. Dacă n-ar fi așa, arta ar cădea în repetiție, în facili și în uniformitate, ea reducîndu-se la reproducerea formelor convenite sau chiar prea uzate. Nu negăm faptul că există uneori situații cînd succese artistice răsunătoare au înconjurat opere mediocre sau superficiale. Dar ar fi de verificat cît de artistice sint aceste succese. Mai toate s-au datorat unei abilități sau întimplătoare potriviri de situații, uneori unui cumul de mici necesități de moment.

Scriitorul care vrea să stabilească o adevărată legătură cu societatea timpului său și cu posteritatea cea mai depărtată trebuie să se străduiască a descoperi un nivel de cerințe și determinări mai complex, poate insesizabil la prima vedere, dar în care publicul să sfîrșească prin a se recunoaște, prin a-și descifra aspirațiile, idealurile sale uneori neexplicite. În realitate, grație libertății care stă la temelie activității artistice, scriitorii nu fac altceva decît să creeze o nouă necesitate și o nouă satisfacere, ducînd la o prefacere interioară a omului contemporan. În aceasta constă acțiunea lor modelatoare, educativă. Pentru a o și înfăptui și nevoie ca artistul să aibă curajul de a depăși experiența curentă și spiritul rutinier.

Existența omului presupune un lung șir de mai bruste sau mai lente pfațeri. A-ți inchipui că realizezi ceva îndemnînd la o atitudine pasivă sau la o recepție superficială distractivă înseamnă a-ți reduce singur misiunea, a-ți mutila rolul printr-o tristă amăgire. Artistul lucrează asupra conștiințelor și, în cele din urmă, contribuie la formarea publicului care-l va primi, îl va judeca, îl va înțelege.

la Paul Anghel, primează viața, adică existența ridicată la idee și intuiție. De unde, oroaarea de metodă și erudiția nefuncțională. Plin de sugestii, antrenant ca lectură, discursul critic nu e deloc facil. Dimpotrivă, tonul grav, de un rece patetism, impresionează.

Istoria propusă de Paul Anghel este o arhivă sentimentală, adică o arhivă vie. Formulă paradoxală totuși. Dincolo de asta, autorul are o idee excelentă: cultura noastră stă sub semnul temporalului. Se poate să fi ajuns aici prin Sadoveanu. Observăm o desprindere de Blaga. Acesta absolutiza „implacabilul“ spațiu, adică plaiul. Obsesia timpului, de care vorbește Paul Anghel, modelează intrucitva însuși programul istoricului. El „contemporaneizează fenomenul pe care îl ia în studiu“.

Reintîlnim nu o dată afirmații care s-au mai făcut. Paul Anghel vorbește despre vocația începuturilor asemenea lui Marin Sorescu sau despre vocația monumentalului, la Călinescu, la fel ca M. Ungheanu. Așadar, originalitatea lui Paul Anghel nu constă în pura subiectivitate, ci în descifrarea unor adevăruri permanente despre fința literaturii și culturii noastre. Nu lipsesc formulări dintre cele mai inspirate și în același timp exacte. Camil este „prințul suferind“. Lena Constante „asamblează cu acul citate de gîndire populară...“

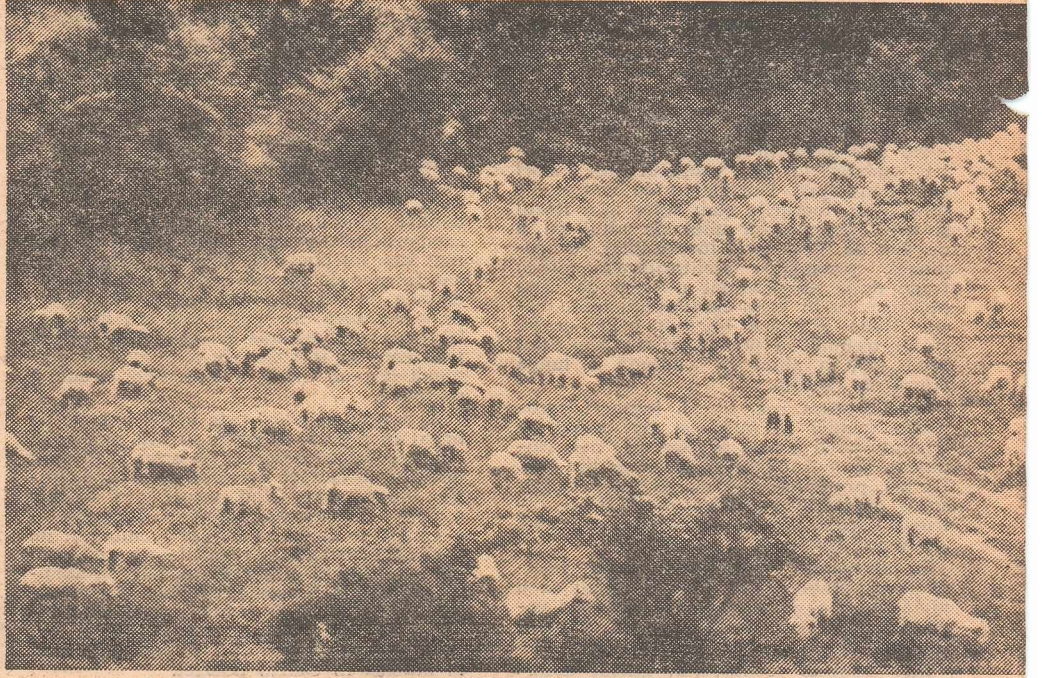
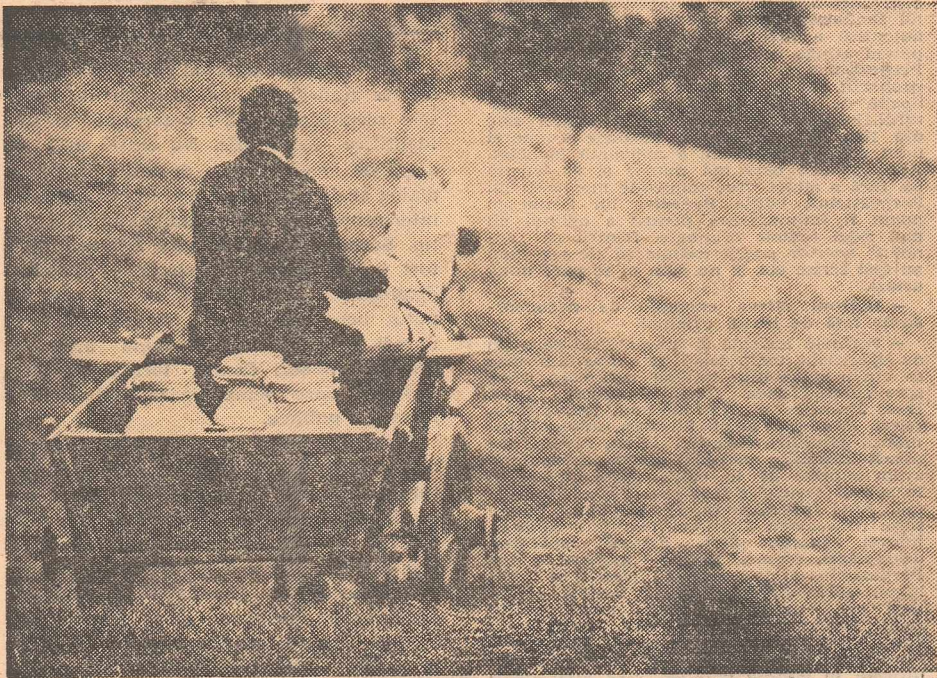
Paul Anghel nu acceptă procedurile restrictive, cum este cea estetică. Așa se face (acuză autorul) că s-au neglijat pînă acum cel puțin două nivele foarte importante

ale literaturii române. E vorba de literatura orală și cea veche. A merge dincolo de punctul de vedere estetic mi se pare un lucru demn de reținut. Elementul ireductibil pe care-l caută mai mult criticul este „drama de a fi“, luată într-un sens foarte larg. Iată ce scrie despre Caragiale: „Autorul nostru a priceput deci un lucru esențial care se poate rezuma elementar, cam astfel: drama este un suport de tensiune între existență și ființă, exprimat printr-o situație. Situația nu e scenică, nu e literară, situația e situație, ca în Căldură mare“. Și acesta e numai un exemplu. Întotdeauna Paul Anghel nu se oprește numai la literatură. Încearcă să meargă mai departe, către sinteza culturologică, bazată însă pe trăire și participare.

Paul Anghel evită, pe cît posibil, încădrările tipologice rigide. Sadoveanu, de exemplu, i se pare — și pe bună dreptate — neincadrabil. În schimb, spune foarte frumos criticul, Sadoveanu este, în primul rînd, un creator de timp.

Literatura orală și literatura veche sint bine reprezentate. Ar merita să fie rezumat pe îndelete studiul despre Miorița. Interpretarea este cu totul inedită: o replică la Hamlet. Într-o formă atrăgătoare, autorul descifrează sensurile tanatologice ale baladei. Textul devine la un moment dat curată poezie: „Într-un dialog ideal al culturilor, dacă paginile literare s-ar antropomorfiza, Miorița ar putea apostrofa umbra gînditoare a prințului danez cu o întrebare: De ce fugi, Hamlet?...“

CORNEL MORARU ■

Fîntîna Domnească: un sat în amurg

Fîntina Domnească este unul din cele 15 sate ale comunei Prunișor, aflată la vreo 25 km de Drobeta-Tr. Severin, pe o zare a Dunării înecată de grăie bogate, ierburi grase pentru pășuni și fum de nouri. E o așezare-mamut, informă, diformă, cu satele și casele risipite, răzlete, ca o groapă gigantică de pământ răscolit, cu lăzi aruncate și materiale de construcție azvirlite parcă din avion. Harta comunei numără, în diametru, nu mai puțin de 22 km, drumurile din sate și dintre sate acoperă alți 50, mergi și tot mergi pe pârțile lor de lut, printre ogoare plate sau răzvrătiri de coline prăpăstioase, printre văi și lavine, printre crînguri cu pășări și bălți împiclite de nenufari sălbatici, fără să întâlnești nici o casă, nici un suflet de om.

Golurile din peisaj, de ani și ani, au rămas aceleași. Casele construite în ultimele decenii sînt puține. Populația bătrînă, tinerii au plecat și pleacă mereu, chemați de noile industrii ale Severinului, de minele Motrului și Rovinarilor. Din cei 5.500 de locuitori ai comunei, 1.235 fac, zilnic, naveta spre orașul de la poarta Dunării. Prunișorul are 1.066 de pensionari, foști muncitori la Severin. Mai sînt și 1.080 de elevi și studenți, cei mai mulți la oraș, redeveniți ai satului doar în vacanțe. Cei înscriși în scriptele primăriei ca „țărani” (de fapt, țărânci, soțiile muncitorilor, rămase acasă) sînt doar 1.118. Cele 15 sate ale Prunișorului sînt, așadar, o anexă sau o rezervă, o anticameră sau mai degrabă un dormitor al orașului, ziua pustiu, populat doar noaptea, cu iub de păsări sau de fluturi de noapte care capătă viață, substanță și strălucire doar la lumina efemeră a lunii. Diminețile, după ce zecile de autobuze (șapte linii, pe lângă cursele „de convenție” ale muncitorilor) și numeroase trenuri (cinci stații C.F.R. în raza comunei, mai multe decît ca în orice oraș!) au sorbit viața tină și bărbătească a satelor, lăsîndu-le doar pe seama femeilor și a bătrînilor, singurele zgomote, pe ulițele de lut și pe asfaltul drumului național E-94, care taie în două comuna, le fac fructele coapte prematur de soare, căzînd din pomi pe niște nervi laminați ca foita, străvezii și albaștri de-atîta liniște. Cad enervant aceste fructe (satele sînt pline de meri și

peri), zgomotul lor te face să tresari, și te exasperează această imposibil de reprimat tresărire, acest scandal al unei mici sincope, de fiecare dată, deși știi bine că singurul eveniment cosmic al verii la Prunișor e faptul că încep să cadă fructele.

Golurile din peisaj, de ani și ani, au rămas aceleași, fiindcă tinerii pleacă, ei își durează sau visează să-și dureze case la bloc, la oraș, fiindcă satul rămîne doar o tabără provizorie, o anticameră a orașului, fiindcă satul îmbătrînește, fiindcă declinul lui e de-acum declarat. În Fîntina Domnească, spun statisticile, sînt doar 11 tineri țărani în vîrstă de 23 de ani; 43, de aceeași vîrstă, sînt muncitori la oraș. Sînt, tot aici, în vîrstă de 24 de ani, doar 6 tineri care muncesc la C.A.P.; 35 de aceeași vîrstă sînt muncitori la Drobeta-Tr. Severin. În 1974, în Fîntina Domnească s-au născut doar 4 copii. În 1975, doar 6.

Din cele 15 sate ale Prunișorului vor mai rămîne, potrivit schitelor de sistematizare, doar 8. Gogu Săftoiu, primarul, înclină să creadă că o „viitoare etapă” va mai reduce și din acestea. Reașezarea satului într-un alt tipar, într-o altă ordine, într-o nouă și în sfîrșit rațională structură a peisajului său și a vieții sale, se va face, ne spune primarul, „fără dureri”, renunțările nu vor mîhni și nu vor afecta pe nimeni, de pe acum sînt sate care „mor singure”, de pe acum sînt case fără stăpîni și fără cîini, fiindcă stăpînii, mulți dintre ei, s-au mutat la oraș, la copii. În ultimele două decenii, potrivit datelor recensămîntelor, Prunișorul s-a micșorat cu aproape 1.000 de suflete. Grija primarului, cînd prinde prin sat cite-un moștenitor al unei astfel de case-ruină, e să-l convingă să o demoleze, să o dăruiască sau să o vîndă pe-un preț simbolic vreunui vecin, ca să o pună pe foc.

Aventura restructurării din temelii a acestor privilegii, schimbînd tot ce a lucrat și a întreprins o întreagă istorie, s-a petrecut și se petrece sub ochii noștri, în cuprinsul de viață al unei singure generații. Ea are suflu larg și măsură dramatică de epopee. Ea nu se va mai repeta, nu mai are cum și de ce. Unicitatea unei așezări românești este incompensabilă, ca și unicitatea unor forme în relief. Nu se nasc zilnic continente, nu irump pe secundă vulcani, Dunările nu se ivesc

pe scoarță în chip surprinzător, de la o zi la alta. Satul nostru „clasic” s-a încheiat, istoria lui a intrat, în chip necesar, în amurg. Marile piscuri scrise pe cer de această istorie — într-o vreme cînd țara întreagă era un gigantic sat — vor domina, desigur, încă multă vreme, de aproape sau de departe, șesul nostru plin de promisiuni. Dar de aici încolo vom avea, pentru așezările românești de cîmpie, o altă istorie, modernă. Generațiile zilei de astăzi se despart deci nu de un sat, ci de o eră.

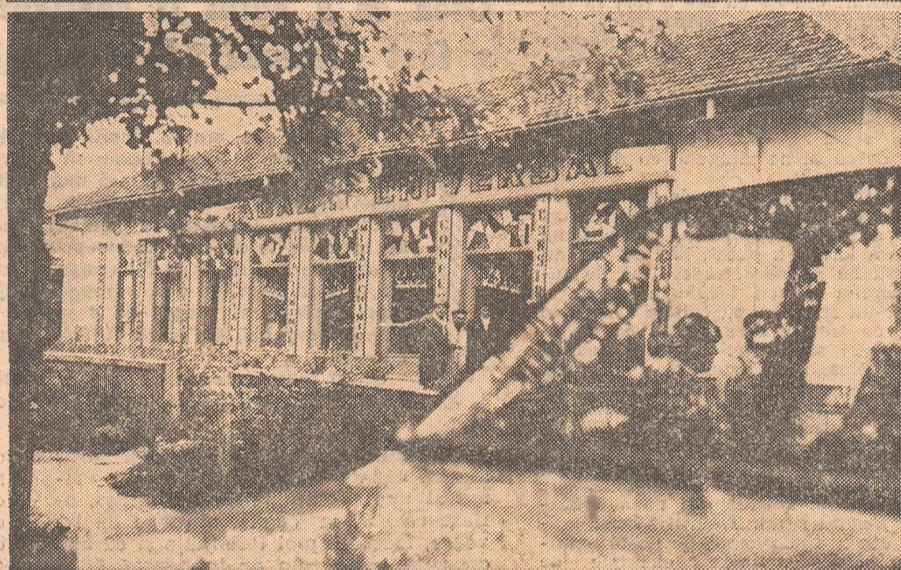
Ce sentiment de țară încheiată și de lume falnică, întemeiată pe vecie în fruntariile ei spirituale! Ce sentiment de obștească mindrie, pentru generațiile tinere ale locului, să știe, de pildă, că la Fîntina Domnească, în punctul numit „fîntina de piatră”, aflat la intrarea în sat, tirnăcopul arheologului a făcut să țîșnească din impietria veacurilor și a țării o fîntină străveche, zidită aici de strămoșii romani! S-au descoperit, la „fîntina de piatră”, uriașe blocuri de cărămidă legate cu var hidraulic, același din compoziția podului lui Apolodor din Damasc. S-au descoperit, tot aici, pentru fiecare prag și treaptă săpate în vreme, măturii ce atestă viața neîntreruptă a oamenilor, stirpe nebiruită, trează și tea-fără de vechi moșneni, cu un orgoliu secular al vieții libere, al nesupunerii sub nici un călcii tiranic. A existat, tot aici, spune cronică locului, o „fîntină domnească”, zidită de-un domn, de-un voievod, pare-se Matei Basarab, a existat aici și un castel al celui domn, dar moșnenii l-au dărîmat cu foc, lichidînd astfel uzurparea pămîntului și a vieții lor libere. Lîngă izvorul domnesc, în locul care se cheamă și azi „La Teapă”, Basarab Vodă-Tepeleu îi pedepsea cu urgie și mare caznă pe răzvrățiții. Satul Fîntina Domnească e pomenit și de florentinul Del Chiaro, cronicarul lui Brâncoveanu, care-l numește „Fontana del Rei”, e trecut și în harta austriacului Friederich Schwantz (1720—1722), documente nenumărate îi însoțesc istoria, fidele și somptuoase ca niște oști leite-n zale, dîndu-i cel din urmă onor abia mai ieri sau mai alaltăieri.

Și totuși, despărțirea de trecut, vorba primarului (el însuși, ca vechi dascăl, mulți ani director al școlii din Fîntina Domnească, un pasionat al istoriei locului și un atent cercetător al ei), se face „fără dureri”. De fapt, oamenii se despart

tocmai de niște mai vechi dureri. Cîteva dintre ele ni se păstrează, ca și epocile de glorie, în documente. Sînt documente din vremuri moderne, scrise nu pe piele de ciută sau iepure, dar din care, în chip ciudat și tulburător, străbate o senzație de arheologie, de lume așezată dincolo de istorie, trăind sau murînd într-un timp vetust, bizar, perimat. Sînt documentele „campaniei monografice” întreprinse la Fîntina Domnească, sub egida Institutului social român, în vara anului 1943, de către un grup numeros de cercetători din echipele patronate de Dimitrie Gusti, documente care descoperă, printre altele, „98 la sută locuințe din paie”, „interioare mizerabile ale locuințelor”, „numărul mare al bolilor sociale (sifilis, tuberculoză, paludism, pelagră, gușă etc.)”, „doar două prăvălii în sat, o prăvălie cu manufactură, alta circiumă”, „lipsa izlazului” etc. (cf. D. Papadopol, „Campania monografică din anul 1943 în satul Fîntina Domnească, Mehedinți”, în rev. „Socio-

La Deleni, creșcătorii faima vinului de Cotnari

Ce-ar putea concura faima Cotnari Bineînțeles, un alt vin ales. Mai greu vine a da crezare unui pericol (într-o trecere pe planul celebrității) veniți partea pașnicilor oi, mai precis a crescute la ferma din Deleni, apărătoare de I.A.S. Cotnari, care își pregătește cu toate șansele de izbîndă, un a genealogic ce va avea ca punct de „merinosul de Deleni”. Dar dacă nu găduim să anticipăm un viitor apropiat, avem datoria să nu uităm un trecut îndepărtat, cînd oia de prin părțile cului își vedea modestă de trebuiri fără nici o ambiție de a ieși din a mat. Astăzi, ferma din Deleni, unitate elită, distinsă de patru ori consecutiv Ordinul Muncii, se situează printre mele din țară, renumită fiind pentru e

O așezare care se naște

logie românească, anul V). Sat sărac, ca atâtea altele ale acestei cimpii a Mehedintului, sat în care vechile drepturi și fale ale moșnenilor, strănepoți de romani și dacii, trecute din neam în neam cu hrisov și pecete, se risipesc și se spulberă sub apăsarea unor epoci potrivnice, faptele de ispravă rămase în urmă suind tot mai sus, la înălțimea amefitoare a unui timp legendar. Îmbucătățite prin moșteniri, vânzări și rapturi, pământurile moșnenilor devin niște biete fișii, devin, observă cercetătorii, niște „curele întinse pe 8-10 km, variind ca lățime între 3-10 m”, recoltele sînt sărace, turmele pier, fîntinile se infundă, apele, gîndurile și cu-tezanțele, după o vorbă a locului, se „băhnesc”.

Ce s-a întimplat, în anii socialismului, în Fintina Domnească și în celelalte sate ale comunei se așază în suita firească a marilor transformări ale cimpiei române, ale satului românesc, ale destinului lui. Trei mari cooperative agricole de produc-

ție, o întreprindere agricolă de stat, o întreprindere de mașini și tractoare fertilizează, cu ajutorul mașinilor, al electricității, al irigațiilor și al chimiei, al științei, al tehnicii și tehnologiei moderne, un pămînt de pe care, chiar dacă țărani! în țări și cămăși cu „pui” sînt tot mai puțini, recoltele cresc de la an la an. Sînt mai puțini țărani, fiindcă tinerii pleacă, fiindcă-i urmează adesea chiar și bătrînii, părinții lor, sînt însă — paradoxal! — mai mari recoltele, sînt, în același timp, cuprinse în raza prospecției și a valorificării intense pămînturi care, chiar cînd satul gema de oameni, de tumultul de zi și noapte al vieții cimpului, se supuneau anevoie omului, nu-l ascultau, îl refuzau. Sute de astfel de hectare, cîndva pîrloagă, sînt azi plantații de pomi, de „livezi intensive”, în care aratul se face mecanic, în care stropitul se face mecanic, alte zeci de hectare, defrișate de mărăcini și de bălării, fertilizate și corectate în structura lor intimă, lărgesc orizontul muncii

și, implicit, al vieții omului. Este, de fapt, pentru viața omului, un orizont mutat nu mai departe, ci mai sus. Viața omului, în astfel de sate-dormitoare ale orașului, se restrînge ca spațiu, cîștigă însă înfînit în intensitate. Școlile noi, modernele magazine ale comunei (ultimele, nu mai puține de șase), dispensarele echipate „la zi”, căminele culturale cu statut și înfățișare de veritabile atenee sau palate ale culturii (cel din Fintina Domnească, cu etaj și 800 de locuri, e unul dintre cele mai impunătoare din cite se află astăzi în satele țării), electricitatea, radioul, televizorul, cinematograful (nu unul, ci patru!) creează satului-dormitor al orașului un cadru de pe acum urban. Un cadru de nouă civilizație, un cadru pe care opera sistematizării, organizîndu-l pe principii calitative și intensive, obligîndu-l la „renunțări” pe care istoria însăși le condamnă, îl impune ca pe un model al viitorului.

Casele construite în ultimele decenii

sînt, spuneam la începutul acestor rînduri, destul de puține. Aceste destul de puține case (de fapt, cîteva zeci) sînt, pentru prima oară în istoria satului, nu din birne, nu din paiente, nu pe temelii de furci de lemn sau de piatră de riu, nu așezate de-a dreptul pe sol, nu cu pămînt pe jos, nu cu acoperiș de coceni sau stuh. Pentru prima oară în istoria satului, ele sînt case de zid, de cărămidă, mari, aerate, frumoase, cochetînd cu arhitectura orașenească, renunțînd deci la „tradiție”, renunțare care, din nou, nu „doare”, orice regret legat de ea fiind compensat printr-o semnificație. Aici, în desenul acestor case, se află, de fapt, ca într-un crochiu, tabloul de miine al satului, al arhitecturii și vieții lui. Un sat ce va fi — eliberat de aluviunile timpului, de milurile ce-au împietrit pe priveliștea lui — mai mic decît cel de astăzi, dar mai frumos, mai curat, mai limpede.

În 1943, doar 2 la sută din casele satului erau de zid. Unul din bătrînii meșteri de case, moș Constantin Pătrulescu, ce-a deprins meseria ziditului de la „tălienii ai vechi”, om de vreo 70 de ani, astăzi aproape orb, a înțrat în istoria satului prin cea mai frumoasă, cea mai impunătoare operă de arhitectură a locului, izvodită, acum cîțiva ani, din mîinile lui. Căminul cultural din Fintina Domnească, cel cu etaj și 800 de locuri, a fost zidit de el, de echipe de meșteri conduse de el. „Doamne! — ne-a zis, privind din poarta casei sale, cu ochi albi, stînși, o priveliște ce se desena mai mult înăuntru lui — de-aș trăi să văd tot satul așa făcut din zid!”.

S-ar putea să trăiască, fiindcă lucrurile, pe-aici, evoluează repede, priveliștea viitorului e doar o chestiune de ani.

Unul din cel mai bătrînii inși ai satului, pe care vîrsta ar fi trebuit să-l facă conservator, n-are nici un regret că satul se schimbă, că vatra în care și-a iznidit o viață, cu bucurii, cu suferințe și cu speranțe, devine alta.

Regret? Pentru cine și pentru ce? Dormitor pentru tinerii și bărbații săi, satul rămîne, pentru ceilalți, satul-sat, izvorul etern de viață, deci de istorie. Ceilalți sînt bătrînii și femeile. Pensionari ai fabricilor severinene, ai C.F.R.-ului, ai Motrului și ai Rovinarilor, acești bătrînii se reintegrează satului, existenței lui, legilor și cerințelor lui, ei muncesc pe tarlalele C.A.P.-urilor, în livezi și grădini, suplinind prin osîrdie și experiență ardoarea și forța tinerilor. Cazul lui C. Pătrulescu, bătrînul aproape orb, care încă mai meștereste ziduri, nu este unicul, sînt, ne spune primarul, cîteva sute de bătrînii ca el, frunțași ai satului nu numai prin vîrstă, ci mai cu seamă prin obolul lor la muncile și la viața obștei. Și mai sînt și femeile, sutele de femei, soțiile celor plecați, fiicele lor, pe umerii cărora, de fapt, stau astăzi satul, întreaga mare, complicată și exigentă gospodărie a obștei, prezentul ei, viitorul ei. Ele ară și seamănă, ele plantează pomi, ele pasc vacile și le mulg, ele, mai mult, au învățat să se așeze bărbătește, cînd e nevoie, în șaua tractoarelor, au învățat să irige, să chimizeze, să minuiască ferm și calificat mașinile, electricitatea, știința și tehnica, ele fac ca satul acesta fără bărbați să arate ca o chivernisită, solidă și bărbătească așezare, robustă și teafără în întemeierile ei și în nădejțile ei de viitor.

Lumea, pe-aici, se gîndește numai la viitor, de parcă satul s-ar fi născut sau s-ar naște abia acum, de parcă pentru tot ce-a fost el n-ar exista nici un regret.

Regret? Pentru cine și pentru ce? Gîndurile lui C. Pătrulescu și ale celorlalți se întîlnesc, ca într-o izbăvire, cu un gînd din Argezi:

„Boii lui Copiorescu nu mai sînt. Nu mai e nici cogila cu fusul, din pinzele lui... Regret? Pentru cine și ce? Regretul e înlocuit cu bucuria că oamenii s-au izbăvit, scăpînd de sub povara muncilor de istoavă. De la aratrum la tractor e distanța de la caznă, moarte și așteptare, la piine multă și belșug”...

ILIE PURCARU ■

Fotografii de EMANUEL TANJALA ■

Oi concurează

plarele sale încotoșmănite pînă sub ochi în podoaba celor 10 kilograme și jumătate de lînă cu fir lung și mătăsos. Multe din succesele Deleniilor sînt legate de numele șefului de fermă, Anghel Ciovirtă, bărbat coborîtor din vestita Jariște a viilor, dar căruia i s-a întimplat să-i placă mai mult animalele și, „al dracului de tot, oile și caii”.

De ce caii, nu cred că o să mă întrebati. Cît despre oi — pentru că sînt blinde și recunoscătoare. Știu să-ți întoarcă, răsplătît, tot ceea ce le-ai dat. Pe lîngă o vacă trebuie să tragi din greu pînă să-ți dea o jumătate de kilogram de lapte în plus.

Adevărul este că și aici, la Deleni, în cei aproape 10 ani de cînd este șef de fermă, Anghel Ciovirtă și oamenii de

lîngă el au tras tot din greu pentru a ajunge la splendidele exemplare de astăzi. Mi se spune că a bătut, de unul singur, toată țara, căutînd ovine de prăsilă. Recunoaște, în glumă, că uneori a mai păcătuît și, după oi fiind plecat, dacă se nimerea să dea peste o frumusețe de cal, nu se lăsa pînă nu-l cumpăra, așa, să fie la fermă. Mi se mai povestește că, într-o noapte a unui An Nou, nu a ieșit din grajduri, alergînd de la o oaică la alta și salvînd o turmă bolnavă.

— Ceea ce voiam noi, în anii '60, părea o fantezie, să obținem performanțe de rase curate pornind de la niște oi obișnuite, a căror producție medie de lînă tunsă nu depășea 1,800 kilograme pe animal. Ambițiile ne erau mari deși, practic, trebuia să o luăm de la zero. Nici nu aveam producția noastră de furaje, ne duceam cu țigăile, pe ninsoare și zloată, oriunde se găsea hrană. De grajduri timpurii nici vorbă, era un chin fătural în timpul iernii, dar noi voiam una și bună: să ne apucăm de treabă în mod științific, să dovedim că, din ameliorare în ameliorare, putem obține oi care nici să nu răsără

cu cea știută din băătătură. Am luat berbeci merinos de Transilvania pe care i-am încrucișat cu oi țigăi. Am obținut meșii destul de mici și cu lîna scurtă. Pentru mărirea șuviței și a taliei am încrucișat cîteva oi de nucleu cu exemplare de Stavropol, care ne-au dat o turmă de oi mame, de la care am început anevoioasa muncă de potrivire a perechilor pentru creditarea însușirilor. Cînd am obținut primul record, vreo 6 kilograme de lînă pe un berbec, mai că nu ne venea să credem, am sărit să verificăm cîntarul. Acum, la 10 kilograme, nu ne mai miră deloc. Desigur, se poate oricînd spune că, a urmări, după regulile stabilite de știința ameliorării, puterea de selecție a animalelor, caracterelor urmașilor, capacitatea de a-și transmite sau nu însușirile, este o treabă pe care, la urma urmei, o poate face oricine. Numai că animalul nu ascultă, mecanic, de seria genealogică trasată. Trebuie să mai stai lîngă el zi de zi, să-l ajuți să se adapteze regimului impus de om. Aici am schimbat mult tabieturile de viață ale oilor. Monta se face numai artificial, cu material semînal brut, refri-

gerat; datina mielului este, cum se știe, să vină pe lume primăvara, în martie și aprilie. La noi se nașc în plină iarnă, în decembrie, ianuarie. Li obișnuim, săracii, cu furaje încă de cînd au numai 14 zile, în alte părți sug la oi pină la întărcare, făcînd inevitabilul stress. S-au obișnuit să stea singuri, pînă la primul tuns și ținem în stabulație, cu plimbările de rigoare, bineînțeles. După cum vedeți, le-am com dat viața peste cap dar rezultatele, iată-le: o creștere rapidă și constantă, o lînă unsă uniform, cu o rezistență mare, cu un procent mic de impurități și care nu-și modifică deloc culoarea. Ne crește inima cînd vedem firul de lînă lung de pînă la 18 cm, bucuria celor de la Fabrica de postav din Buhuși, beneficiarii noștri, și nu numai a lor.

De aici, dintr-un loc care trăia din gloria Cotnariului, pleacă în toată țara exemplare de elită (pînă acum — 2 000 tineret femel, 6 000-7 000 masculi) care, în mod sigur, vor lăsa în urma lor un urmaș numit „merinosul de Deleni”.

MAGDA MIHAILESCU ■

EXCEPTIONALA ÎNSEMNĂTATE

Condiția de frumusețe a vieții reîntoarsă la firese

Părăsim Buzăul către munte. Prin Vernești, Magura, Viperești, Cislău și Pătrilașele spre Nehoiu, comuna pe care, în urma cu un an fără câteva zile, inundațiile au lovit-o în frunte cu furia lor dezlănțuită și oarbă, provocându-i pierderi imense. Poate cele mai mari la scara ultimelor revărsări, când mai puțin Buzăul și mai mult cele două Bisece și-au ieșit din minți, călcând totul în picioare.

Privim peisajul înconjurător din fuga mașinii. Deși ne apropiem de capătul drumului, călcând cu roțile un asfalt nu demult sfărtecat de ape, restabilite astăzi ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat și ca și cum inundațiile nu l-ar fi răscolit, spărgându-l pe lungi distanțe și izolând regiunea vreme de mai multe zile, nimic nu pare să aducă aminte privirii de nenorocirile care au fost. Apa Buzăului, pe care o încălecam în câteva locuri, curge liniștit, după tiparul obișnuit. La fel se scurge și viața oamenilor văzuți prin parbriz, într-un ritm firesc, normal, călcătura vieții de fiecare zi, poate accelerată numai de faptul că e simțată la prinz și că la căminele culturale din Cislău și Pătrilașele e reușit, unde se cade să mergi, nu e așa, după ce te-ai odihnit câteva ceasuri și după ce ai îmbrăcat cămașa cea mai scrobăită. Înainte de Nehoiu, ne ajunge din urmă, la o barieră, trenul, dar de fapt ne ajunge din urmă un nou prilej de reflecție. Ne-am aflat prin locurile acestea și în zilele de după izbucnirea apei. Am văzut multe lucruri dureroase și neașteptate, dar cel mai tare ne-au impresionat și-nele de cale ferată. Astăzi, ele sînt așa cum le știm, două paralele alorând înainte. Anul trecut pe vremea asta, ele arătau ca două andrele îndoit de o mină nervoasă, contorsionate și rupte, fiind nevoite de multă sudoare ca drumul trenurilor să fie restabilit, despre munca aceea plină de sacrificii a cefeștilor, militarilor și localnicilor vorbind mai bine decât evocarea noastră o dată. La Nehoiașu, capul de linie dinspre Buzău, prima locomotivă a intrat în gară la exact patruzeci și trei de zile după noaptea revărsării apelor.

Ajungem la Nehoiu în amurg. Cocoloțată pe spinări de deal, de o parte și de alta a cursului Buzăului, comuna aceasta căreia i s-a hotărât nu demult destinul să devină oraș ni se înfățișează nouă și înflorată. Înflorată de două ori. De cămașile oamenilor și de trandafirii șoselei, pe care nehotenii îi veghează cu strănicie, culpa de a smulge o floare din grădina comunei păpând aici dimensiunile unui act antisocial de maximă gravitate. Zărim peste tot case și poduri noi, abia tencuite, înlocuind într-un timp record pe cele distruse de puhoi. Șase sute de case au fost lovite puternic aici de furia apei, șaptezeci și trei dintre ele, așezate în satul natal al primarului comunei, Gheorghe Popescu, la Girboiu, nemaexistând astăzi decât în amintirea oamenilor, la locul faptei nemaiputînd fi depistate nici măcar vetrele fostelor locuințe. Una dintre ele, plasată nu departe de centrul Nehoiului, a aparținut familiei lui Ion Vlaicu, unul din lucrătorii întreprinderii Forestiere, cea mai mare din comună, element de industrie care, prin dezvoltarea lui impetuoasă, de la câteva joagăre de tăiat lemne la o unitate modernă, proiectînd și realizînd pretențioasă mobilă rococo, scoasă recent la export, a contribuit decisiv la dezvoltarea localității. „La 1 iulie anul trecut, îl auzim evocînd, pe la opt seara, apa a început să crească nebuște, de parcă n-ar fi ajuns ploaia cumplită de afară și faptul că, de la prinz, nu mai aveam lumină electrică. Am urcat ce era de urcat în pod, mai mult lenjerie și haine, apoi ne-am refugiat la casa ginerelei mele, un-

deva mai pe deal. N-am stat mult nici acolo, apele ne-au ajuns repede din urmă, dar am stat cu sufletul la gură, căci baiatul meu cel mai mare, Aurel, plecase prin vecini să salveze o bătrînă, a lui Moraru, ale cărei strigăte disperate răzbeau prin noapte, stringîndu-ne inimile. Sfertul de oră după care a apărut, cu apa pînă la briu și cu bătrîna în brațe, ni s-a părut o veșnicie, noi ceilalți chemîndu-ne pe nume fără încetare, de teamă să nu ne pierdem. Nu ne-am pierdut, dar nici ușor nu ne-a fost. Ne-am retras mai sus și cînd s-a luminat, pe la trei și jumătate, m-am încumetat să mă reped pînă acasă. Nu-mi place să vorbesc despre asta, dar dacă tot m-ați urnit, atunci să spun lucrurile pînă la capăt. Pe locul fostei mele case rămăseseră doar niște ruine. Mi-a venit să plîng, ne mutasem acolo de douăzeci și doi de ani, muncisem fiecare la ea ca toți gospodarii, cu cătel cu purcel, de-acum, în câteva ceasuri de inundație, toată chiverniseala unei vieți se duse de ripă și nu mai rămăsesem decât noi și hainele noastre, și ele ude și murdare de noroi. Mi-am șters lacrimile și privind maldărul de dărîmături am zis că așa a fost să fie, că tot e bine că noi am scăpat și că, oricum am lua-o, viața omului cîntărește mult mai greu decît niște boarfe și niște ziduri. Datoria mea era să nu mă pierd, pentru mine, pentru femeie și pentru copii, m-am întors la ei cu un zîmbet căzînt și le-am zis că totul e bine și că n-avem de ce să ne plîngem, cu alții apa a fost și mai rea“.

Atunci, în noaptea aceea de groază și în zorii care au urmat, Ion Vlaicu a promis familiei că se vor întoarce, într-o bună zi, la casa lor. N-a putut, din motive nu prea greu de priceput, să se țină de cuvînt. Familia Vlaicu locuiește astăzi la bloc, într-un apartament, 7 după cum scrie pe ușă, cu trei camere, avînd ca vecini alte neamuri sinistrate, familiile Fekete, Stelian, Neagu, Porumbiță și așa mai departe, oameni de care comuna, cu primarul Gheorghe Popescu în frunte, s-a îngrijit cu omenie și prioritate, în ultimul an fiind date în folosință la Nehoiu două sute șazeci de locuințe noi, în blocuri moderne, înălțate pînă la etajul zece, cele mai înalte, cum spuneam și cu altă ocazie, din mediul rural. Tinărul Vlaicu, salvatorul din noaptea aceea de tristă amintire, dar și de nenumărate exemple de bărbăție și solidaritate umană, cînd inginerul Ion Neagu, pasionat colecționar de viori, a uitat de cele trezeci de instrumente ale sale, iubite cu patimă, ca să sară în puhoi și să salveze oameni și cînd un elicopter venit să dea o mină de ajutor s-a prăbușit în apropiere, izbit de ploaie și de rafalele nemiloase ale vîntului, ocupanții lui scăpînd cu viață ca prin minune, tinărul Vlaicu, ziceam, pare să fi uitat blestemul din iulie trecut. Preferă să vorbească despre munca sa de fiecare zi și despre întreprinderea sa, I.F.E.T., care, sub direcția unui om cu inimă de uriaș, inginerul Nicolae Costache, se modernizează continuu, ajungînd la o valoare a metrelor cub de lemn foarte ridicată. „Datorită atenției deosebite acordată în unitate elementelor de mecanizare și automatizare — îl cităm de-acum pe inginerul Costache — productivitatea la debitarea rășinoaselor, pe calote, a crescut spectaculos în vremea din urmă, valoarea ei pe cap de lucrător mărîndu-se de șapte ori în ultimul an!“

La Nehoiu, s-au luat toate măsurile ca viața, tulburată de evenimentele pe alocuri tragice ale inundațiilor, să reîntre în ritmul normal. Și viața n-a întîrziat să se întoarcă în matca ei firească. Podurile deteriorate au fost înlocuite. Drumurile sparte au fost reparate. Oamenii au intrat

în case noi, la blocuri, în condiții de confort mult sporite, cu apă caldă și încălzire la dispoziție. Au început, de puține săptămîni, lucrul la noul spital al comunei, iar oamenii, aceasta este impresia cea mai săritoare în ochiul celui venit din alte părți, par să fi uitat definitiv începutul lui iulie 1975 și cele ce au urmat, zile care au dat însă, poate chiar fără voia locuitorilor, un alt sens liniștii și firescului de azi.

Acum, sîmbătă către seară, centrul comunei e plin de lume. La cinematograful, în fața afișelor filmului „Clasa muncitoare merge în paradis“, se așteaptă intrarea la ultimul spectacol. În general, comuna, pregătindu-se pentru munca de a doua zi, se culcă devreme. Se face sîmbătă seara, firește, o excepție, tinerii procedînd la o ultimă plimbare înainte de a deschide ușa Căminului cultural, ca să danseze. Doar fasonatorii mecanici, cei care doboară copacii pădurii cu brațele lor puternice și mașinile lor ascuțite ca briciul, s-au grăbit la culcare, căci miine, aici, la Nehoiu, este programată faza de zonă a unui concurs de profil, cu participarea celor mai

destoinici meseriași din județele Buzău, Iași, Vrancea, Bacău, Prahova și Constanța, din care se vor alege cei mai buni dintre cei mai buni, ce se vor angaja după aceea în concursul pe țară. Nebotării, virtuozii ai lemnului din tată în fiu, speră să biruie întrecerea și de aceea, dar nu numai de aceea, ci și din simțul lor recunoscut de ospitalitate, au acordat concurenței fasonatorilor mecanici dimensiuni aparte, gîzduind-o în cadrul unei duminici cultural-sportive de amploare, organizată pe stadionul din centrul comunei. Scriind că aici, pe malul acum demolatului Buzău, viața și-a recăpătat ritmul firesc, e suficient să amintim că pe stadion, în urmă cu un an, miul adus de ape depășea statul unui om, localnicii cîrînd de pe fostul gazon cincisprezece mii de metri cubi de nămol, cea mai bună dovadă că pînă la urmă, în ciuda tuturor încercărilor, oamenii au învins, știind și alegând întotdeauna din ziua de miine partea cea mai bună. Dreptul lor de a merge înainte prin muncă și seriozitate.

OVIDIU IOANIȚOIA ■

Ceea ce a trebuit luat de la capăt a fost luat de la capăt. Ceea ce a putut fi continuat a fost continuat. Era luna iulie 1975...

1975, 3 iulie, ora 18. Scurtă ședință de redacție. Inundații în țară. Ne reparăm județele în care trebuie să meargă fiecare dintre noi. Pe delegația mea trec Harghita și Mureș. O oră mai tirziu, împreună cu un coleg, fotoreporter, ne aflăm la Gara de Nord. Trenurile spre Brașov nu mai circulă. Alături, pe bulevardul Dinicu Golescu, se formează încă o coloană de autocare. În jurul orei 22, la radio, se dă citire comunicatului prin care e decretată starea de necesitate. Drumul de la Brașov la Miercurea Ciuc, care în mod normal durează cam două ore, îl străbatem într-o zi întreagă și ajungem în capitala județului Harghita, de fapt, după miezul nopții de 4 spre 5 iulie. În dimineața zilei de 5 ieșim din munții Harghitei, pe valea Tîrnavei Mari, primul riu din țară care și-a ieșit din matcă...

S-a scurs aproape un an. Refac itinerarul parcurs atunci, trec din nou prin locurile și mă întilnesc cu oamenii pe care i-am întilnit în acele zile.

Odorheiul Secuiesc este primul oraș asupra căruia s-a abătut Tîrnava. Primarul municipiului, Mihai Uborny, aflase că sus, la Virșag, aproape de izvoare, fuseseră ploii torențiale și că apa crescuse peste tot de inundație. Orașul a fost prevenit, și timp de cinci ore, de la ora 17 la 22, în ziua de 2 iulie, și-a luat toate măsurile de apărare posibile. Cu toate acestea, peretele de apă, prăbușit brusc peste oraș, pătrunzînd într-un sfert de oră în 13 unități economice și aproape 1 800 de case, a făcut din Odorhei localitatea cel mai grav lovită din județul Harghita.

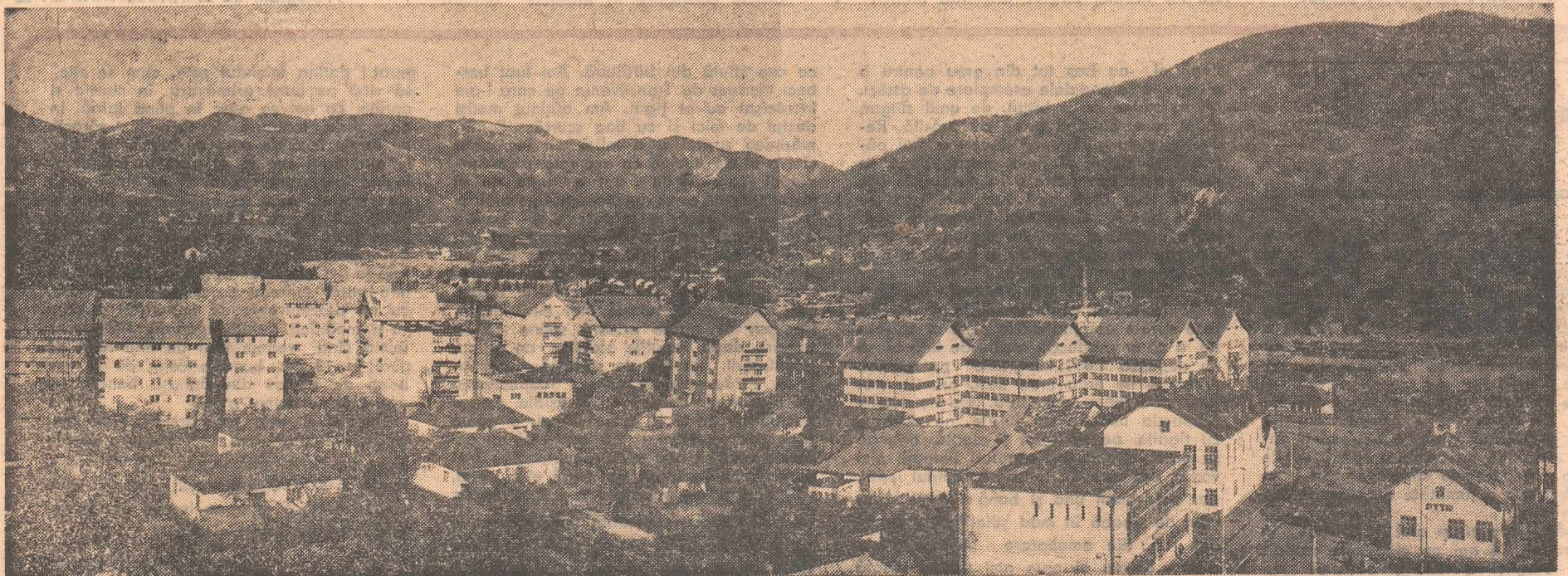
L-am întilnit atunci pe primarul Mihai Uborny la una din cele două pompe de alimentare cu apă ale orașului, avariate, înecate în mil. Timp de 7 ore Odorheiul rămăsese fără apă. Pompele erau din import, iar piese de schimb nu puteau fi procurate decît prin valută și în urma unor demersuri oricum îndelungate. Într-o clipă de inspirație, parcă, muncitorii orașului reușiseră însă să fabrice piesele necesare. Acum îl reîntilnesc pe primar la sediul Consiliului popular, în biroul său. Oficială căsătoria tinerilor Petre Gyula și Petre Ana, el de 28 de ani, ea de 23, el lăcătuș la „Tehnoutilaj“, ea muncitoare la Fabrica de confecții. De fel, amîndoi din Turdeni, o comună aflată la câteva zeci de kilometri de O-

dorhei. S-au mutat de la căminele de nefamiliști și stau acum într-o cameră cu chirie. Speră să nu rămînă în această situație prea mult timp. Au făcut cerere pentru un apartament și li s-a promis că vor fi ajutați.

În anul care a trecut de la inundații, Mihai Uborny a oficiat aproape 500 de căsătorii. În același timp, în oraș s-au născut 1 500 de copii. Eva Dănes, fiica lui Árpád și a Mariei-Sibila, amîndoi muncitori la Fabrica de ață, s-a născut chiar în ziua de 2 iulie 1975. Acum e o fetiță durdulie, sănătoasă, care a început să și vorbească, pușin, și încearcă să facă primii pași.

La Școala generală nr. 4, unde apa a venit pînă peste pupitrele băncilor, învățătorul Tanko Albert pregătește serbarea de sfîrșit de an școlar. Împreună cu copiii, împletește coronite din narcisele culese cu o zi înainte din poiana de la Vlăhița, în timpul unei excursii. Ar avea, bineînțeles, și el multe de povestit despre inundațiile din vara trecută, dar la simpla pronunțare a cuvîntului, copiii ciulesc urechea și cădem de acord că e preferabil să schimbăm discuția către rezultatele bune la învățatură ale lor. Ceva mai jos pe firul apei, la intrarea în parcul orașului, devastat și îngreuiat de noroiaie anul trecut, acum cu alei curate și îngrijite, cu peluze acoperite de iarba verde,

Leșînd din inundații, Nehoiu privește munții din jur cu semeție, de la înălțimea blocurilor sale, moderne și confortabile.

A STĂRII NORMALE

mătăsoasă, a începutului de vară, la Clubul inginerilor, aflat în Casa de cultură a oraşului, întâlnim mai multe cunoştinţe vechi. Făbián István, de exemplu, acum director al unei întreprinderi noi care se construieşte la Odorhei, dar în vara trecută inginer-şef la „Tehnoutilaj”, unde, după ce supraveghease acţiunea de demontare şi punere la adăpost a 3000 de motoare în câteva ore, aproape că nu mai găsea puterea să spună şi cum a făcut acest lucru. Atunci erau sleiţi de oboseală, cu hainele jilave şi fără prea mult timp de vorbă. Aceiaşi oameni, de data aceasta, îmi apar destinşi, calmi. Se întilnesc aici de mai multe ori pe săptămână. Discută, prieteneşte, în acest cadru mai intim, despre probleme care-i interesează şi-i ajută în munca lor, cum ar fi prelucrarea automată a datelor în organizarea şi conducerea activităţii de producţie din întreprinderile oraşului, iar asemenea preocupări serioase şi de specialitate fac bună vecinătate cu o partidă de şah sau de biliard.

Din Odorhei, şoseaua naţională merge paralel cu firul râului. E o zi frumoasă, senină, şi toată valea Tîrnavei miroase a fin proaspăt cosit. Sus, pe dealurile din stînga şi dreapta drumului, apar, ici şi colo, parca visînd, cete de coşaci. Zilele acestea, săptămînilor acestea, e prima coasă a finului. Aşa fusese şi anul trecut. Apa a venit şi a luat finul cosit gata, înămolind păşunile şi compromiţînd pe alocuri şi coasa a doua. Abia cu ce au cules mai tîrziu, spre toamnă, oamenii au reuşit să scoată la capăt. Mai jos, la poalele dealurilor, unde începe pămîntul bun şi roditor al văii, se aştern lanurile de grîu, de porumb, de cartofi. Cu binecunoscutele lor pălării de pai, cu boruri late, oamenii apar în tot locul. Abia îi laşi pe unii în urmă şi descoperi alţii, înainte. Pămîntul nu e lăsat nicăieri singur, nelucrat. Bodo Gêza, inginer-şef al C.A.P.-ului Lutiţa, pe care inundaţiile l-au surprins în deltă, în concediu, îmi spune că apa a acoperit aici 1500 de hectare. Pe aproape 20 de hectare Tîrnava a luat în drumul ei întreg stratul arabil, solul, partea fertilă a pămîntului. Asta, îmi spune, e ca şi cum ai lua muşchii de pe un om. Din iulie şi pînă la începutul iernii s-a muncit, de aceea, fără preget, s-au transportat pentru fiecare hectar cam 100 de tone de îngrăşăminte naturale, plus o cantitate considerabilă de îngrăşăminte chimice complexe. Şi pămîntul s-a refăcut. Anul acesta, pe locurile cărora le-au redat sănătatea şi vigoarea, oamenii speră să facă peste 3500 kilograme de grîu la hectar.

La Mugeni, unde apa luase pe mai mult de jumătate de kilometru linia ferată, iar în locurile unde nu avusese puterea s-o rupă săpase terasamentul de sub ea, lăsînd-o suspendată în aer, urmele au dispărut cu desăvîrşire. Iarba acestui an a năpădit terasamentul nou şi, în cîmp deschis, fără repere apropiate, aproape că nu mai identific locurile unde am întilnit atunci sute de localnici şi de militari cîrînd cu fîrgile pietrişi şi grăbind repunerea în circulaţie a liniei Miercurea Ciuc — Sighişoara.

Din comuna Beteşti, cale de doi kilometri, pînă la Cristurul Secuiesc, plopii

de pe marginea şoselei fuseseră legaţi cu sfori pe care oamenii întinseseră la uscat, la soare şi vînt, inul şi cînepa, materia primă a filaturii oraşului. Pe Laurenţiu Palla, secretar al Consiliului popular din Cristur, l-am găsit pe 5 iulie anul trecut ocupat cu trimiterea unui transport de 4000 kilograme de piine Sighişoarei abia ieşite din vîltoare. L-am reîntilnit acum întîmplător, în centrul oraşului, ducînd într-o mină o piine şi în cealaltă o jucărie pentru un nepot. Se afla în concediu de odihnă.

Din Albeşti, unde la cîşmeaua de pe stînga drumului văzusem în vara trecută cîteva femei spălînd nişte covoare pămîntii, iar acum se afla un grup de turişti francezi care-şi umpleau termosurile cu apă rece şi limpede, coborîm spre Sighişoara. Localitatea cea mai grav afectată din ţară, după cum îmi spune acum, şi după cum îmi spunea şi atunci, Matei Chiriac, secretar cu probleme economice al Comitetului municipal de partid. La venirea apei, aici s-a tras „semnalul de dezastru”. Pe bulevardul Gheorghe Gheorghiu-Dej, din centrul oraşului, noroiul rămas în urma apei a fost de 60 de centimetri. În ziua de 5 iulie se muncea la eliberarea străzii de sub această povară. Tabla indicatoare „Sibiu 91 km, Mediaş 37 km”, pe care am văzut-o atunci cum oamenii o dezgropaseră din pămînt, stă acum la o intersecţie curată, instalată pe un stîlp solid. La restaurantul „Steaua”, cu perdelele sumese şi agăţate sus, pe draperii, de unde Felicia Bradu scotea apa murdară cu găleţile afară, în stradă, aceeaşi ospătară serveşte acum prompt şi civilizată, şi de bună seamă că fără să ia bacşiş. La cinematograful „Lumina”, în sala cărui Tîrnava s-a înălţat pînă pe pinza albă a ecranului, rulează „Cîntec pe Broadway”. Într-un bloc apropiat, unde nivelul inundaţiei a ajuns pînă la primul etaj, în apartamentul de la parter al lui Ion Bertalan, magazinier la o unitate a industriei locale, apa rămăsese în lustre ca în nişte cupe neclintite. Am bătut în uşa apartamentului. Omul mîncă, abia se întorsese de la serviciu. Casa, spune, şi-a refăcut-o destul de repede. După ce s-au uscat pereţii, i-a tapetat din nou. A trebuit, de asemenea, să-şi cumpere şi o altă mobilă, pentru care mai are încă de plătit rate. Dar e mulţumit că a scăpat cu sănătate, el şi familia.

Frînturi de viaţă obișnuită, întru totul normală, care au trebuit recucerite însă cu preţul unei tenacităţi şi-al unui efort dus uneori pînă la sacrificiu. Reconstrucţia a fost tot atît de amplă şi cuprinzătoare, şi aproape imposibil de descris pe scurt, tot aşa cum a fost calamitatea şi pagubele provocate de Tîrnava. Asigurarea funcţionării ireproşabile a instituţiilor de primă necesitate ale oraşelor şi comunelor, a mers paralel cu repunerea în stare de producţie a unităţilor economice. La Odorhei, sarcinile de plan ale cincinalului au fost realizate cu 86 de zile mai devreme. La Cristur, toate pierderile au fost recuperate pînă la 23 August. La Sighişoara lucrurile au mers ceva mai greu, nu atît în privinţa punerii din nou în funcţiune a întreprinderilor cît în atingerea parametrilor la care lu-

craseră înainte de a veni apele. În orice caz, în acest an, aceleaşi întreprinderi greu încercate ale Sighişoarei au dat o producţie globală, pe ansamblul municipiului, de peste 16 milioane lei faţă de prevederile de plan şi o producţie marfă de peste 33 de milioane.

Mai mult decît atît. În afară de zestre care face ca valea Tîrnavei să fie nu numai frumoasă dar şi bogată, zestre pe care oamenii au reactivat-o în propriul lor folos, pretutindeni se construieşte. La o lună după inundaţii, în august, la Odorhei a început să se înalţe o mare întreprindere de matriţe. Tot în anul care s-a scurs s-au mai construit aici un cîmin pentru nefamilişti, de 350 de locuri, un mare magazin general, „Mercur”, cu 1500 metri patraţi suprafaţă comercială, cinematograful „Olimpia”, cu 500 de locuri, o grădiniţă creşă, la care trebuie să mai adăugăm cele 470 de apartamente date în folosinţă anul trecut şi cele 560 la care se lucrează acum. La Cristur, unde numai în a doua jumătate a anului trecut s-au înălţat 200 de case proprietate personală iar în prima jumătate a acestui an aproape 70, s-au construit de asemenea 120 de apartamente, un cîmin-grădiniţă cu 240 de locuri şi a fost definitivată reţeaua de canalizare a oraşului. Şi la Sighişoara, în această perioadă, au fost predate oamenilor peste 100 de apartamente.

Se construieşte, aşadar, şi încă foarte mult. Fireşte, există temeii pentru a crede că tot ceea ce se face acum pe valea Tîrnavei va dura, că nu va mai rămîne nimic la cheremul apelor. La Odorhei, albia Tîrnavei, adîncită cu un metru, a fost dublată în lărgime. Pe circa 3 kilometri malurile au fost taluzate şi netezite frumos, iar pe alocuri a început deja turnarea zidurilor de beton care să le apere de năvala apei. La Cristur, unde nu atît Tîrnava a făcut rău cît pîrîul Goagiu, localnici au construit acum — la 1 iulie, îl vor inaugura — un baraj care va stăvili intemperenţa acestui pîrîu în stare să crească în cîteva ore şi să se lăţască asemenea unui fluviu. Barajul, cu o lungime de 130 de metri, va ţine în spate o oglindă de apă întinsă pe 13 hectare. Lucrarea a fost făcută prin muncă voluntară. Practic, îmi spune primarul Gheorghe Andraş, fiecare locuitor al oraşului a muncit aici 5—6 zile. Cu aceasta, spune el, problema inundaţiilor a cam fost rezolvată la Cristur. În ce priveşte urmele inundaţiilor de anul trecut, aproape că ele nu se mai văd.

Cristurului Secuiesc l-a fost acordat premiul I pe ţară pentru rezultatele obţinute în întrecerea patriotică de înfrumuseţare şi gospodărire a localităţilor, pe anul 1975, între oraşele cu o populaţie sub zece mii de locuitori.

Ceea ce s-a făcut la Cristur nu se putea face însă la Sighişoara, unde apa a lovit cu o putere neîntilnită în altă parte. O mare investiţie, a permis Trustului de lucrări hidrotehnice speciale să deschidă un şantier ale cărui obiective şi termene se vor întinde pe mai mulţi ani. Zeci de buldozere, excavatoare, autocamioane, lucrează în trei loturi: pe tronsonul de la podul C.F.R. pînă la locul fostului pod de lemn, luat şi dus de ape, în zona Țesătoriei de bumbac și dincolo de Abator. Încă în acest an, pe cei cîțiva kilometri de-a lungul cărora străbate oraşul, Tîrnava va lua o înfăţişare nouă. Malurile abrupte, prăpăstioase, în care apa a săpat şi a măcinat pămîntul pînă sub fundaţiile caselor, vor fi îndreptate, taluzate, consolidate cu anrocamente. De la circa 20 de metri, cît a avut, albia râului va fi lărgită pînă la 60. La o margine a oraşului, avînd în vedere că va avea de lucru, după cum spuneam, mai mulţi ani de zile, trustul a construit o adevărată colonie, cu bărci-dormitoare, cu săli de mese, cu centrală termică. În prezent, muncesc aici cam 300 de oameni. În cîrînd vor veni însă mai mulţi, întrucît va fi atacată o altă importantă lucrare: ridicarea unui baraj mai sus de Sighişoara, la Vinători. „Cheia, îmi spune dirigintele de şantier, tehnicianul Cornel Mihai, acolo va fi. Barajul acesta, care va putea reţine 25 milioane metri cubi de apă, va avea rolul unui regularizator al debitului Tîrnavei”.

Mai sus chiar de Sighişoara şi Vinători, la Zetea, în amonte de Odorhei, va începe către sfîrşitul acestei veri construcţia unui baraj uriaş. Astfel, dincolo de el, zăpezile Munţilor Harghitei şi ploile torenţiale nu vor mai avea puterea să lovească oamenii. El va reda liniştea, de fapt, întregului curs al Tîrnavei, pînă la vărsarea în Mureş. Liniştea pietrei, şi a pămîntului, şi a apei, pe care numai oamenii ştiu să le tulbure frumos. Şi liniştea oamenilor, pentru care se cheltuie sume de-a dreptul astronomice, dar tocmai de aceea se cheltuie şi costă atît de mult, pentru că ea nu are preţ.

DUMITRU ELIADE ■

PE TEME DE CIRCULAŢIE

Accident în stil „clasic”

Ion Panaţie, şofer la autobaza Haşeg, proaspăt repartizat la această unitate de transporturi, a făcut pînă la accident doar şapte curse, iar pe traseul Bara Mare — Hunedoara lucra numai de două zile. Sarcina lui era să transporte praf refractar pentru Combinatul siderurgic Hunedoara. La ghinionista cursă a 7-a din sacii cu praf refractar şi din maşină s-a ales praful. Un accident banal soldat din fericiroare fără nici o victimă. Banal pentru că din păcate în fiecare zi se răstoarnă maşini, autocamioane, autoturisme şi nu toţi şoferii au şansa lui Panaţie.

Accidentul s-a petrecut în stilul „clasic”. Coborînd panta de la ieşirea din Pădurea Haşegului, cu viteză relativ mare, începătorul I.P. pierde controlul maşinii care nu se mai înscrie în curbă, „străpunge” parapetii drumului şi se răstoarnă.

Cu prilejul cercetării evenimentului rutier ies însă în evidenţă cîteva aspecte relevante privind preocuparea redusă a unor factori de răspundere pentru tinerii angajaţi ai unităţilor de transporturi. Bobocul nostru a fost „încurajat” chiar de la sosirea în unitate repartizîndu-i-se o maşină care mai avea doar 6000 de km pînă la casare. A fost pus să citească nişte instrucţiuni, să semneze că şi-a „însuşit” normele specifice de protecţia muncii, îs-au dat cheile maşinii, foaia de parcurs, şi... în cursă!

Avem în multe judeţe drumuri bine întreţinute, dar dificile chiar şi pentru şoferii profesionişti încercaţi, şosele de munte cu nenumărate serpentine, curbe „ac de pâr”, cu declivităţi pronunţate, cu locuri ale căror „secrete” trebuie bine cunoscute

pentru ca şoferii să fie scutiţi de surprize neplăcute.

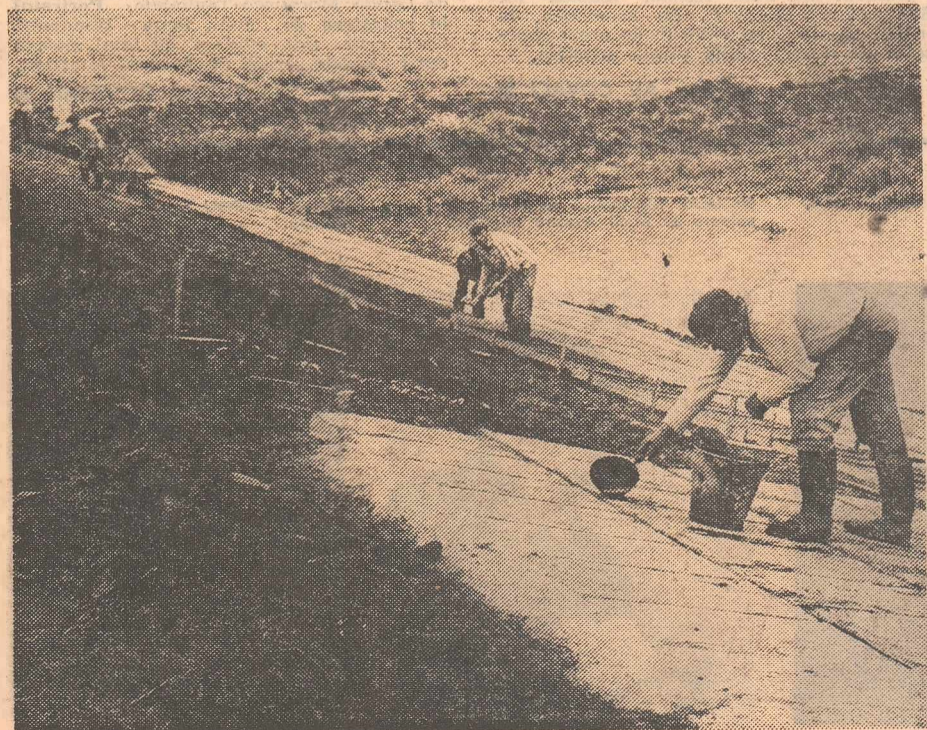
Parcursirea unui traseu cu asemenea „puncte negre” la volanul unui mastodont nu e un lucru deloc simplu. Fiecare traseu cu particularităţile lui trebuie să constituie o lecţie predată începătorului de şeful său direct sau de alt şofer cu experienţă, mai întîi teoretic pe hartă şi apoi pe viu pe şosea. Aşa cum îşi pregătesc cursa piloţii de raliu însemnîndu-şi pe crochiu treapta de viteză, cu care trebuie abordată fiecare curbă, tot aşa la început şi tînrului şofer este necesar să i se explice detaliat tehnica conducerii maşinii la fiecare punct periculos al traseului. Aceasta înseamnă instruire concretă. Aceasta înseamnă contribuţia efectivă la formarea tinerilor conducători auto ca şoferi experimentaţi, de nădejde.

Subliniez aceasta cu atît mai mult cu cît sînt nu puţini şefii de autobaze, de autocoloane care se transformă în nişte dispeceri, care manipulează şi văd doar hîrţile, uitînd că sarcinile de plan le realizează în primul rînd cu oamenii de la volan.

Descurcîndu-se cum pot, cum se pricep, lipsiţi de ajutorul şi instruirea calificată pe care şefii sînt obligaţi prin lege şi prin dispoziţii interioare să le acorde conducătorilor auto, şoferii gresesc aşa cum a făcut şi I.P. nu numai din vina lor.

Nu vreau să-l disculp pe tînrul nostru şofer care trebuia să coboare panta aşa cum a învăţat la şcoală, cu prudenţă şi cu maneta într-o treaptă de viteză inferioară.

Colonel VICTOR BEDA ■

CRONICA SPECTACOLELOR

Logica neverosimilului

Cortina se ridică — joi, 13 mai, la Arad — și o Ea și un El încep — în premieră absolută — o hirjoană care durează cît jumătate din piesă, un „du-te-ncolo, vino-ncoace, lasă-mă și nu-mi da pace” mai mult liric decît dramatic, un joc năv cu carul al dragostei, încît, tu, spectator sosit din lumea pragmatică de-afară, îți spui că, da, nu-î urît ce fac cele două personaje, ba chiar e nostim, dar e cam neverosimil. Apoi, Ea și El cad în genunchi în fața ta și — la scenă deschisă — declară că dragostea lor va dăinui cît viața lor și că nimeni și nimic nu-î va putea despărți; iar tu, spectator, brusc înțelegi că pentru doi oameni foarte tineri și foarte îndrăgostiți replicile acelea neverosimile prin lirism, neverosimil de exaltat pure, sînt nu numai frumoase, ci și perfect logice. Mariana Müller și Virgil Müller — tineri, frumoși bine, pare-mi-se (n-o știu dar mi-ar plăcea să fie așa) cuplu al unei mari iubiri și-n viață, nu doar pe scenă — joacă cu dăruire și talent (talent aflat cam în clipa de miracol numită prin popor „aceea de taină cînd crapă bobocii florilor”), joacă în așa fel încît publicul, mai ales cel tînăr, îi urmărește cu mult interes.

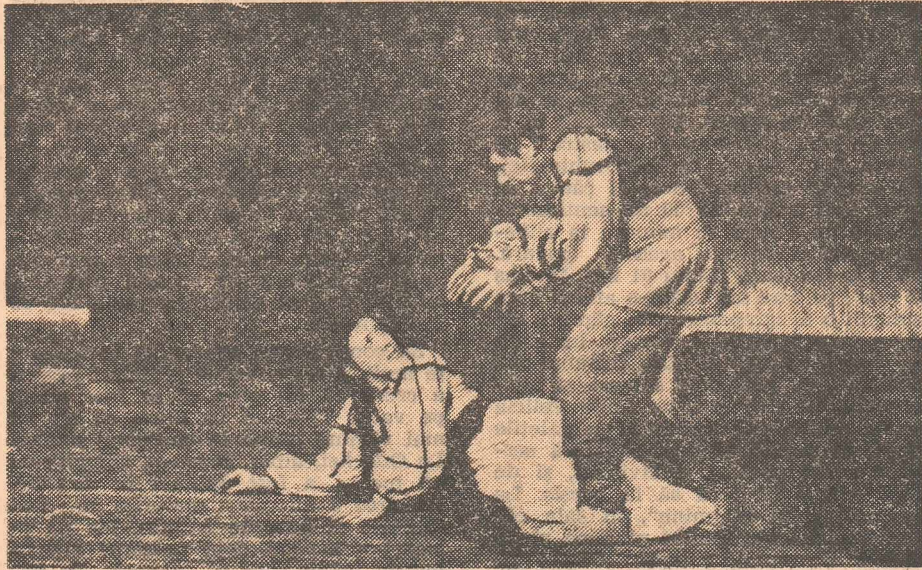
Cortina se ridică a doua oară și în lumea celor doi năvălește încă un personaj: un bărbat cam departe de tinerețe, cam bolovănos prozaic, cam necioplit, cam beat. Un personaj, un actor deci, care, mai ales prin interpretare, îi copleșește pe cei doi reprezentanți ai lirismului juvenil. Și iar, pentru tine, spectator — chipurile scoliț, chipurile cu experiență în ale teatrului — se petrece procesul din partea întâi a spectacolului. Îi suspectezi pe regizor că a făcut o greșală de distribuție, și-l suspectezi pe actor că îngroasă, cu cirlig la spectator, rolul, și-l îngroasă neverosimil față de ceea ce crezi că ar trebui să fie echilibrul piesei, al spectacolului. Apoi înțelegi că personajul acesta reprezintă viața cu neprevăzutul și aspirimile ei, reprezintă realul, problemele, grijile, încercările și mai ales responsabilitățile cu care trebuie să se confrunte oamenii, fie ei chiar tineri și îndrăgostiți. Și înțelegi că iar neverosimilul are o logică impecabilă, că regizorul a ales actorul pentru acest rol cu mult discernămint, și că actorul, tocmai așa — folosind pasta groasă — face în chipul cel mai potrivit portretul personajului. Aș putea spune, în conformitate cu adevărul, multe cuvinte de stimă pentru talentul și profesionalismul actorului Vasile Grădinaru; dar, acesta fiind un om născut în Moldova, n-am să mărturisesc decît atât: jocul dumnealui mi-a amintit de firescul, plastica și bonomia curcitoare a aceluia mare actor care a fost Nicolae Șubă.

Cortina, la sfîrșit, nu se coboară peste spațiul scenografic — construit de Eva Györfi, înțelept închis, pentru ca lumea dramatică a puținelor personaje ale piesei să-și reverbereze durerile între cei cinci pereți ai cubului scenei și să nu aibă unde-și îndrepta suflul amplificat decît înspre sală (de studio, dar excelentă sală!), spre spectatori — ci, cortina, neverosimil, iar neverosimil, rămîne suspendată pentru ca, din cerul scenei, să lase să coboare peste Balada celor doi îndrăgostiți — scrisă frumos (dar cu unele limite, cu unele artificialități mai ales de conflict și mai ales în partea a doua) de Dimitrie Roman — să lase să coboare, deci, însuși plafonul locului dramei. E o

prăbușire cutremurătoare și totuși înălțătoare, care-î cuprinde în metafora ei și pe spectatori și — prin asta — devine și ea logică.

Deci, uneori neverosimilul poate avea o logică, un temel rațional care-l apropie și chiar îl identifică, fericit, cu realitatea. Iar în cazul acesta logica neverosimilului înseamnă profesionalism, profunzime, subtilitate și, în speță, chiar poartă un nume și un prenume: Dan Alecsandrescu, regizor și spirit animator, nu stăpin al metaforilor teatrului, ci artist al lor.

NELU IONESCU ■

Dragomara de Radu Stanca, interpretată de actrii Teatrului de stat din Sibiu, sau nevoia contemporană de legende străvechi

Fotografie de ILEANA MUNCACIU ■

DIN FOTOLIUL SPECTATORULUI

Un eveniment

Premiera pe față a dramei *O stea pe rug* de Sütő András este, fără îndoială, evenimentul actualității stagiunii a Teatrului maghiar de stat din Cluj-Napoca. Drama lui Sütő András — reprezentată în premieră absolută anul trecut pe scena Teatrului Madách din Budapesta — face parte din categoria acelor texte dramatice care se impun prin ideea lor densă. Reconstituind duelul spiritual dintre Calvin și Servet (ars pe rug pe cîmpia Champel de lângă Geneva, în anul 1553), dramaturgul urmărește relația dintre destinul individual și istorie, pe de o parte, iar pe de altă parte, raportul dintre om și adevăr. Drama pune în discuție la altitudinea filozofice aspectul unui dublu asincron dintre cei doi corifei ai Reformei și timpul, ca dimensiune istorică. Crezînd fanatic în adevărul descoperit, investindu-l cu creditul absolutului, Calvin respinge posibilitatea unor metamorfoze obiective și dialectic necesare. Poziția sa este în contradicție flagrantă cu etica revoluției, tocmai pentru că teoria osificată, dogmatizată și refractară față de orice inovație nu mai are nimic comun cu realitatea socială. Servet — antipodul lui Calvin — își anticipează timpul. Pentru el, adevărul descoperit este motiv de căutare a altor adevăruri. Conflictul se iscă, așadar, din incompatibilitatea dintre cei care trăiește în trecut, vrînd să anuleze prezentul și cel care trăiește în viitor, fiind anihilat (doar ca existență fizică și nu ca purtător de idee, pentru că „stelele” nu pot fi incinerate pe rugul fanatismului) de către prezentul ce nu-l înțe-

lege și tocmai de aceea se teme de el.

Deși drama lui Sütő nu este una parabolică, ea are, totuși, rezonanța trimiterii la problema corelației dintre ipostaza teoretică și practică a revoluției, examinată dintr-o perspectivă materialist-istorică, fapt care conferă textului o contemporaneitate pronunțată.

Concepția regizorală a lui Harag György valorifică plenar substanța filozofică a piesei. În viziunea lui Harag, *O stea pe rug* este un spectacol de idei, bogat în semnificații, care dincolo de fabulă descoperă adevăruri perene.

Dialogul dintre Calvin și Servet — un dialog pasionant, cu momente tensionate pînă la paroxism — constituie pilonul esențial al edificiului spectacular. În jurul său gravitează „planetele” dramelor secundare: cea a trădării involuntare (Veronica), cea a devotamentului conjugal depersonalizant (Idelette), cea a camelonismului (De la Fontaine) și cea a fanatismului (Farel).

Actrii Lohinszky Lóránd (Calvin) și Héjja Sándor (Servet) oferă creații de neuitat. Dar memorabili sînt și ceilalți interpreți: Senkálzsky Endre (Farel), Vadász Zoltán (Ory), Barkó György (De la Fontaine), Bisztrai Mária (Idelette), Péterffy Gyula, Kalona Éva, Kozma Lajos și Geréb Attila.

Decorul lui Tóth László, muzica lui Selmeczi György sînt, de asemenea, la înălțimea ștachetei ridicate de acest spectacol de o impecabilă ținută artistică.

AL COVACI ■

CRONICA FILMULUI

Răscumpărarea

Destul de bizar — pe cît de bine făcut — acest film realizat în Norvegia de către studiourile engleze! Bizar într-un anume sens care se cere a fi explicat, firește, dar puțin mai apoi.

Decamdată, o observație de prim ordin: filmul abordează o tematică, din păcate, încă destul de actuală: cea a deturării unor avioane — cu luare de ostăteci, punind, așadar, în pericol viața a zeci de oameni nevinovați — în scopul răscumpărării, eliberării, în fine, fugii spre o destinație necunoscută, a unor participanți la una dintre diversele și mai ales controversatele forme ale anarhismu-

lui mondial. Realizat de către un om cu experiență în producția de „suspense” (Casper Wrede), filmat excepțional de norvegianul Sven Nykvist, interpretat, printre alții, de doi coloși ai ecranului: Sean Connery (James Bond-ul anilor '60, personaj penibil, popular însă în Occident pentru o anumită categorie de spectatori — dar și cel din magistralul film care a fost „Colina”) și, într-un rol aproape episodic, neuitatul interpret al lui Henric al VII-lea din serialul englez proiectat pe micul ecran, realizat după cronicile elisabetane — John Quentin. Așadar, realizare de clasă, fără a fi strălucitoare, un film bine tensionat și fără excese gratuite de violență, dar... pentru că există un dar: nedumerind destul de zdrăvăn prin final.

Cel care strecoară deturnătorilor (în paranteză fie spus, un fel de anarhiști de factură ciudată — un soi de contrabandiști de arme, cu vagi și mai ales derutante scopuri politice — mă rog, asta interesează poate mai puțin) datele necesare supraviețuirii — punindu-i astfel bete în roate colonelului norvegian hotărît să nu-î lase pe criminali să-și facă jocul, riscînd astfel pînă la un moment dat viața ostăteților, apoi propria sa viață — se dovedește a fi un... înalt funcționar oficial britanic!... Finalul — mai exact acest personaj-cheie pentru a putea înțelege filmul — odată depistat, spectatorul iese năuc din sală, nemaiînțelegînd nimic din film — adică cine pe cine urmărește, și de ce? — poliți engleză cît și diplomația britanică fiind implicate în cel mai înalt grad într-o tenebroasă, și mai ales inexplicabilă — logic vorbind — deturnare.

HORIA PĂTRAȘCU ■

CARTEA DE ARTĂ

Didactica unei colecții

Cu celebrele SCRISORI ale lui Nicolas Poussin (traducere: Radu Berceanu, prefață și note: Petre Oprea) seria *Biografii, memorii, eseuri* a Editurii Meridiane trece de numărul 170. Dacă în felurile serii de scrieri, cite lansează editurile noastre, ideea alcătuirii lor se dezvăluie clar de la început — ori nu se dezvăluie niciodată — aici putem urmări cea mai frumoasă dezvoltare a unei inițiative, acoperind, am putea zice, două cicluri ale educației estetice: unul de înălțime medie și, oarecum paradoxal, paralel cu acesta, unul de mărime universitară. Dacă, vreodată, o editură românească și-a propus a face, cu multă sistemă și abilitate, cu multă înțelegere pentru cititor, o operă didactică, atunci e probabil că titlurile scoase de Meridiane implinesc cel mai serios ambiția. Să ne amintim, vorbind de abilitate editorială, că prima carte a seriei s-a chemat *Viața lui Manet* și că, prin amăgirile agreabile oferite de biografia romântată, se stîrnea pofta de citit cărți despre artă și artiști. Privind în urmă, vedem că seria de „Vieți” deschisă în anul '60 a fost o lecție ușoară de estetică pentru un public de câteva sute de mii de cititori și introducerea la lecțiile, hotărît mai grele, care au urmat, titluri de prim rang în cîmpul esteticii artei. Anul ce vine, seria va împlini zece ani de bună politică de carte și 200 de numere. O veritabilă bibliotecă de specialitate. Am înțeles seria *Biografii, memorii, eseuri* în apartamente de toată starea, în casa unui mare inventator de motoare electrice din Timișoara, în garsoniera de șantier a unor tineri tehnicieni veniți la muncă pe frîul Lotrului, în familiile unor cărturari foarte pretentioși cu tipăriturile. Am remarcat, în toate, un fapt: dacă la început aceștia luau din cărțile seriei doar ce se potrivea culturii și deprinderilor lor de lectură, mai apoi s-au prins în jocul subtil al Editurii Meridiane și au cumpărat carte după carte, iar azi titluri precum cele care urmează, fundamentale în educația culturală a omului din acest veac: *Fenomenologia experienței estetice* de Mikel Dufrenne, *Estetica contemporană* de Guido Morpurgo-Tagliabue, *Portretul în renaștere* de John Pope Hennessy. Cărți care sînt, evident, cu totul altele decît comode scrieri despre artă și artiști.

TUDOR OCTAVIAN ■

INSTANTANEE

Academicianul CONSTANTIN C. GIURESCU, un mare istoric al românilor

MARIA BANUȘ își amintește de țara fetelor sau continuarea de esență a poeziei durabile

Actorul OVIDIU IULIU MOLDOVAN, un prieten al poeziei

NICULAE STOIAN, un reprezentant de valoare al liricii noastre angajate

MARGA BARBU sau dezvoltarea talentului

CRONICA MUZICALA

Cine ascultă „Toată ziua-bună ziua“ la Mamaia?

Sezonul pe litoral este în toi și muzica pop, ca element deconectant, distractiv, reintră în drepturile sale. Turismul și arta (în special muzica) fac sau ar trebui să facă bună casă împreună. Să nu uităm că aici, pe litoral, și-au făcut ucenicia cele mai multe din formațiile noastre pop și că astăzi încă unele dintre cele mai bune formații de acest gen nu se feresc să vină și să cînte în timpul sezonului într-un restaurant la mare, care nu e chiar așa, un loc de pierzanie, cum văd că ne sperie unii dintre instrumentiștii noștri alergici la auzul cuvîntului restaurant.

Dar muzică pop și muzică ușoară nu se cîntă numai la restaurant, ci și la discotecă. Aici, în aceste localități special amenajate pentru dans, se pot asculta hit-uri mai noi sau mai vechi ale unor formații ori interpreți celebri, muzică uneori comercială dar care își găsește o rațiune valabilă ca excelent suport pentru dans și antren. Am ascultat la discoteca „Black and White“ din Mamaia pe ABBA cu „Fernando“, și pe Johnny Taylor cu „Disco Lady“, pe Melba Moore cu „This is it“, pe Fox cu „Sssingle Bed“ ori Silver Convention cu „Get up and boogie“. La discoteca „Perla“ (fostă Scotch Club) se ascultă mult Freddy Fender ori Charlie Brown (Two sound men) care se pare că va deveni șlagărul litoralului 1976. un fel de nouă Pajoma Blanca, ori Jimmy Cliff cu „If I fail my mind“.

Bineînțeles că nu lipsesc nici aici piese mai vechi, ritmate ale unor formații ca ABBA ori George Baker Selection, piese deosebit de antrenante, moderne, cu orchestrație inspirată, cu linie melodică simplă, foarte potrivite pentru dans. La discotecă ritmurile alternează: după un ritm sacadat, trecerea la tango se face firesc, mai ales cînd disc-jockey-ii cum sînt Costel Tutunaru (discoteca Miorița), Adrian Mihăilă (Black and White) ori Dominic Drăgoescu (Noroc) știu să umple spațiile dintre melodii nu numai cu e-

nunțarea într-o engleză cit mai corectă a titlurilor pieselor și formațiilor. Tot ei anunță, din cînd în cînd, și muzică românească. Pentru că în discotecă, conform instrucțiunilor Consiliului Culturii și Educației Socialiste, a fost luată inițiativa lăudabilă de a se face cunoscut mai ales străinilor și tot ce are muzica ușoară și pop românească mai bun în materie de gen.

Dar asta nu înseamnă după ce te-a încălzit bine Andreia True Conexiōn să te răcorească brusc Mihai Dumbravă cu „Toată ziua-bună ziua“... Pentru că una este realizarea unei idei bune, valoroase și alta să sari peste cal.

Discotecilor le-au fost livrate un lot de 105 melodii românești și din țările socialiste, copiate după imprimările radio. Dar în loc să ți se ofere tot ce are mai valoros și mai nou muzica noastră tînăra și ușoară la ora aceasta, ți se servesc de către I.H.R.-Mamaia melodii vechi și prăfuite gen „De necrezut“ a aceluiași Mihai Dumbravă, ori ți se lamentază Margareta Pislaru sau Corina Chiriac.

Ce să caute Margareta Pislaru la discotecă, asta numai forurile turismului de pe litoral pot să-ți explice. Lipsesc, de exemplu, Phoenix, Sfinx, din lotul de 105 melodii; F.F.N. este prezent cu o singură melodie, iar din repertoriul țărilor socialiste poți asculta doar Helena Vondracikova ori Omega sau Lokomotiv GT; prea puțin, mult prea puțin și nedificator pentru muzica de dans din aceste țări. Și atunci, nu este explicabil că disc-jockey-ii trag clapa și ei sus-numitei inițiative și instrucțiunilor (care ar trebui aplicate și în discotecă ad litteram, adică oferind publicului melodii de dans, păstrînd bineînțeles proporția cîntecelor românești) pentru că altfel le fug clienții și apoi ce fel de comerț facem fără cumpărători?

Cine mai ascultă „Toată ziua-bună ziua“ la Mamaia?

NICOLAE SPIRESCU ■

CRONICA DISCULUI

Casetă de muzică pop

Este nelipsita casetă pe care o ascultă — adesea abuzînd de răbdarea... maturilor — tinerii în trambulaie, în parc, pe stradă. Este instrumentul simplu și ușor de manevrat al serilor muzical-dansante. O casetă bună cu muzică pop de calitate nu e neglijată nici de melomani; ea poate fi și un agreabil tovarăș de călătorie, prin intermediul unui casetofon montat la bordul automobilului. Singurul inconvenient, și acela major, este că... nu se găsește. Procurarea unei casete muzicale se dovedește a fi mai dificilă decît găsirea unui loc la acceleratul de Constanța... Și atunci inițiativa Electrecordului este mai mult decît binevenită. Casetele preimprimite de Casa noastră de discuri acoperă un gol acut resimțit de posesorii din ce în ce mai numeroși de casetofone. Singura problemă rămîne deocamdată tirajul, încă insuficient; pentru că în rest, calitatea imprimărilor merită toate laudele tot așa cum muzica este cel mai adesea inspirat aleasă — îndeosebi hit-uri — și ni se restituie, chiar dacă nu în interpretarea originală, în variante foarte apropiate, realizate de una dintre cele mai bune formații de acest gen din țara noastră, și de soliștii cei mai indicați pentru interpretarea muzicii pop.

Astfel, cea mai recentă casetă imprimată de Electrecord reia discul de anul trecut Sugar Baby Love, plus alte două

piese de pe un disc single: (nelipsita) Paloma blanca interpretată de Cristian Mădoieci și Valeria Puși și Charlie cu Petre Răduță și Valeria Puși, acompaniați de Super grup Electrecord, condus de Dan Măndrîlă. Piesele sînt interpretate în limba engleză, iar orchestra, compusă în majoritate din unii dintre cei mai buni instrumentiști pe care îi avem la ora actuală, realizează momente de reală virtuozitate. Cereti, așadar, în magazinele de specialitate casete de muzică pop.

DUMITRU ȚECU ■

Curier muzical

Florin FILIOREANU — Bacău: „Am trecut aproape șapte ore în seara zilei de 29 mai, la Miercurea Ciuc, într-o atmosferă ardentă de entuziasm și participare cum n-am mai văzut într-o sală de spectacol, într-o atmosferă în care ideile mari, profunde, generoase, transmise prin muzică și poezie au făcut să nu mai simt oboseala celor 217 km parcurși cu auto-stopul pentru a vedea acest spectacol înălțător și unic, care se cheamă Cenaclul Flacăra al tineretului revoluționar“. Gr. VIOREANU — Ulmu, Brăila: „Am primit poezia dumneavoastră intitulată Moștenire. Din păcate, realizarea artistică nu se ridică la înălțimea temei generoase care o inspiră, astfel că poezia nu e publicată. Mai reveniți. Marioara ROTARU — Hunedoara: Noi ne-am onorat, chiar dacă cu intîrziere, promisiunea și am publicat un interviu cu Irina Loghin, cîntăreața dumneavoastră preferată. Un alt interviu cu aceeași interpretă, utilizînd întrebările pe care ni le propuneți, nu va putea fi publicat, probabil, decît în Almanahul Flacăra 1976. Adriana OARGĂ și Mirela VISCOLT — Baia Mare: Va puteți prezenta oricînd pentru vizionare la sediul redacției între orele 9-15. Mihai IORDANESCU — Vlcea: Formația Savoy și-a început imprimările la noul ei disc, care va fi un L.P. Marilena SALAMON — Cluj-Napoca: Actorului Ștefan Iordachiu îi puteți scrie pe adresa Teatrului Nottara, Bd. Magheru nr. 20, actorului Ion Caramitru — la Teatrul L. S. Bulandra, Bd. Șchiu Măgureanu nr. 1, iar cîntărețelor Mircea Vintilă și Evandro Rossetti — pe adresa redacției revistei „Flacăra“. Ion DOBRITOIU — Schitu, Olt: Dida Drăgan a apărut în ultima vreme în concert acompaniată de formația F.F.N., dar nu vă putem asigura că această „simbioză“ va rămîne definitivă. Mihaela TRANCA — București: Valeriu Sterian este student în anul al III-lea al Facultății de filozofie, Universitatea București. Ion GOLEA — Boteni, Dimbovița: Scrisoarea dumneavoastră a sosit din păcate prea tîrziu; vă puteți prezenta la organizatori, pentru a putea participa la viitorul cenaclu ce va fi programat în Capitală. Roni PIRVU — Brăila: 1) Am mai anunțat că Electrecordul a acceptat în principiu ideea editării unui disc L.P. cu succese din cenaclu; 2) Cenaclul va reveni, cu siguranță, la Brăila; 3) L.P. este prescurtarea de la long play, care înseamnă disc mare. Mioara NANU — București: Cîntărețul dumneavoastră preferat Nicu Alifantis este angajatul Teatrului „Maria Filotti“ din Brăila. Bineînțeles că el apare în spectacolele acestui teatru în calitate de cîntăreț și de autor al muzicii de scenă. Mioara MADULARU — Drăgășani: Sînteți invitată la unul din spectacolele pe care Cenaclul Flacăra al tineretului revoluționar le va susține pe litoral. Gheorghe STANULESCU — București: Transmitem mulțumirile dumneavoastră, în numele colegilor de la L.C.P.B. — București, cîntărețelor Irina Loghin și Benone Sinulescu care au participat în mod dezinteresat la o manifestare muzicală în întreprinderea dumneavoastră. Ion GHIRGHISAN — Tecuci: Pe litoral, la restaurantul Perla din Mamaia nu cîntă formația Phoenix din Timișoara ci Phoenix din Berlin (R.D.G.). Drept este că la prima vedere, pentru neliniștia, confuzia se poate face cu ușurință. De la primele acorduri însă... Daniela S. CALINA — Bechet: Nu vă putem spune de-acuma cu precizie programul cenaclului pe litoral. Oricum, vă asigurăm, nu vor lipsi numerele cele mai reprezentative. Victoria TURCU — București: Cîntărețul dumneavoastră preferat Valeriu Sterian este prezent în topul „Litoral“ cu melodia „Cu iubirea de moșie“, prezentată într-o variantă modernă, cu chitară electrică și efecte de moog synthesizer.

COSTACHE S. IONESCU ■

1929 — 1976

1929

În Drăgușul Făgărașului treceam fericit pragul ucenicii folclorice către o nouă disciplină ce se infirpa și ce avea să inflorescă sub numele de sociologie muzicală și apoi etnomuzicologie.

13 iunie 1976

Întîlnirea foștilor cursanți și profesori ai Universității muncitorești și ai școlii țărănești din Făgăraș în Casa de cultură a orașului Făgăraș, la simpozionul „Știința sociologică românească“, condus cu multă însuflețire de prof. dr. OVIDIU BĂDINA, participă pe lângă sociologi numeroși muncitori, țărani și intelectuali.

Emoție? Mai mult decît emoție căci ne revedem, noi cei tineri de odinioară — alături de generații ce ne-au urmat — după vai! aproape 5 decenii.

A fost evocată luminoasa figură a marelui savant și patriot, prof. DIMITRIE GUSTI, întemeietorul școlii românești de sociologie, a cărei activitate pe meștegurile făgărașene a dus la elaborarea unor remarcabile studii colective pe tărîmul sociologiei rurale.

Întîlnirea trebuia să fie socotită traducerea în fapt a dezideratelor Congresului educației politice și al culturii socialiste care, printre altele, a arătat însemnătatea tinerii unei legături strînse cu trecutul, a prețuirii predecesorilor care au adus servicii patriei, a respectului și recunoștinței ce o datorăm acțiunilor pozitive întreprinse de aceștia, precum și a cultivării și transmiterii bunurilor artistice create de popor.

Desigur, cu acest gînd Frontul Unității Socialiste a Consiliului orașenesc Făgăraș a mai înscris pe agenda programului ciclului de manifestări culturale-educative și artistice la a III-a Ediție a decadelor culturii și artei făgărașene, pe lângă întîlnirea sus-pomenită și festivalul-concurs Comori ale folclorului făgărașan, cu participarea școlilor din zona Făgărașului.

Festivalul a început cu impresionanta paradă a portului popular, alfit de bine păstrat pe aceste meleaguri, urmată de spectacolul folcloric CINT ȘI JOC FĂGĂRAȘAN, organizat de conducerea U.T.C.-ului local, la care au luat parte 16 echipe de copii și tineri școlari.

Manifestarea a însemnat adevărată cinstire a geniului popular creator de pe cuprinsul Țării Oltului. Trebuie menționat că deși o mare parte a locuitorilor din ținut lucrează în fabrici și uzine, ei continuă a cultiva cu dragoste și mîndrie bunurile culturale moștenite de la predecesori.

Mi-a părut rău că unii dintre tinerii elevi au cîntat melodii din vechiul repertoriu școlăresc, cîntece convenționale ce nu au nimic comun cu creațiile autentice ale vetrelor folclorice cărora ei le aparțin. E bine să se învețe în școală și cîntecele compozitorilor de odinioară, ale acelor compozitori ce au dovedit dragoste față de popor inspirîndu-se din creația acestuia, dar nu este îngăduit ca asemenea lucrări să apară la un festival intitulat „Comori ale folclorului făgărașan“. În acest fel se produce nedorite confuzii.

Întîlnirea foștilor cursanți și profesori ai Universității populare și ai Școlii țărănești din Făgăraș, dialogul foarte însuflețit care a caracterizat simpozionul (Eaterina Siu, prof. Const. Catrina, prof. dr. Octavian Neamtu, prof. dr. Al. Singer, Vasile Damian, prof. N. Mateescu Cimpina, prof. Gane, prof. Serafim Berbeniță, Hari Brauner ș.a.) a dovedit cu prisosință utilitatea unor asemenea inițiative. S-a arătat cum înființarea școlilor țărănești este consecință a constatării realităților de către cercetătorii Institutului social român.

În cuvîntarea sa, prof. OCTAVIAN NEAMTU a menționat: „pe lângă atitea merite pe care județul Brașov și Țara Oltului le au în istoria poporului nostru ele mai au și aceste mari merite culturale căci, aici, cu oamenii acestui județ, au fost întreprinse acțiuni care au rămas adevărate inovații în cultura poporului, în pedagogia maselor, în acțiunea pentru ridicarea culturală a țării și a poporului nostru...“

Iată dar, justificată inițiativa făgărașană care și-a atins pe deplin scopul legînd cit mai strîns țărani, muncitori, intelectuali către minunata muncă de ridicare a omului spre o nouă viață.

HARI BRAUNER ■

Premieră mondială la Oradea cu „comedia ridiculoasă“ Fintina Trevi sau adevărul dat pe față de G. L. Bernini

CATALIN ILEA și instrumentul căruia i s-a devotat

VICTOR TULBURE este prezent în librării cu volumul de versuri patriotice în lume nu-s mai multe Români

KLAUS STEPHANI sau fericirea de a fi premiat Fotografiile de ELENA GHERA, VASILE BLENDEA și EMANUEL TÂNJALA ■

Relatarea care urmează conține cel puțin un lucru foarte ciudat: personajul ei negativ are dreptate de la început până aproape de sfârșit. Scriu „personaj negativ”, deși știu că nu e tocmai așa și nu mi-e frică de huihuieli sau scrisori de protest. Și nu fiindcă sfidez eu amenințările. Pur și simplu astfel toată lumea va fi mulțumită. Personajul negativ se numește Constantin Fintinar. Are 30 de ani, este treflator la Industria Sirmei Cimpia Turzii, cu cel mai serios colectiv de muncitori din județ, și când ne-a vizitat la redacție ne cucerise pe toți: sfios și dirz, cu trăsături curate și luminoase și foarte trist. Când nu era încă personaj negativ avea 25 de ani, terminase școala profesională și urma cu îndrăgire liceul seral. Asta era acum cinci ani, înainte de prima inovație. A urmat apoi inovația: „dispozitiv de oprire automată la mașinile de treflat”. După un an propune o altă inovație: „aparat de ascuțit sirmă prin încălzire și întindere”. A treia inovație se numește „dispozitiv de infilare a firului pe mașini”.

Șeful secției găsește utilă prima ino-

consumat energie nervoasă cât pentru zece invenții și, deși ar fi putut, n-a prezentat nici una dintre reușitele sale ca propunere de inovații. Pentru simplul motiv că nu s-a gândit. Se consumă zilnic cantități impresionante de eroism, fără ca autorii lor să se gândească la presupusele avantaje...

Nu se gândesc, dar le au. Doru Blaga a și fost desemnat directorul unei noi uzine de sirmă, direct din postul de șef de secție. Constantin Fintinar ce-ar fi putut spera? În colțul lui de lume cele trei inovații reprezentau summulul aspirațiilor sale. Cine trebuie să păzească împlinirea lor? Să nu încurcăm lucrurile inutile, tovarăși! Discuția este sinceră și fără ocolișuri. Îmi stimez tot mai mult interlocutorii dar nu uit două lucruri: primul, Fintinar n-a fost dintotdeauna un reclamagiu și un personaj negativ, a fost cel mai bun muncitor din secție...; doi, Fintinar nu s-a prezentat la șeful secției cu o nouă viziune asupra structurii atomului, ci cu o raționalizare concretă, utilă și ușor de realizat. Mai mult chiar: Fintinar, implicit, a oferit responsabililor

mîne de văzut cât de îndreptățită îi este orbirea. Sau și această imaturizare intră în prețul plătit în această neînțelegere regretabilă?...

Rămînea de lămurit un singur amănunt: dacă dispozitivul de import era mai bun decât dispozitivul propus de Fintinar. Șefii de secție mă asigură că da. Fintinar susținea însă că dispozitivul din import mai fusese o dată respins, lucru dovedit de dosarul 160 din 1973. Este adus dosarul respectiv și Fintinar este acuzat din nou de imaturitate: dosarul respectiv conține cu totul altceva. Și, în plus, generalizarea dispozitivului din import fusese hotărîtă de o comisie special constituită. Procesul verbal al comisiei nu există însă. Doru Blaga susține că a văzut procesul verbal, scris de mînă. Și eu cred că un proces verbal a fost totuși încheiat. Procesul verbal lipsește. Constatarea aceasta este confirmată de o anchetă a Consiliului de control muncitoresc din întreprindere care menționează: „Din referatul tehnic întocmit de ing. Șandru Virgil la 28 III 1974 se desprinde ideea că dispozitivul al cărui

Cimpia Turzii? Un exemplu concret: a doua inovație a lui Fintinar respinsă de ing. Alpiu Moga, ing. Ion Drăgan și ing. Ioan Cerghizan este admisă la contestație de către Centrală. Motivele invocate de către cei trei sînt destul de serioase, aproape grave. Contestația este admisă totuși de Centrală și în locul specialistului din Centrală care ar fi trebuit să urmărească realizarea contestației, cui credeți că-i este repartizată? Celor trei care au respins-o, și în special ing. Alpiu Moga. Din două, una. Ori argumentele celor trei erau superficiale și avînd în vedere funcțiile și răspunderile lor așa ceva nu poate fi admis: ori argumentele celor trei sînt într-adevăr grave și atunci cum își poate închipui cineva că un inginer poate executa un proiect împotriva convingerilor lui tehnice, mai ales cînd este sigur că, așa cum este cazul de față, inovația este nu numai ineficientă dar chiar dăunătoare? Joaca aceasta pare de neînțeles. Cel puțin în acest caz, orgoliul ing. Alpiu Moga mi se pare omenesc. În acest moment al desfășurării evenimentelor se într-

PREȚUL ORGOLIULUI: cîteodată, cinci ani din viața unui om

vație, biroul de inovații și invenții întocmește un desfășurator cu termene și obligații. Primul pas, proiectul de execuție, trebuia făcut de serviciul proiectării în trei luni de zile. Trec cele trei luni și proiectul nu e gata. Inginerul Alpiu Moga respinge inovația, după patru luni. Pentru Fintinar lumea se oprise în loc. Reclamă, și inginerul șef de concepție dispune executarea prototipului lui Fintinar ale cărui schițe le face... Alpiu Moga. Se execută în sfârșit prototipul, se instalează pe una dintre cele trei mașini la care lucrează Fintinar, se încearcă un calcul economic, nu se reușește, se propune extinderea dispozitivului la toate cele trei mașini, se întîrzie, intervine ziarul uzinei, apoi ziarul din Cluj-Napoca, anchetele de rigoare, resentimentele... și Fintinar propune a doua inovație, care ajunge desigur la biroul proiectării. Inginerul Alpiu Moga respinge a doua inovație de la început.

Cert este că joi 27 mai 1976 Constantin Fintinar era un personaj negativ de care nimeni nu voia să audă și cu care nimeni nu voia să aibă de-a face. Constantin Fintinar este reclamagiuul întreprinderii, unul dintre acele nume pe care reporterul, roșindu-l, risca fie zimbete ironice, fie clătînări din cap a jale, île uși încise în nas. Dacă ar fi mers pînă la capatul gândului, maestrul Ilea, de pilda, m-ar fi luat de mînă și m-ar fi pus în discuția colegilor pentru ultragiul și vagabondaj prin uzina. Dar nu numai ziarurile au fost puse în mișcare. Centrala industrială de la București, ministerul de resort, organele de partid. Toți i-au dat dreptate lui Fintinar. Fintinar se dezlanțuse, amenința că merge pînă-n pinzele albe și chiar s-ar fi dus dacă Centrala nu i-ar fi admis contestația. Unul din prietenii din Centrală ai inginerului Petre Alexandrescu mărturisise chiar că numai amenințările băiatului i-au dat cîștig de cauză. Ce mai vrea atunci Constantin Fintinar?

Să nu mai fie un personaj negativ. „Am dorit bani și nu i-am avut. Am fost mutat din secție, am fost sancționat, nu mi-am făcut planul, am fost pus chiar și la mătură. M-am revoltat și apoi m-am conformat ordinilor... Am nădărdit prestigiul și glorie și le-am pierdut pe amîndouă. Este posibil să faci bine și să pierzi totul? Acum nu vreau decît dreptate. Dreptatea și adevărul.”

Stau de vorbă cu șefii din secția unde lucrează Fintinar. Fostii șefi de secție, cei de-acum, maistrii, secretarul de partid, președintele de sindicat... Oameni care n-au nevoie de altă recomandare în afara chipului lor. Înainte de a-i fi cunoscut îi condamnă. E greu să condamni asemenea oameni. Fiecare dintre ei ar putea constitui un erou autentice al reportajelor noastre. Ing. Blaga Doru, fostul șef de secție, de pilda, timp de un an și jumătate a luptat pur și simplu ca să instaleze unul dintre cele mai complexe utilaje din întreprindere, fără documentație, ziua, noaptea, împrejurare în care a inovat și a

cu producția și cu cei ce o fac, capitalul de inovație și prosepțime tehnică al unui om tînar care inițial nu fusese evaluat decît parțial. Cum s-a folosit acest capital neașteptat? Au trecut cinci ani. Și Fintinar, cel de atunci, ar fi putut fi astăzi, cu ajutorul convenient, inginer sau cel puțin subinginer. Cu forța de creație corespunzătoare. Iar în locul subinginerului sau inginerului Constantin Fintinar, avem un reclamagiu, un personaj negativ, două pierderi consecutive... Imi ascult interlocutorii:

„I s-au făcut lui Fintinar toate hachițele. În '71 a venit cu ideea destul de vagă. Nici calcule, nici principii tehnice, nici proiect de execuție... Două roți așa și un ax așa... Și i s-a făcut, cu rezerve firește, tot ce a dorit: proiect de execuție, prototip, i s-a montat mai întîi dispozitivul pe o mașină, apoi pe toate trei mașinile. Nu s-a generalizat dispozitivul lui la toate mașinile pentru că între timp o comisie special constituită a hotărît generalizarea dispozitivului din import. Nu e destul? Ce mai vrea atunci? A doua inovație, foarte controversată, a avut tot atîtea detalii tehnice ca și prima. A fost respinsă inițial. A făcut contestație, a cîștigat contestația, i s-a făcut ca și la prima inovație toată toaleta tehnică și în prezent s-a ajuns înaintea ultimei etape... Nu înțelegem ce reclamă Fintinar. A luat pentru munca asta, nu numai a lui, două brevete de inovator. A treia inovație nu intră în discuție pentru că nu e inovație. Nici primele două nu sînt cine știe ce, cu toate că unii le numesc noutăți tehnice pe plan național. Dacă n-ar fi fost tînar și dacă n-am fi convenit că trebuie stimulat, nici una dintre propunerile lui n-ar fi ajuns în acest stadiu. El în schimb s-a infumurat, devenise iritat, amenința, socotea că totul i se cuvine, a ajuns să refuze chiar sarcinile de producție... Nu există muncitor cît de cît matur care să-și încipure că sarcinile de producție pot constitui obiectul disputelor dintre el și mastru. Acesta este Fintinar! A pus pe drumuri atîtea organe de presă și control încît nici în zece ani inovațiile lui n-ar putea amortiza cheltuielile materiale și de timp și de energie nervoasă provocate de reclamațiile lui. Se vaită că a fost sancționat. A fost. N-a executat ordinea maestrului, putea să i se desfacă chiar contractul de muncă. A absentat și a fost sancționat. A întîrziat și a fost sancționat. Nu și-a îndeplinit planul și a fost sancționat. Că în toate astea au existat și nervi și elemente subiective este adevărat poate, sancțiunile însă le-a primit pe merit...”

Ce ar mai fi de adăugat? Memoriul lăsat la redacție de Constantin Fintinar confirmă în parte aceste aprecieri. Obsesia nedreptății care i s-a făcut, care crede el că i s-a făcut, îl orbește. Acuză persoane în termeni usturători, se vaită că n-a fost promovât, dar n-a prezentat nici o hîrtie în acest sens șefului de secție, divulgă cifre necontrolate sau obținute necinstit... Nefirească lipsă de maturitate la un tînar care a știut să-și apere atît de strălucit interesele. Ră-

autor este Fintinar Constantin este de preferat dispozitivului din import”. Urmează două siruri de caracteristici comparate din care rezultă că inovația lui Fintinar este mai simplă, mai robustă, mai tehnică și mai ales în conformitate cu normele de protecția muncii, ceea ce lipsește în special dispozitivului de import. Aici ar fi cazul să amintesc că unul dintre membrii comisiei care a omologat dispozitivul din import, necorespunzător din punctul de vedere al protecției muncii este însuși șeful serviciului de protecția muncii din întreprindere. Și încă o mențiune: șeful serviciului de protecția muncii este una și aceeași persoană cu inginerul șef de concepție care dăduse dispoziție să se execute dispozitivul lui Fintinar după ce ing. Alpiu Moga îl respinsese. Dealtfel Alpiu Moga a făcut și el parte din acea comisie-fantomă. După ce am citit rezultatele anchetei efectuate de Consiliul de control muncitoresc, nu mă hazardez deloc dacă afirm că măsura comisiei de a se generaliza dispozitivul din import în defavoarea dispozitivului lui Fintinar este eronată, cu bună știință eronată, dat fiind că toată lumea-i de acord că este vorba de un lucru extrem de simplu de constatat. Insist asupra acestei comisii atît pentru reaua voință pe care a dovedit-o și căreia i s-ar putea imputa soarta unui om, deteriorarea lentă a voinței și a caracterului lui, cît și pentru ce semnifică lipsa procesului verbal. Dacă nu se va găsi pînă la urmă acest proces verbal, înseamnă că hotărîrea acelei comisii este ilegală, hotărîrea ei, ca și convocarea ei. Și totuși membrii ei preferă să fie acuzați de nerespectarea legii decît de a fi cotați cu o greșală de apreciere tehnică. Fiindcă tocmai acest fel de a ierarhiza greșelile a condus la grava neînțelegere care este cazul Fintinar. De la nerespectarea legii a plecat lungul convoi de susceptibilități și orgolii rănite. Nici măcar un singur termen prevăzut de lege nu a fost respectat în acest caz. Unii ingineri își închipuie că justificările se alcătuiesc de la sine într-un fel de contralege care o anulează pe cea oficială. Oricine din uzină ar verifica ce s-ar fi întîmplat dacă legea ar fi fost respectată cu strictețe (dealtfel o lege trebuie să fie respectată pur și simplu!) și-ar da seama că în nici un fel nu s-ar fi ajuns ca Fintinar să devină reclamagiuul întreprinderii. Acest fel de a considera legea străbate toate hîrțile venite de la Centrala industrială și minister. „Vă atragem atenția, scriu directori din aceste două organisme de coordonare, decizie și control, că termenele sînt cu mult depășite în cazul inovațiilor lui Fintinar și în conformitate cu etc. etc. inovații sînt pasibile de pedeapsă”. Ciudată optică! Vă atragem atenția... Ce este atunci legea? Un fel de bau-bau care nu există, dar ne ajută să amenințăm? Să atragem atenția, adică? Ce fac controlozii? Cîte comisii de control ale ministerului au fost în acești cinci ani în

nește comisia-fantomă de care vorbeam și respinge prima inovație a lui Fintinar, împotriva convingerilor ei tehnice. Din această comisie au făcut parte cel puțin doi din cei trei menționați mai sus. Fiindcă a vorbi despre orgoliu este un fapt indeobște necontrolabil, am să dau pentru început un singur exemplu. În motivația respingerii celei de a doua inovații ing. Alpiu Moga menționează: **Din studiul literaturii de specialitate rezultă că metoda propusă de Fintinar Constantin nu este oportună din următoarele motive...** Și urmează cîteva motive. În avizul IPROLAM București, specialiștii care sînt de acord cu caracterul de noulate tehnică pe plan național al inovației lui Fintinar notează într-una dintre rubrici: **soluția nu este cunoscută sau evidențiată în literatura de specialitate...** În general asemenea înversunări docte sînt proprii orgoliilor rănite...

Între timp, Constantin Fintinar este mutat de la mașinile la care dăduse randamentul maxim și din cauza fizicului său firav nu realizează decît cîteva procente din plan; rămîne fără remunerație, încearcă să revină la mașinile lui fără consimțămîntul maestrului, acesta îl penalizează, urmează drumurile prin uzină ca să-și facă dreptate, este pontat bineînțeles absent, i se taie din remunerație și desigur ședința de partid care urmează îl califică precum meritau faptele lui. Consilierul juridic al întreprinderii cercetează cazul și constată că mutarea lui Fintinar de la mașinile lui nu este justificată în nici un fel. Șeful de secție face pierdute fișele de pontaj. Admite totuși că reținerile pentru absentarea de la locul de muncă sînt legale. De asemenea, consenmează consilierul juridic, în cursul anchetei s-a desprins împrejurarea că angajații secției TOT I evită să spună adevărul, se ferec să dea declarații și în general adoptă o atitudine care să nu-i pună în conflict cu conducerea secției.

Nu suportăm reclamații! Această specie în curs de desăvîrșire este detestabilă. Considerîndu-i în bloc însă riscăm ca odată cu apa murdară din copăie să aruncăm și copilul. Cine face selecția...?

Urmăresc liniile de pe imensa machetă și ascult graiul captivant și sincer al directorului general și mă întreb de ce Fintinar n-a fost luat, așa cum am fost luat eu, și cineva să-i fi arătat macheta grandioasă a întreprinderii, să-i fi arătat nivelul viitoarei dotări tehnice și să-i fi spus: lasă inovațiile astea, ele sînt importante pentru performanțele tale profesionale, pentru noi nu sînt cine știe ce, dar de ceea ce poți tu deveni avem foarte multă nevoie... Și să-i fi valorificat adevăratul potențial, cel ascuns: inteligența tehnică. Valorificarea integrală a mașinilor este datorită inginerilor. Dar valorificarea integrală a Fintinarilor a cui datorie este? Ce părere aveți, meștere Ilea?!

Un maestru al olăritului:
VICTOR VIȘOREANU

O ÎNDELETNICIRE CARE SE PERIMEAZĂ, DAR O ARTĂ CARE TREBUIE SALVATĂ

În general, trebuie să stimulăm mai mult spiritul de creație al maselor în sfera culturii, dezvoltând cenacurii literare, cercurile artistice, cercurile cu caracter științific și tehnic. În acest scop, este necesar să se extindă concursurile de creație și interpretare artistică, atât la nivelul comunităților, orașelor și județelor, cât și la nivelul întregii țări, veghind ca acestea să aibă un caracter activ, nu formal, și să reprezinte un mijloc eficient de manifestare a talentelor autentice de masă, de participare a oamenilor muncii la viața culturală a societății noastre.

(Din Expunerea tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU la Congresul educației politice și al culturii socialiste)

Cunoști o țară, un popor, plecând de la oameni, de la peisajele sau de la operele de artă. Comunitățile umane — s-a mai spus — sînt inconfundabile prin chipul în care folosesc natura, deci prin chipul în care lucrează asupra peisajului, ca și prin chipul în care își gîndesc propria natură, natura intimă, în plămînuirea de artă. Chipul în care este gîndită natura, ca și natura intimă, se exprimă, adesea, cu maximum de rigoare și elocvență, în arta ceramicii, monument al creației anonime, legitimînd nu numai artistic, ci și istoric, ființa și duhul unui neam, vechimea lui, dănuirea lui.

„În locurile unde a fost viață omenescă — scria cu ani în urmă Barbu Slătineanu — găsim cioburi de vase din timpurile cele mai vechi, căci ele însoțeau oamenii pînă și în morminte. Împotriva veacurilor, ele au ajuns pînă la noi: de multe ori, sînt singurele documente ce ne vin din trecut”.

Nu știm exact dacă discul puțin adîncit sau sfera au fost primele forme emaneate de mîna cugetătoare în lut, așa cum nu știm încă îndeajuns de precis dacă linia frîntă sau curba, dacă elipsa sau voluta au fost — cînd anume și cum? — o primă ideogramă de gînd. Trecut prin foc, lutul friabil a căpătat duritate de rocă, iar această primă combustie — esențială — a distilat lutul și gîndul omului de efemer, înfățișîndu-le expresiv, nu ca pe niște relieve, ci ca pe un dat viu al istoriei și al existenței noastre. Puse cap la cap, în chip ideal, fragmentele ceramice, vasele și cioburile de vase descoperite în toată lumea ar compune un ecuator de culori, îmbrățișînd planeta cu tot ceea ce fantezia cronatică și de linii a popoarelor și a neamurilor a imaginat în cursul timpului, dublînd astfel în chip inedit, deosebit de expresiv, emblematice națională. Contemplînd acest briu ideal al planetei, ai putea realiza cu ușurință că valoarea unor astfel de opere de artă depășește, cum e și firesc, decorativul, că o amforă sau o strachină de lut ars se poate adesea substitui geografiei reale, naturii și naturii intime a unei țări, exprimîndu-le în chip fericit. Ce loc deține, în acest ecuator de linii și de culori, ceramica românească?

Desigur, ea ne este prea familiară tuturor ca să considerăm că în farfuria agățată pe un perete sau în ulciorul pus pe un raft s-ar ascunde vreo taină. Cunoșcînd ceramica oltenescă, moldovenească sau transilvăneană, nu întuim totdeauna cît de strîns e legată, fiecare în parte, de priveliștea și priveliștea intimă a zonei etnografice din care provine, așa cum nu întuim legătura dintre tipurile ceramicii românești, care, toate împreună, zugrăvesc peisajul cel mare al țării și peisajul său sufletesc, oferînd cercetătorului unul din cele mai interesante certificate ale unității și permanenței noastre pe acest pămînt. Ca să cunoască aceste documente ale sensibilității și măiestriei noastre, călătorul nu trebuie să se angajeze în excursii obositoare. El trebuie doar să deschidă, în anumite zile ale anului, poarta de lemn bătrîn a tirgurilor de olari ce se țin — încă se țin! — pe cuprînsul acestei țări.

Un astfel de tîrg — tîrgul-concurs numit „Cocoșul de aur” — s-a ținut, cu cîteva zile în urmă, în Hurezul Vîlcei, adunînd în incinta lui 26 de meșteri ceramiști, reprezentanți iluștri ai acestei arte, veniți din centre de veche tradiție la o confruntare a tot ceea ce mîinile lor au izvodit, în ultimul timp, mai bun.

Ce înseamnă un astfel de tîrg-concurs (cel de care ne ocupăm fiind, de acum, o tradiție, fiind la a șasea sa ediție)? El înseamnă un adevărat spectacol de artă românească, o sinteză a calităților sale plastice și cromatice, un document al unității sale stilistice pe întreaga artă

a țării. El înseamnă, în același timp, o eficientă, poate cea mai eficientă formulă de stimulare a artei olărilor, îndeletnicire străveche, care l-a însoțit pe om de-a lungul unei arhimilenare istorii, dar care astăzi, prin forța lucrurilor, s-a perimat, se îndreaptă spre un amurg inexorabil. Rostul ei, atât de strîns legat de viață, e definit. Nu vom mai putea asista niciodată și nicăieri la înflorirea artei olărilor, satul, ca principal amator de ceramică, deplasîndu-și preferințele și gustul către produse, materiale și tehnici noi. Lipsind stimulul cerinței, cîmpul acestei meserii se restrînge, iar competiția între meșteri — singura producătoare de talente — nu se mai poate desfășura după cursul tradițional. Un tîrg care e, în același timp, un concurs, avînd drept criteriu autenticitatea produsului prezentat, poate redrepta competiția, poate face ca memoria produsului rafinat, autentic, menținut în tiparul verificat de timp, să nu se piardă, poate stimula și îndruma această memorie, făcînd-o să devină din nou activă.

Am admirat, în incinta tîrgului din Hurez, produsele locului, prezentate de cîteva meșteri ai genului (Vasile Vișoreanu și Aurelia Ogzeanu, distinși de juriul concursului cu premiul I, Victor Ogzeanu, premiul II, Dumitru Mischiu, premiul III), produse care — prin supieșea liniei, calitatea pastei, finețea și bogăția decorației, rigoarea și echilibrul compoziției, desăvîrșirea stilizării — fac din Hurez un stil de boltă, o veritabilă definiție, concentrînd ca într-o sinteză cele mai valoroase însușiri ale acestei arte, practică aici din timpuri străvechi. Am admirat, tot aici, produse ale celuiilalt mare centru oltean, Oboga (reprezentat prin maestrul Grigore Ciungulescu și Ion Răducanu, ambii distinși cu premiul III), neîntrecut prin varietatea formelor și a decorului vaselor, prin paleta lor coloristică, prin resursele de fantezie cromatică pe care meșterii locului le folosesc și as-

tăzi din plin. Am admirat ceramica bucovineană, celebra ceramică neagră de Marginea, cunoscută la noi încă din epoca bronzului, ceramică de tradiție dacică, cu ecouri probabile din arta celtică, adusă la tîrgul-concurs al Hurezului de doi tineri meșteri, Mihăilescu și Moldovan (premiul III), am admirat, din aceeași Moldovă, ceramica Botoșanilor (reprezentată prin Mihai Corneanu, premiul II), am admirat ceramica transilvăneană (reprezentată de cooperativa din Cluj-Napoca), argeșeană (cooperativa de olari din Curtea de Argeș), am salutată componența calificată a juriului (numărînd specialiști precum Ion Vlăduțiu, Silvia Zderciuc, Herbert Hoffmann), ne-a impresionat impunătorul alai de oaspeți, miile de vizitatori ce s-au perindat prin incinta tîrgului, dovadă a unei bune publicități, a efortului organizatorilor de a impune această artă străveche, de a o salva de la dispariție prin deșteptarea gustului pentru ea.

Am avut, desigur, și niște regrete. Am regretat absența olărilor din Vama și a ceramicii lor cu sgrafito, probabil de sorginte bizantină, care ar fi dat acestui tîrg, mozaicului său de priveliști și străluciri, o culoare de zile mari. Fără ea, acest mozaic a rămas incomplet. Am regretat că unuia din cei mai mari ceramiști ai acestei țări, obogeanului Grigore Ciungulescu, i s-a oferit doar premiul III. (Poate că Gr. Ciungulescu n-a venit aici cu piesele cele mai elocvente pentru creația sa, dar el, ca și alți olari, au fost anunțați de deschiderea tîrgului doar cu două-trei zile mai înainte. Cînd să mai plămădească lutul, cînd să-l mai ferece, cînd să-l mai coacă în cuptoare, cînd să-i dea duh, cînd să-l facă să cînte, cînd, deci, să se arate pe ei înșiși, așa cum sînt?!). Am regretat, în sfîrșit, faptul că, între exponanți și aspiranți la premii, au lipsit doi artiști, cei mai mari ai acestei țări: Stelian Ogzeanu și Victor Vișoreanu. Ste-

lian Ogzeanu n-a putut participa la tîrgul-concurs fiind membru al juriului. Dar Vișoreanu?

L-am găsit acasă, în cătunul Olari al Hurezului, bolnav. În „seoaia” casei, în odaia „cea bună” — vrafuri de farfurii, modelate, desenate, pictate, dar nearse.

Victor Vișoreanu, unul din marii artiști ai acestei țări, e bolnav... L-a îmbolnăvit, zice doctorii, lutul ud, în care stă de-o viață cu mîinile, și acum trebuie să se desceșteze din el. Dar eu nu pot crede că Victor Vișoreanu e bolnav. Eu nu pot crede că mîinile lui, adevărate labe de urs, care te fascinează cînd le privești (care sînt într-adevăr superbe, care au o viață a lor, o putere a lor, care sînt într-adevăr labe de urs, uriașe labe de urs, prinse de-un om puțintel la trup ca o față, ca un adolescent), vor înceta să frîngă și să ferece lutul, în acea intîlnire voluptuoasă, aprigă, carnală, de care sînt în stare numai lutul, adică Geologia, și marii artiști, adică Uriașii.

Eu nu pot crede că Victor Vișoreanu, artistul din Hurez, va rămîne în albumele de artă și în muzeele României doar cu ceea ce a dat pînă acum. Cu siguranță, el nu poate fi un om bolnav. El a reușit de mult să-i fure nemuririi cîteva semne, cel puțin cîteva. Oalele, străchinile și ulcioarele lui, deși de materie efemeră, își dau un acut sentiment al duratei. Ele au o forță care ține de harul acestui pămînt oltean — și românesc — de a impune, fără vuit tectonic, forme alese, culori rafinate, linii pure. Sub un perete sau sub un raft cu farfurii de Vișoreanu îți vine să te așezi, să te odihnești, să dormi, cu acea liniște pe care o au numai țărani cînd își încredințează somnul umbrei mărețe, calme, puternice, a stejarului împodobit cu păsări. Stejarul veghează cerul, arta de lut a lui Victor Vișoreanu e o artă a cerului. Smațurile curate, irizate, solare, incredibile în prospețimea lor, ies din labele lui de urs ca și cum s-ar fi decantat din văzduh, nu din tumultul teluric al lutului.

Au fost mulți olari în Hurez. Au rămas puțini. Artiști sînt și mai puțini. Victor Vișoreanu e printre cei puțini, ai Hurezului și ai întregii țări. Ce se poate face pentru el?

Primarul Hurezului, tovarășul Preda, și marele ceramist Stelian Ogzeanu, care-i și președintele Asociației creatorilor populari din Vîlcea, ne-au spus că se vor îngriji ca acest artist să poată lucra — atât cît puterile îl țin — în voie, bucurîndu-se de condițiile, de sprijinul și de respectul pe care cu prisosință le merită, bucurîndu-se de o dreaptă răsplătă — materială ca și morală — a trudei sale. E un angajament ce se face cîntec, e un angajament ce privește, deopotrivă, un mare artist și o mare artă, a cărei zestre, astăzi, e mult prea scumpă ca să ne putem permite luxul de a pierde fie și numai o fărîmă din ea. Cu atît mai mult cu cît această fărîmă, în cazul lui Victor Vișoreanu, poartă, după părerea noastră, și nu numai a noastră, pecetea unui har de o indiscutabilă unicitate.

Tîrgul-concurs din Hurez s-a dovedit, în cîmpul artei noastre populare, al valorificării și stimulării ei, un veritabil eveniment. Un eveniment ce face cîntec celor ce l-au inițiat, organizat și vegheat. El a fost în măsură să ne ofere noi puncte de plecare, noi repere în reevaluarea unor comori, punînd în vedere, încă o dată, rezervele de frumusețe și inedit ale creației artistice românești, el a fost în măsură să ne ofere — pentru viitoarele sale ediții — speranțe pentru care sîntem recunoscători.

ILIE PURCARU ■

Fotografii de ION PREDOȘANU ■

CIND EROI DE ROMAN AJUNG IN FATA INSTANTEI

Un celebru roman al literaturii engleze, „Dr. Jekyll și Mr. Hyde”, de Robert Louis Stevenson, iscotea misterele dedublării personalității umane. Blindul doctor Jekyll devenea, noaptea, maleficul Mr. Hyde (sau viceversa, n-are importanță). Iată că asemenea straniu dedublări se petrec și în zilele noastre, substratul nefind filozofic (sintem oare doi în unul?), ci pragmatic (cum să obții un permis de conducere fără să te doară capul). Lucrurile s-au petrecut astfel.

Ștefan D. s-a prezentat la serviciul de circulație I.M.M.B. — Filaret pentru a da examen în vederea obținerii unui permis de circulație pe o motocicletă „Mobra”. Candidatul nu se simtea în apele lui. Pare simplu să conduci o motocicletă și totuși... Oată cu „Mobra”, el a adus însă la Filaret, din spirit de prevedere, și pe un alter ego al său, Romeo-R. Acesta din urmă avea două calități: era soțul verișoarei lui Ștefan D. și, în plus — calitate încă mai prețioasă în circumstanțele date — era de profesie sofer. Pentru el, deci, motocicletă era floare la ureche. Ați înțeles cliențului. „Eu, Jekyll, trebuie să dau examenul și mi-e frică să nu pic; tu, Hyde, alter ego-ul meu, poți obține permisul fluierând. Haide să facem un schimb de personalitate.”

Nu mai că eroul lui Stevenson nu avea probleme cu buletinul de identitate, mai precis cu fotografia de pe buletin. În versiunea modernizată situația s-a complicat. „Ce ne facem cu buletinul, pentru că substituțirea să fie perfectă?” „Simplu, schimbăm fotografiile, le lipim, le dezlipim, eu, Romeo, mă produc în chip de cascadeur, cu buletinul tău și fotografia mea: tu, Ștefan, stai liniștit la umbră și flutieri.”

Până la urmă au fluturat amândoi a pagubă în fața instanței.

PIRAȚII DIN 76

Ioan Tihirel, de 32 de ani, Nicolae Hergovici, de 27 de ani, și Emilia Bobrică, de 23 de ani, erau de ocupație... fără! Pentru a nu-și pierde „mina” (primii doi aveau antecedente penale) au hotărât să pună capăt inactivității. S-au urcat în autobuzul 76 și au înghesat un portofel cu acte și cu 500 de lei. N-au avut noroc, fiind prinși în flagrant de către lucrători ai Miliției Capitalei. Se pare că viitorul mijloc de transport pe care-l vor folosi va fi nu autobuzul, ci o dubă.

N-AUDE, N-A VEDE

La Borșa, în Maramureș, o autospecială a depozitului de combustibil din Vișeu de Sus a comis un accident cu adevărat special. Pe strada Bogdan Vodă, în dreptul imobilului cu nr. 27, acest vehicul, condus de Gheorghe Bara, l-a lovit pe Gheorghe Simon, din Vișeu de Jos. Până acum, nimic deosebit. Numai că pașnicul cetățean din Vișeu nu mergea singur pe stradă, ci însoțit de o turmă întreagă. Cum de nu l-a observat soferul? Este întrebarea pe care și-o pune, la spital, Gheorghe Simon.

INTRE VENUS ȘI SATURN

Intre Venus și Saturn poți întâlni prof stelar sau bolizi rătăcitori. Citeodată se întâmplă și altfel. Un autocamion I.T.A. — Constanta se îndrepta de la Venus spre Saturn. Soferul, Șerban Stan, a pierdut, la un moment dat, controlul volanului și a „întilnit” un stîlp metalic al rețelei electrice de la marginea șoselei. Stîlpul s-a îndoit ca o scobitoare și s-a prăvălit pe o necunoscută care se plimba în tihnă pe o iarbă. Ușor de imaginat ce a simțit ea cînd s-a trezit cu stîlpul în cap... tocmai între Venus și Saturn.

BALUL DE SIMBĂȚA SEARA

Pasagerii autocamionului I.T.A. — Ilfov condus de Gheorghe Sugurel erau veseli nevoie mare: mergeau la balul din comuna Poenaru. Cit despre sofer, el începuse balul de acasă, fiindcă — după cum au stabilit primele investigații — băuse bine. Buna dispoziție n-a durat mult: autocamionul nu s-a oprit la Poenaru, ci într-un stîlp de pe șosea. Un mort, trei răniți. Balul se amină!

IN POM

Un autoturism aparținînd lui Andrei Marin gonia noaptea spre Urziceni, pe drumul național 2 A. Cînd a simțit că Moș Ene îi dă tirocoale pe la gene, conducătorul n-a oprit mașina pentru a visa liniștit, pe un loc de parcare; a acționat după principiul „Dă-i înainte, nu te lăsa!” A adormit însă la volan și a visat că a intrat în șanț, după ce în prealabil a lovit doi pomi. Cînd s-a trezit, a descoperit că visul n-a fost vis. Mai grav, accidentul a costat viața lui Ion Costin, elev al liceului industrial din Ploiești; au fost și trei răniți. Culmea, conducătorul era de profesie... sofer. Cercetările continuă.

Aceeași tristă experiență a făcut-o și Eduard Fritsch din Petroșani, între Hațeg și Simeria, pe drumul național 66. Adormind la volan, a nimerit în pom, la propriu și la figurat.

S-A ÎNTIMPLAT LA CRUCEA

La procuratura Constanta a fost înaintat dosarul penal privind pe Elena Iordache, fosta gestionară a magazinului din comuna Crucea. În dosar se arată că datorită neîndeplinirii corespunzătoare a sarcinilor de serviciu a cauzat un prejudiciu de 67.000 lei avutului obștesc. Prejudiciul a fost recuperat, dar răspunderea a rămas.

MAREA LAPTELUI DIN PĂULIȘ

În comuna Păuliș, Arad, puțin a lipsit ca pe străzi să curgă lapte și miere. Mai precis, laptele a curs berechet, dar n-a fost cu bucurie, fiindcă a curs (10.000 litri) fără folos dintr-o autocisternă răsturnată în șanț. Aceasta era condusă de Danile Popa. Laptele trebuie să fie transportat la Deva, nu în șanț. Acum Popa e luat la întrebări, dar laptele din șanț nu se mai întoarce.

VINA PE DIN DOUĂ

La Merișeni, Argeș, în dreptul kilometrului 6, a avut loc un accident de circulație care te duce cu gîndul la un carambol al vinovaților. Autoturismul 1-AG-8978, condus de Constantin Zafiu, l-a izbit pe Gheorghe Tache din Merișeni pe cînd traversa șoseaua. Vina o împart frățeste. Cel puțin, așa reiese din primele cercetări. Săteanul a traversat fără să se uite nici în dreapta, nici în stînga (în limbaj tehnic: fără să se asigure), iar omul de la volan circula cu viteză excesivă. Și nici n-avea permis de conducere! Acum, Gheorghe Tache, la spital, și Constantin Zafiu, în altă parte, meditează, fiecare, asupra vinilor respective.

N-A AJUNS LA CARACAL

Zilnic îmbrăcăm haina și o dezbrăcăm, fără să se întimplă nici o nenorocire. Aceasta, fiindcă facem gesturi la timpul potrivit. Dar Marin Stoica de la T.C.I.-Craiova, șantierul Slatina, n-a avut altceva mai bun de făcut — după cum reiese din primele cercetări — decît să-și scoată haina pe cînd se afla la volanul unui autocamion care transporta cărămida de la Drăgășani spre Caracal. Ocupat cu haina, n-a putut evita o căruță care i-a ieșit în cale și l-a accidentat grav pe căruțașul Petre Cirjan. Totul, de la o haină... Acum se pare că din cauza ei a băgat-o pe minecă.

LIONEL NIȚESCU ■

raicu

FOAIE SAPTAMINALA DE AVANGARDA NR. 114

SCENE RUPE DIN VIAȚA

Mobilă și durere

Decor! Confort pină la paroxism și cam atît

Eugenia: Stau pe fotoliul ăsta Louis Quinze care ne-a costat aproximativ cincisprezece mii de lei și mă rog lui Dumnezeu, aici să mor. Moartea ar fi mai ușoară.

Tit: Mie, ca să fii sincer și cu mine însuși, și cu tine și cu toată lumea, nu cred că mobila alungă spaima. Durerea rămîne durere. Ieri, a murit de pildă un domn care avea trei sute de mii de lei la C.E.C. Ți se pare ciudat?

Eugenia: Da! Mi se pare foarte ciudat!

Tit: Și toate analizele îi ieșiseră foarte bine. Ce homogramă, o splendoare! Și deodată, brusc, inevitabil!

Eugenia: Totuși, confortul schimbă omul. Noi de pildă dacă n-aveam confort, ne despărțeam. Dar nevoia de confort ne-a unit și iată-ne, dacă nu fericiți, cel puțin laolaltă. Confortul e ceva fără de sfîrșit. Totdeauna mai e nevoie de ceva. Confortul ca și destinul e imprevizibil.

Tit: Eu sint mai sensibil. Asta nu-i nici un merit și nu-i nici un defect. Pe mine confortul nu mă liniștește. Stau și eu pe un Louis Quinze, dar nu sint fericit. Ceva m-apasă.

Eugenia: Spune, Tit, ce te-apasă?

Tit: Am fost împreună la durere și la bucurie, așa că n-am să-ți ascund nimic... Mă gîndesc că puteam să fim mai economi.

Eugenia: Am fost. Am renunțat la copii, am nîncat iaurt, am renunțat la vacanțe, la prieteni...

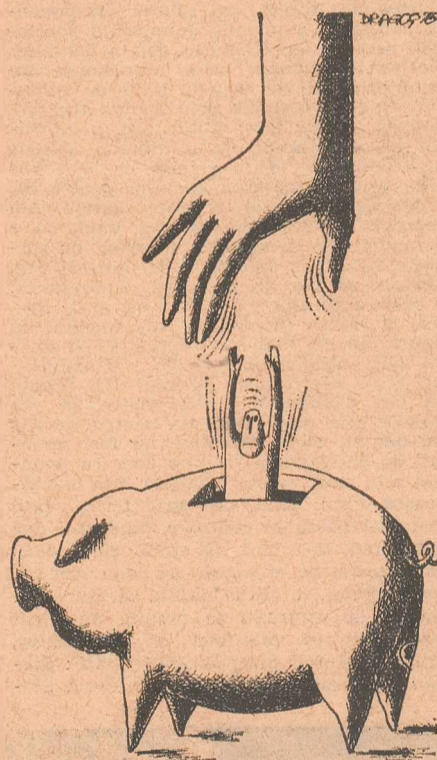
Tit: Da, nu neg evidența. Am nîncat mult iaurt împreună și-am fost fericit, dar totuși...

Eugenia: Dar totuși, ce? Ce-ți veni?

Tit: Cum, ce-mi veni? Fotoliul ăsta moale stimulează gîndirea și poate și sensibilitatea. Mă gîndesc că puteam să facem și mai multe economii... Niciodată n-am să-mi ert alea trei zile la Predeal, luna de miere cum o numeași tu. Ce rost a avut? Cu banii ăia poate aveam acum altă mobilă în bucătărie.

Eugenia: Da, ai dreptate. De-aia te iubesc eu pe tine Tit și numai pe tine. De-aia am renunțat la avocatul Mateescu, ce bărbat fermecător, inteligent, erudit, viril, lăndru și am rămas cu tine, nenorocitul...

TEODOR MAZILU ■

ANTON DRAGOȘ ■

ROTUNDA

Măgar pe bani lichizi

— Sint mullumit, nu e vorbă, dar m-am spetit tot cîrînd alimentele cu spînarca sus în virful muntelui la cabană. Am o rugămînte. Aș avea și eu nevoie de un măgar să-mi care desagi. Mi-e greu singur; nici nu mai sint chiar așa de tînăr, și pe urmă, măgari nu-s prea greu de găsit, se pot cumpăra oricînd și de oriunde. Zău, nu mă lăsați fără...

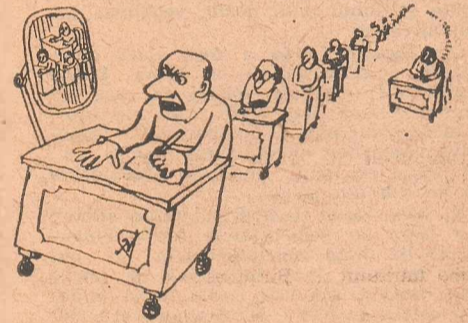
— Măi, n-am nimic împotriva. Dar de ce îți trebuie pentru treaba asta tocmai un măgar?

— N-ar strica și ceva motorizat, dar asta, gîndesc, presupune cheltuială mare atît la cumpărare cît și la întreținere. Așa că este tot mai bine cu un măgar. Este o ființă care te înțelege.

— „Păi ce, măgarului nu-i trebuie întreținere, cazare și mîncare?”

— „Știi, cu măgarul o scoți la capăt cum poți. Ce-i drept, este el încăpătînat dar și răbdător. Cit despre întreținere, trăiește și el pe lingă cabană. Tesălat, periat, îmi fac treaba cu el și îmi ține și de urît cînd nu am turiști.”

— „Da, da. Trebuie tesălat și periat tot timpul. În felul acesta n-o să ai nici o problemă. N-ai văzut pe unul sau pe altul, că dacă-l perii se poartă altfel. Așa și cu măgarul. Că asta cu periatul e învîtat-o măgarul de la om sau omul de la măgar, n-are nici o importanță. Totul e să-l perii. Fă o cerere în care arată că din bugetul

V. CRAIȚĂ-MANDRA ■

cabanei să se dispună cumpărarea unui măgar și dă-mi-o să ți-o aprob.

— „?”

— „Da, da. Fă o cerere.”

— „Bine, dar măgarul nu-l iau pentru mine, ci pentru interesul institutiei. Cum să fac eu cererea? Credeam că asta o să pornească oficial din partea Dvs.”

— „Măi băiete, fără cerere, nimeni nu face nimic în viață. Că unii cer și nu li se dă, asta este altă chestie. Ține aici o hirtie, fără să mai pierzi vremea scrie așa cum îți zisei. Cit despre întreținere, vezi și tu cum merge anul ăsta și pentru viitor îl prindem neapărat în buget. Incolo, ce să-ți mai spun. Vezi că nu-l călărești, fără voia lui, că te aruncă de nu te vezi și pe urmă trîntitura și lovitura de măgar sint cele mai ale dracului!”

Și scrisese omul cererea așa cum a fost sfătuit, și pe ea i se puse următoarea rezoluție: „Se aprobă cumpărarea unui măgar pentru interes de serviciu în folosul cabanei Leaota. Plata se va face Cont Virament Nr. 0011 din bugetul cabanei.”

După multă vreme, cabanierul nostru vine la București, amărit, plouat, obosit și fără nici o tragere de inimă.

— „N-am făcut nimic, am ghinion. Așa sint eu ursat să-mi rup oasele tot urcînd eu desagi sus?”

— De ce?

— „Prin virament nu se pot cumpăra măgari. Am căutat peste tot și n-a fost chip să găsesc.”

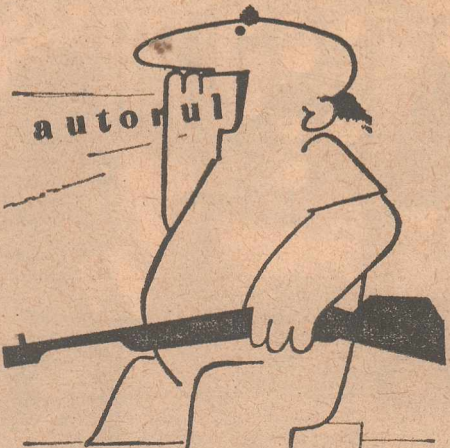
— „Cum așa?”

— „Viramentul se folosește numai în unitățile socialiste, ori măgari se găsesc numai la unii particulari, păstrați așa de prăsilă și care îi vind numai pe bani lichizi. Ei n-au ce face cu viramentul!”

După o logică, un raționament prompt și perspicace, tot pe aceeași cerere omul celălalt anulă rezoluția prin care se aprobă cumpărarea unui măgar cu plata prin virament și se scrie: „Intrucît în sectorul organizat nu sint măgari, se aprobă cumpărarea unui măgar din sectorul particular. Plata se va face în bani lichizi și cu formele legale uzuale.”

APOSTOL TURBATU ■

DIN EXPOZIȚIA PERSONALĂ A CARICATURISTULUI G. BRATU CRAIOVA, mai 1976

DIVIZIA A : 20 IUNIE

● **CLUJ-NAPOCA : C.F.R.—Steaua 0—1 (0—0).** „Minunea” așteptată de aproape 15.000 de spectatori nu s-a întâmplat. După șapte ani de prezență în prima divizie a țării, în care cu excepția ediției 1972—1973, când s-a clasat pe locul 5, echipa feroviară clujeană a reușit cu regularitate o salvare de ultim moment, anul acesta (cu nu mai puțin de 11 puncte pierdute pe teren propriu) ulciorul n-a mai mers la apă. ● Pentru ultimul meci în divizia A, speranțele clujenilor au fost chiar din start retezate de o echipă mult mai matură, decisă să-și onoreze până la capăt tricourile de campion pe care le-a adus la Cluj-Napoca, pentru a le îmbrăca în finalul partidei. Steaua, totuși, n-a forțat în meciul cu C.F.R., jucând exact atât cât i-a fost nevoie pentru a obține o victorie care să-i incununeze câștigarea unui campionat pe care, dealtfel, l-a dominat cu autoritate. ● Unicul gol al partidei a fost realizat de Zamfir, în min. 63, cu lărgul concurs al portarului Budușan. ● Publicul clujean a suportat greu sentința finală, trântind de pământ umbrele și pălării, dar având puterea de a-i aplauda, sportiv, pe învingători. ● A arbitrat I. Rus (Tg. Mureș) 8, ajutat de M. Fediuc 8 și M. Abramiuc 8 — ambii din Suceava. ● **ORADEA : F.C. Bihor—Dinamo 1—1 (1—0).** ● Conturile s-au încheiat relativ repede în acest meci care avea să aducă o remiză multumitoare pentru dinamoviști și un loc onorabil în clasament echipei bihorene. Mai întâi au marcat gazdele, în urma unui atac prelungit, în care Gherghel l-a driblat în careul mic pe Ștefan și portarul dinamovist l-a prins de picior; penalty transformat de Popovici (min. 14). Dinamo a egalat la șutul lui Dinu, din marginea careului mare, Albu, marcat de jucătorii proprii, intervenind cu întirziere (min. 53). ● Finalul a aparținut dinamoviștilor, care au avut o bară în min. 76, iar în min. 82 E. Naghi a respins de pe linia porții o minge trimisă cu capul de Dudu Georgescu. ● A arbitrat M. Moraru 9, ajutat de A. Avramescu 8 și V. Gligorescu 9 — toți din Ploiești. ● **Dumitru Constantinescu** ● **TG. MUREȘ : A.S.A.—U.T.A. 3—2 (1—1).** Cheia jocului a fost dezvăluită de scandările spectatorilor: „A.S.A. — U.E.F.A.!” mureșenii dorind victoria pentru a-și asigura locul în competiția continentală amintită. ● Cei mai buni jucători ai gazdelor au fost Băloni (dealtfel, cel mai bun de pe teren), Ispir și Naghi care au părut că nu simt în picioare oboseala maratonului numit campionat, în vreme ce la arădeni bine au jucat Domide, Broșovschi și Axente, ultimul introdus în repriza a doua, care au demonstrat că rămân aceeași jucători de bază ai formației. ● Au marcat, în ordine, Onuțan (min. 6, din 11 m., în urma faultului lui Birău asupra lui Băloni), Broșovschi (min. 14), Naghi (min. 47), Marton (min. 67) și Colnic (min. 73). ● A arbitrat C. Niculescu 9, ajutat de C. Ioniță 1 9 și V. Murgăsan 8 — toți din București. ● **Radu Mircea**. ● **SATU MARE: Olimpia—U Cluj-Napoca 2—0 (1—0),** după un meci neașteptat de bun ca nivel tehnic, ținând cont că oaspeții se aflau de mult în divizia secundă, iar gazdele au ajuns acolo după încheierea partidei. ● Sătmărenii au câștigat pe merit, înscriind două goluri, în ultimele minute ale fiecărei reprize, prin Hăteganu și Kaiser, dar au ratat cit într-un campionat, ocaziile lor de gol succedându-se cu regularitate la fiecare trei minute! Dealtfel, gazdele au stat mai puțin cu gândul la victorie, amenințată doar o dată, de ratarea lui Batacliu, din min. 20, cit cu urechile la tranzistoare, sperând în minunea de pe alte terenuri. ● Până la urmă, cum se știe, minunea nu s-a produs și sătmărenii au retrogradat, la golaveraj. Căderea lor din divizie s-a produs fără lamentări și fără lacrimi, publicul a aplaudat generos la terminarea partidei, dar antrenorul Gheorghe Ola ne-a părut mai întunecat ca oricând. „Am retrogradat pe teren propriu, ne-a spus dînsul, unde am pierdut meciul cu Reșița, care ne-a atârnat de picioare o piatră de moară”. ● A arbitrat Gh. Retezan (București) 9, ajutat de timisoreni I. Borș 9 și M. Sofronie 9. ● **Gheorghe Amuza** ● **IASI : Politehnica—F.C. Constanța 3—1 (0—0).** Datorită unui gest de supporter (în urma meciului cu C.F.R. Cluj-Napoca, Sofian, autorul unicului gol de-atunci, a fost elogiat în ziarul local cu un articol al cărui titlu era: „O prăjitură pentru Sofian!”), drept pentru care mecanicul auto Dumitru Trimbiceanu a transformat metafora în realitate, oferindu-i fundusului ieșean un tort de peste 3 kg!). Meciul a debutat, putem spune, sub auspiciu deosebit de dulce. ● De-adevăratelea însă oaspeții nu veniseră doar de florile mărunții până în „dulcele tîrg al ieșilor”, adică s-au grupat solid în apărare și i-au cam ridiculizat la început pe înaintașii ieșeni Dănilă, Costea, Simionăș, Romilă și Banu întrecându-se care mai de care, în gafe, ratări, lufuri, plasmamente proaste sau șuturi foarte slabe la poarta lui Popa. ● Cu alte cuvinte, prima repriză n-a fost decît o confruntare între o echipă disperată, Politehnica, și o echipă oaspete care nu voia cu nici un preț să se lase învinsă. ● Dar a venit și repriza a doua și cel mai neinspirat jucător de până atunci, Costea, reușește în minutul 47 primul gol. Peste numai câteva minute, același Costea majorează scorul printr-un șut splen-

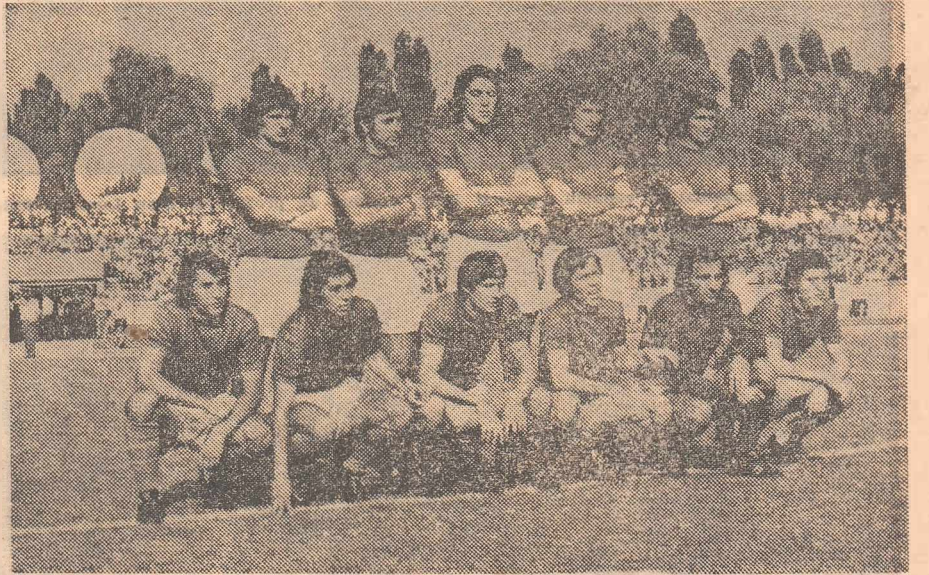
did în colțul lung, în stînga lui Popa. ● Dezlanțuți în continuare, ieșenii atacă și tînarul Banu, vrînd parcă să-și răscolească șuturile slabe și imprecise de până atunci, trimite de la 25 de metri o minge cu efect care se oprește exact la vinclul porții. Meciul era jucat, chiar dacă atacul oaspetilor se reîmpropătează prin introducerea lui Hoffmeister (autorul golului de onoare al Constanței, min. 74). ● A arbitrat Fr. Coloși 9, ajutat de I. Dancu 9 și T. Istrate 9 — toți din București. ● **(Victor Niță)** ● **CRAIOVA : Universitatea—F.C.M. Reșița 3—0 (0—0).** Scor realizat și de ca-deții craioveni, pentru care campionatul încheiat aduce o mare decepție: desființarea întrecerii rezervate echipelor de tineret, în care ei au fost atîta timp animatori, dar și o mare satisfacție. Conduși de tînarul antrenor Constantin Oțet, tinerii craioveni au câștigat cel de-al treilea titlu de campioni pentru Universitatea. Dealtfel, în cele opt ediții, cit a durat campionatul juvenil, echipa craioveană a cucerit trei locuri întii, un loc doi și un loc trei. ● Meciul „vedetă” — meci de vacanță — a avut o primă repriză în care nu s-a petrecut nimic notabil, poate doar lufurile lui Că-mătaru și Dașcu... ● Primii care au fost pe punctul de a înscrie au fost reșițenii, în minutul 50, cînd Tănase a scăpat singur și numai Lung, printr-un reflex senzațional, a salvat echipa sa de un gol sigur. ● Treziți de acest șoc, craiovenii își revin și înscriu în minutul 57, prin Nedelcu, care a fructificat o pasă ideală a lui Ștefănescu. ● Intre timp, marile speranțe, Că-mătaru și Balaci, dovedindu-se doar figurați, au fost înlocuți cu Pîturcă și Donose, care s-au arătat mai în formă decît titularii. S-a remarcat în mod deosebit Donose, jucător foarte tehnic și laborios, din pasele căruia s-au înscris golurile 2 și 3 (Crisan și Dașcu). ● Cu acest joc, echipa olteană se desparte de antrenorul C. Cernăianu și trece sub bagheta lui Constantin Teacă. ● A arbitrat Maximilian Popescu 9, ajutat de V. Ivanovici 8, și G. Fodor 9 — toți din București. ● **(Ion Predoșanu)** ● **PITEȘTI : F.C. Argeș—Politehnica Timișoara 5—1 (2—1).** Partida a început sub semnul „durerii gîndurilor” și al calculelor: „Olimpia marchează ușor 7—8 goluri universitarilor clujeni, Poli are nevoie de un punct pentru a juca în Cupa U.E.F.A., și noi la meci egal ne ducem în B!” Peisaj uman impresionant, nelipsit de accente de comedie involuntară, de pildă un antrenor localnic vorbind de unul singur, doamne ferește, în asemenea situații se mai văd și astfel de lucruri... ● Meciul propriu-zis a început sub semnul crispării și al complexelor gazdelor, ametește primele 10 minute de țesătura de pase a timișorenilor, care parcă jucau jocul „hai să le ascundem mingea” piteștenilor. În acest debut, un singur jucător localnic manifesta un singe rece impresionant, izbucnind prin două sclipiri (minutul 3) pe care toată lumea le-a văzut în gol — un cap din plonjon și un voleu la rădăcina barei —, autorul lor, Dobrin, fiind dealtfel omul care a reușit în continuarea partidei să întoarcă raportul de forțe inițial în favoarea echipei sale. ● Două goluri înscrise cu... îndigul, pasă matematică a lui Dobrin pe fruntea lui Radu II, lovitură plasată a „țiparului” piteștean (2—0), un ofsaid transformat în gol de tușierul S. Marin și un final dominat net de gazde, care mai înscriu prin același Radu II, prin Iovănescu și prin Dobrin, care a transformat de pe loc, fără avînt, numai prin fantă, un penalty de kinogramă, iată datele principale care au compus istoria acestui meci. ● A arbitrat Constantin Petrea 8, ajutat de D. Gheșu 8 și S. Marin 4 — toți din București. ● **(Marius Popescu)** ● **BUCUREȘTI : Sportul studentesc — Jiul 6—1 (0—0).** Au existat, ce-i drept, goluri multe, au existat câteva ușoare numere de circ semnate Răducanu, a existat o galerie rapidistă care-și făcea încălzirea, menținându-ne în viață, înviindu-ne. Dar meciul a rămas pînă la urmă un meci oarecare, destul de anost și nici nu putea fi altfel, pentru că meciul s-a redus la o joacă între atacanții bucureșteni și apărătorii din Petroșani, pentru că, pe de-o parte, era o înaintare care voia ceva — voia biletul pentru U.E.F.A. — iar, pe de altă parte, o apărare care nu voia nimic, dar absolut nimic, pentru că, oricît ne-ar plăcea nouă golurile multe, cînd vezi că ele încep să devină facile, cînd vezi că adversarul îi e lehamite de efort, plăcerea încetează. ● A fost, cit a fost și dacă a fost, o echipă Jiul pe care nu o acuzăm de altceva decît pentru lipsa orgoliului. Pe de-o parte, deci, o echipă sfîdînd canicula, pe de alta o apărare apatică, mimînd efortul, foarte mîndră de plictiseala ei. Și calmul și indiferența ei creșteau parcă cu fiecare gol primit, pîrînd a spune: pe noi nici o sută de goluri nu ne mai scot din A. Marele succes — evitarea retrogradării — fusese obținut cu o etapă înainte. ● A existat, orice s-ar spune, un recital Mircea Sandu, autor a două goluri, coautor la alte două, autorul citorva bare și semnatarul a foarte multe pase precise, creator a numeroase situații de gol. ● A arbitrat C. Szilaghi 9, ajutat de G. Pop 9 și E. Feldman 9 — toți din Baia Mare. ● **Rapid — S.C. Bacău 1—1 (0—0).** Spre deosebire de studenții bucureșteni, Rapidul a constatat chiar din start că are în față o echipă care ține să-și onoreze locul în clasament chiar și în ultima etapă. Nici un bilet pentru U.E.F.A. nu era în dispută pentru băcăoani, ci doar șansa de a lăsa o ultimă impresie la București. Rapid a dominat destul de mult, dar haotic, în schimb contraatacuri-

le oaspeților s-au dovedit foarte periculoase. Cele două goluri care au stricat și refăcut într-un minut echilibrul pe tabela de marcaj au fost înscrise de Rontea, în minutul 75, și Duțan, în minutul 76. Duțan, cel mai periculos atacant băcăoan, a sancționat prompt încercarea bucureștenilor de a se detașa în câștigători, făcînd să înghețe tribunele dominate de supporterii rapidiști. ● O anume stare de nervozitate se instalează în tabăra rapidistă. 1—1 părea mai periculos decît 0—0. 1—1 era un echilibru precar și periculos. Era posibilă catastrofa. Iar cînd antrenorii Rapidului l-au înlocuit pe Neagu, pînă atunci cel mai lucid atacant feroviar, temerile supporterilor bucureșteni s-au amplificat. 1—1 era bun, cu condiția să rămînă. Dar Manea, în teren, se dovedea în continuare destul de șters, iar noul intrat Leșeanu nu se arăta în zi bună. Se zbateau, destul de neputincioși, Rontea și Ștru. ● Pînă la urmă, Rapidul a obținut exact atât cit avea nevoie, nici mai mult, nici mai puțin, demonstrîndu-ne nouă, tuturor, pînă-n ultima secundă a campionatului, mizeria existenței sale în această ediție. Duminică seara, spectatorii părăseau stadionul cu gustul sălcii lăsat de meciurile acestui cuplaș. Supporterii rapidiști, majoritari, erau toțiș mulțumiți, dar se auzeau prețutîndeni, în marele suvoi care se retrăgea, autoironii dulci-amare. ● A arbitrat N. Cursaru (Ploiești) 8, ajutat de G. Ionescu 8 și H. Nicolau 8 — ambii din Brașov. ● **(Traian Prosan)**

UN MECI DE B PENTRU INTRAREA IN A

● **SIBIU : F.C. Șoimii — F.C. Corvinul Hunedoara 2—0 (2—0),** dar scor prea „lețin” pentru a sancționa reala diferență din teren între cele două echipe. ● Pentru o zi, Sibiu s-a visat în „A” — jucînd cu ambiția unei echipe care se luptă să elimine, ca într-un joc de cupă, o formație dintr-o categorie... superioară. În realitate, dacă a existat pe teren un decalaj valoric între cele două echipe, acesta a fost în orice caz de partea Șoimilor sibiieni, care au făcut probabil unul dintre cele mai bune jocuri pe teren propriu. ● Publicul a primit cu destulă adversitate formația oaspete — scandînd minute în șir, de mai multe ori în cursul partidei, un refren cu adevărat sonor: „Ho-ți, ho-ți!” — dar jocul propriu-zis a fost foarte corect, disputat cu mijloace perfect regulamentare, aproape fără faulturi. ● Corvinul a vrut să arate sibiienilor că știe să joace, că nu întîmplător devansează Sibiu în clasament — dar acestea au fost mai mult „gînduri de cabină”, pentru că pe teren jocul gazdelor l-a dezarmat total pe hunedoreni, punîndu-i în situația de a asista la o licitație (de joc ofensiv, curgător, cu acțiuni în viteză) căreia nu l-a putut face față. ● F.C. Șoimii a înscris de două ori în primele 30 de minute (ambele goluri — Trandafilon) și avea să mai rateze încă vreo 3—4 ocazii mari pînă la sfîrșit, într-un meci al cărui scor normal putea fi 3—0 sau 4—1... ● Nu este însă mai puțin adevărat că primul gol al gazdelor s-a înscris în condiții neregulate, Oprea îmbrîncindu-l evident, în săritură, pe „libero”-ul Vlad, după care mingea a fost reluată în poartă de Trandafilon. ● Una peste alta, față de meciul din turul campionatului, disputat la Hunedoara (1—0 pentru gazde, dar cu lungi perioade de dominare ale sibiienilor), pe care de asemenea l-am văzut — ambele echipe ni s-au părut în regres, cu forțele diminuate poate de oboseala celor 33 de etape scurse pînă acum, dar, și cu prea puține valențe care ar putea să le aducă puncte în fața divizionarelor A. Impresia ar putea fi greșită cel mult în privința echipei sibiene, care a evoluat practic fără un adversar care să-i solicite maxima capacitate de joc, dar cum câștigătoarea seriei a III-a se numește F.C. Corvinul... ● În final, satisfacție la Sibiu, pe un stadion care a fost arhiplin, dar și un sentiment de frustrare, care s-a exprimat prin tristețea lui „Noi trebuia să câștigăm seria!” ● A arbitrat N. Rainea (Bîrlad) 7, notă scăzută pentru greșeala comisă la primul gol. ● **(Dumitru Graur)**

O echipă mereu fruntașă a fotbalului românesc, Dinamo București, locul II în ediția 1975/1976 a Campionatului diviziei A de fotbal

Serios handicapată de absența îndelungată din formație a lui Sătmăreanu II, omul nr. 1 al apărării, Dinamo a fost singurul concurent periculos al campionilor, cele două rezultate egale în partidele directe cu Steaua exprimînd echilibrul valoric dintre aceste fruntaușe ale fotbalului românesc. Mai puțin productivă ca de obicei în partidele jucate în deplasare — în care Steaua a evoluat cu mai multă regularitate și eficiență —, echipa dinamovistă a cedat întrucîtva pasul în returul campionatului, revenindu-și total abia în ultimele etape, cînd titlul era deja adjudecat. Oricum, în condițiile cunoscute, Dinamo s-a impus ca o echipă pe care se poate conta, acum și în viitorul sezon, în care o așteptăm cu o evoluție, internă și internațională, pe măsura capacităților sale.

SE AUDE, SE SPUNE, SE ȘTIE...

● După toate probabilitățile, F.C.M. Galați se va despărți în curînd de antrenorul **Gheorghe Nuțescu**, cel care reușește în acest sezon a treia promovare consecutivă (1974 — Chimia Rm. Vlcea, divizia A, 1975 — Gloria Bistrița, divizia B, 1976 — F.C.M. Galați, divizia A). „Vina” îi aparține însă antrenorului, care, conform obișnuinței sale, își face valiza după fiecare succes din categoria celor amintite. „Nea Gică” este, se spune, așteptat cu flori în gară la Rm. Vlcea, Baia Mare sau Cluj-Napoca... ● Transferîndu-l pe postul de conducător de club pe **Romică Pașeu** (fost la Baia Mare pînă acum o lună, unde nu era decît vicepreședinte), F.C. Bihor speră să-și asigure și alte trei transferuri, de jucători de această dată: **Koller, Lupău și Manu**, toți componenți ai echipei băimărene în momentul de față. ● „Cu Progresul în prima divizie, veți vedea că majoritatea foștilor săi jucători se vor întoarce la matcă!” — ne spune acum o zi un înfocat supporter al echipei din str. Dr. Stăcovicci. Se aude, dar nu se prea crede, despre revenirea lui **Beldeanu, Bora, Filipescu** (toți de la F.C.M. Reșița), **Tănăsescu** (Sportul studentesc), **Dumitru IV** și **Năstase** (Steaua) chiar **Dudu Georgescu** (Dinamo). ● Începînd din toamnă, se spune, **Băloni și Sandu Mircea** vor juca la echipa nou investită cu titlul de campioană a țării, Steaua, iar **Mulțescu și Moldovan** (Jiul), la Dinamo.

● La Pitești, în prețuia meciului cu Politehnica Timișoara, a fost organizată un fel de **chetă publică**, oameni special instruiți mergînd în local în local, din instituție în instituție și chiar pe stradă cu scopul de a aduna bani „pentru coroana de înmormîntare a echipei”, F.C. Argeș fiind, după cum se știa bine, amenințată cu retrogradarea. După meci (5—1 pentru gazde), n-a mai fost nevoie de nici o coroană. ● Cu numai 31 de goluri înscrise în ultimul campionat, **Dudu Georgescu** a ratat tentativa de a mai câștiga o „gheată”, acordată de firma Adidas golgeterilor europeni. Insuccesul dinamovistului este legat, se spune, de ajutorul mai puțin consistent acordat de coechipieri în sezonul care s-a încheiat. ● Există fără îndoială o „modă” a schimbului de echipe pentru antrenori. Iată cîteva noutăți, redată așa cum le-am auzit și noi: **Ion Ionescu** (de la Jiul la U.T.A. sau F.C. Argeș), **C. Cernăianu** (de la Universitatea Craiova la Sportul studentesc), **Angelo Niculescu** (de la Sportul la Dinamo), **F. Halagian** (de la F.C. Argeș la Rapid, F.C. Baia Mare sau „U” Cluj-Napoca), **L. Vlad** (de la Mureșul Deva la F.C. Corvinul Hunedoara) etc., și — lucru deja stabilit — **Constantin Teacă** la Universitatea Craiova. ● Colegială: săptămînalul Cartouche trage cu pușcă și iese foc, nimerînd-o adeșori; în ce privește obișnuita cronică fotbalistică a căpitanului echipei naționale, **Cornel Dinu** — criticat, cînd a fost cazul, nu o dată și în pagina noastră — sîntem totuși de părere că ea reprezintă unul din materialele cele mai interesante ale rubricii sportive a Științei tîneretului.

BUCUREȘTI, 19 iunie, Palatul Sporturilor și Culturii: Corul de muzică de cameră Prejudiu al Comitetului Central al U.T.C. a deschis programul din seara zilei de 19 iunie cu **Frumoase zile de tinerețe, Chindia și Tricolorul**, trei compoziții de largă respirație patriotică, foarte frumos interpretate. Mihaela Popescu prezintă noul ei cîntec **Lumină! Luptă! Libertate!** Ajutat în continuare de Evandro Rossetti, din cauza mîinii rănite, Mircea Vintilă cîntă cu sala **Pămîntul deocamdată** a căruia audiență la public rămîne, ca și la începuturi, adică extraordinară. **Cozma Răcoare** prezintă două noutăți: prezența, alături de ceilalți membri ai cînaclului, a lui Ioan Oagă și repetarea finalului fiecărei strofe. Continuare firească — **Cîntec** cu haideci al lui Valeriu Sterian. Cu foarte multă dăruire și patos revoluționar — atribuție de esență ale oricărui mare actor (pe lângă talent, firește) Florian Pittiș recită **În Mai** (fragment). De la versul „Am intrat în complicata căii vîltoare” este însoțit de Adrian Păunescu. Apoi, singur acesta din urmă recită poemul care a dat titlul unuia din volumele sale: **Repetabila povară**. Un ecou al tulburătorului poem se constituie din tîndrul **Fiii lacrimilor tale** al Marceli Saftiuc. Este prezent din nou în cînaclu actorul Nagy Laszlo care, pe lângă **Toți pornim odată**, interpretat în limba sa maternă, maghiară, prezintă și excelentul **Lunca țipă, lunca zbiară**, o baladă populară culeasă de Vasile Alecsandri. Pînă ca la cererea sălii să se cînte din nou **Pămîntul deocamdată**, sînt primite cu un maxim interes recitalurile grupului format din Karol Horvath, Erika Jozsa și Alexandru Dobrănschi (**Nunța, Pasărea și Noi, muritorii**) și cel al lui Doru Stănculescu (**Ai, hai, Fără petale, Avram Iancu, Cum se naște un mit, Scrișoarea soldatului**).

Un moment extrem de emoționant, firească reacție a celor peste 6.000 de tineri din sală, este uriașul cor, acolo format, care recită **Un cîntec**, dedicat cînaclului destinului național, tovarășul Nicolae Ceaușescu, **Lumină! Luptă! Libertate!** și apoi cîntă cu Nicu Alifantis **Imn** pe versuri de Ion Nicolescu. În pauză, pe discul **Poezii de Adrian Păunescu recitate de el însuși** a dat autografe autorul.

A executat reușite improvizatii la vioară; a coborît în sala care-l iubește și preluște; a „adormit” pe scaun; s-a descurcat ca simplu spectator; s-a aplaudat singur; a dovedit ce bun cunoscător al viorii este — a dominat scena și sala această mare șansă a tinerei generații de actori, pe numele său Radu Gheorghe. În ceea ce mă privește consider pe de-a-ntregul valabilă ipoteza că talentul marelui actor nu exclude farsa tragică, ba dimpotrivă. Răscolitorul cîntec **Balada lui Fărîmiță Lambru** este unul dintre argumente și sînt convins că viitorul va proba cele afirmate acum. Mai vechile noastre cunoștințe Ionela Copaci (**Vin țigăncile la crîng**, versuri George Topirceanu), Mihai Ionescu și Doina Mazilu ca și debutantul Adrian Antonescu (**Șoaptă de griu**, versuri Nicolae Dragoș) nu au primit decît „satisfacător”. Momentele notabile ale celei de a doua părți a programului au fost recitalurile Marceli Saftiuc și cel al lui Mircea Vintilă, numit în câteva zeci de bilete „bibelou” dar nu în sensul că se sparge ușor, ci în acela că reprezintă un lucru drag. Mihai Stan, Valeriu Sterian, Mircea Bodolan și Eugen Cristea au avut o substanțială contribuție la reușita unui spectacol foarte bun. S-au făcut simțite unele greșeli de organizare, modalitatea de distribuire a biletelor nu este încă prea clară și la îndemîna publicului, dar sîntem siguri că vom găsi soluții eficiente pînă în toamnă, cînd ne vom reintîlni cu publicul din București.

BUCUREȘTI, 20 iunie, Școala generală nr. 96: La serbarea de sfîrșit de an a Școlii generale nr. 96, a participat lîngă ospitalierele cadre didactice, împreună cu entuziaștii elevi despre care parcă e vorba în versul „copil

frumos și liberi și vivat să trăiască”, un nucleu al cînaclului, constituit din Marcela Saftiuc, Nicu Alifantis, Gh. Gheorghiu, Valeriu Sterian, Mircea Vintilă și Adrian Păunescu. A fost o dimineață de duminică plină de prospețime.

BUCUREȘTI, 20 iunie, Palatul Sporturilor și Culturii: Structurat în mod fericit altfel, programul celei de a doua serii de la Palatul Sporturilor și Culturii a însemnat o mare reușită, o nouă dovadă că în România socialistă arta tinărară și responsabilă, aceea profund atașată problemelor esențiale și arzătoare ale țării, are de partea ei toate șansele împlinirii. În cadrul unui cînaclu de care credem că s-au și atașat, grupul „Song” condus de profesorul Ioan Luchian Mihalea, s-a făcut remarcat printr-un program deosebit de frumos, în care a reliefat inestimabilele frumuseți ale muzicii naționale și a altor popoare. Au fost auzite **Poveste de iarnă, Șapte vâi și o vale adîncă, Blestem** (prelucrare), **Cîntec chilian, Două cîntece din tîlciorul american**. Emoționant, grupul a dat tonul sălii la **Tricolorul și Hora Unirii**, aceeași sală care apoi a recitat cu Adrian Păunescu **Da, mai avem, Lumină! Luptă! Libertate!** În acest spațiu al muzicii și poeziei angajate și responsabile, Florian Pittiș și Adrian Păunescu recită poezia lui Geo Dumitrescu **Inscripție pe piatra de hotar**, emoționantă lecție de istorie a românilor de astăzi și din toate timpurile.

Spuneam că programul a fost structurat altfel. El a cuprins recitaluri ale majorității membrilor cînaclului, ale aceluia care deocamdată pot să facă așa ceva. Seria o deschide Evandro Rossetti cu: **Cozma Răcoare, În drum** (versuri G. Topirceanu), **Dacă te află cumva în Europa** (versuri Adrian Păunescu), **Tudor la Hanul lui Manuc** (versuri George Tomozei), **Cîntec pentru România** (versuri Adrian Păunescu), **Cîntec popular românesc** și, în limba italiană, **Vado mio și A modo mio**. Marele câștigător al Premiului Primăverii, Nicu Alifantis, și-a ales pentru recitalul său **Spionaj** (M. R. Paraschivescu), **Vitalii** (Nina Cassian), **Decembre** (George Bacovia), **Postalionul** (Radu Stanca), **Buturuga** (Leonid Dimov) și **Repetabila povară** (Adrian Păunescu). Avem după cum se vede în tinărul interpret un iubitor al poeziei bune, condiție de esență a audienței cîntecelor sale. Alte trei recitaluri merite, de asemenea, calificativul excelent: Alexandru Dobrănschi, Erika Jozsa, Karol Horvath (**Nunța, Pasărea, Cînd o fi să fiu mai mare, Noi, muritorii**), Radu Gheorghe, totul vîndînd un mare comic și o excelentă stăpînire a citorva instrumente muzicale, Marcela Saftiuc (**Trăim aita vreme, Vint de seară, Cîntec de vară pentru toate anotimpurile și Balada lunii mai**). Foarte bune recitalurile lui Mihai Onu (**Ce-ți doresc eu tie... Imn, Dor de Moldova**), Mircea Bodolan (**Cîntec haidecesc, Dor de mamă, Mătrăguna și Rănitul dintre linii**), Mihaela Popescu (**Noi nu ne temem**, versuri Ion Nicolescu, și **Calolănu**), Balint Peter (**Valuri**, în limba maghiară, și **Cîntec pentru Angela Davis**), Nagy Laszlo (**Toți venim**, în limba maghiară și română, și **Lunca țipă, lunca zbiară**). După

păreră mea, recitalul lui Mircea Vintilă a fost unul cu adevărat impresionant și de aceea îl consemnez, cit și cum se poate separa: **Pămîntul deocamdată, Eroii, Un om pe niște scări, Făt-Frumos, Lordul John, Constantin și Veronica, Contradicții de familie, Hanul lui Manuc, Mielul și Bade Ioane**. Interesante și bine gîndite recitaluri au susținut și actorii Mihail Stan (poezia lui Dumitru Popescu **Silnica geometrizare**, iar apoi **Nu-mi place să urlu** de Ion Nicolescu, **Mistretul cu colți de argint** de Șt. Augustin Doinaș și **În capul trezii** de Marin Sorescu). Au urmat Florin Zamfirescu (**Puiul de vulpe**, versuri Evgheni Evtuşenko, **Hanny**, versuri M. R. Paraschivescu, **Mîhniri de tînar cărturar**, versuri Tudor Arghezi), Eugen Cristea (pantomimele **În tren, Tehnocrație**, parodia filmului **Cu mîinile curate**, precum și **Îzbutite** parodii la adresa citorva colegi de cînaclu). Bolnav fiind, Doru Stănculescu n-a putut fi prezent decît cu **Avram Iancu, Ai, hai și Cum se naște un mit**, ceea ce pentru admiratorii complexului său talent a însemnat prea puțin.

Ne-am despărțit cu greu de cei aproape 7.000 de spectatori exact la miezul nopții, deci după șapte ore de spectacol. Un spectacol din nou foarte bun, un spectacol al cărui conținut se constituie din recunoștința noastră fierbîntă față de partid și popor.

BUCUREȘTI 22 iunie, la sediul redacției noastre, a avut loc o ședință de lucru la care au fost prezenți Erika Jozsa, Florian Pittiș, Radu Gheorghe, Florin Zamfirescu, Mihail Stan, Mircea Vintilă, Doru Stănculescu, Evandro Rossetti, Adrian Ivanțichi, Sorin Minghiat, Nicu Alifantis, Eugen Cristea, Mircea Bodolan, Mihai Onu și Mihaela Popescu. A participat tovarășul Nicolae Croitoru, secretar al C.C. al U.T.C., care a avut cuvinte emoționante despre activitatea Cînaclului Flacăra al tineretului revoluționar, despre faptul că acesta are o contribuție deosebită la intensificarea activității culturale-educative și patriotice în rîndul tineretului, o influență pozitivă asupra mișcării artistice de masă, o contribuție efectivă la finalizarea unei experiențe din acest domeniu, la nivelul județelor, municipiilor, orașelor și comunelor. De asemenea, tovarășul Nicolae Croitoru a făcut propuneri cu privire la perfecționarea continuă a organizării cînaclului în perioada următoare.

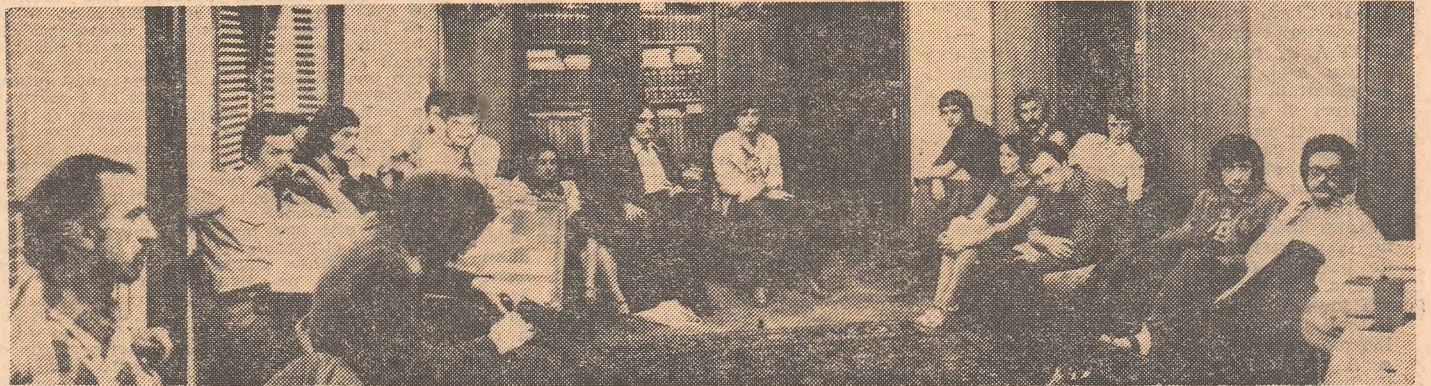
S-au spus cuvinte aspre dar justificate despre recentele fapte ale lui Gelu Colceag, Valeriu Sterian și Gheorghe Gheorghiu (abateri de la rigorile muncii colective). Florian Pittiș s-a referit la faptul extrem de important că educînd oamenii din sală nu trebuie să uităm nici un moment de propria educație, a pledat pentru responsabilitatea artei pe care o facem, pentru necesitatea învingerii oboselei și rutinei, despre faptul profund moral că nu ai dreptul să cînti munca fără a munci.

A munci aici și acum, pentru aplicarea în practică a excepționalelor idei cuprinse în Expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Congresul culturii și al educației socialiste.

Adrian Păunescu, conducătorul cînaclului, a sintetizat astfel sensul și învățămintele acestei ședințe de lucru: Port cu emoție — a spus Adrian Păunescu — responsabilitatea conducerii acestui cînaclu al tineretului revoluționar. Este foarte important că acum, în plin triumf al activității noastre, discutăm și autocritic lucruri legate de ceea ce facem. Astfel, reasezarea principiilor după care primim oameni noi în cînaclu, înnoirea repertoriului, desfășurarea următoarelor spectacole pe bază de contract, întărirea disciplinei, sînt toate lucruri importante de care depinde viitorul activității noastre.

Obişnuți cu munca, noi am uitat, sau am ezitat de multe ori, să facem profesiuni de credință. E cazul să spunem acum răspicat că acțiunea noastră se revendică deschis și recunosător din Programul Partidului Comunist Român de formare a unui om nou, inclusiv prin mijloacele unei arte de calitate. Sîntem patrioți revoluționari, sîntem comuniști și ne e scumpă ideea pe care marea noastră bărbat politic, cînaclului destinului național, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a spus-o nu demult și anume că noi, comuniștii, trebuie să venim în sprijinul naturii. Și asta, nu numai cîntînd omul, ci și întărîndu-l în convingerile sale cele mai frumoase, în speranțele lui curate cu privire la ziua de mîine, în munca lui devotată, în lupta lui cu cele rele care se găsesc uneori și în propriul suflet. Cînaclu Flacăra al tineretului revoluționar este, prin tot ceea ce face îndatorat oamenilor care ne-au dat și ne dau girul luptei și muncii lor, partidului al cărui program ideologic revoluționar stă la temelie tuturor activităților noastre și recunosător tovarășului Nicolae Ceaușescu, conștiința care, între atîtea probleme cîte îi pune viața țării în față, și-a găsit meru răgazul de a afla și de a spune tuturor că problema educării tineretului este una serioasă, decisivă. Colaborăm minunat cu organizația de tineret, Comitetul Central al U.T.C., cu activiștii a căror muncă se confundă, la ora de față, cu munca noastră. Sigur că da, avem de scris, avem de participat — cu puterile noastre, cîte sînt — la construirea unor noi redute ale spiritualității românești revoluționare. Trebuie să renunțăm, așa cum în mod critic și autocritic ați spus și dumneavoastră, participanții la această ședință de lucru, la ceea ce este facil, obosit, rutiner în activitatea noastră. După 165 de manifestări ale sale, cînaclu nostru consideră că mai are multe de făcut pînă să ajungă la înălțimea încrederii pe care i-a acordat-o și i-o acordă partidul, personal tovarășul Nicolae Ceaușescu. Ceea ce putem făgădui este că nu vom abdică, în ciuda oricăror greutăți și fatale inimicții, de la drumul nostru întemeiat pe programul comunistilor români, pe cinstirea oamenilor, pe necesitatea unei arte a adevărului, pe truda tuturor, spre formarea aceluia adevărat om nou, în spiritul adevărului, dreptății și echității socialiste, în Lumină, în Luptă, în Libertate.

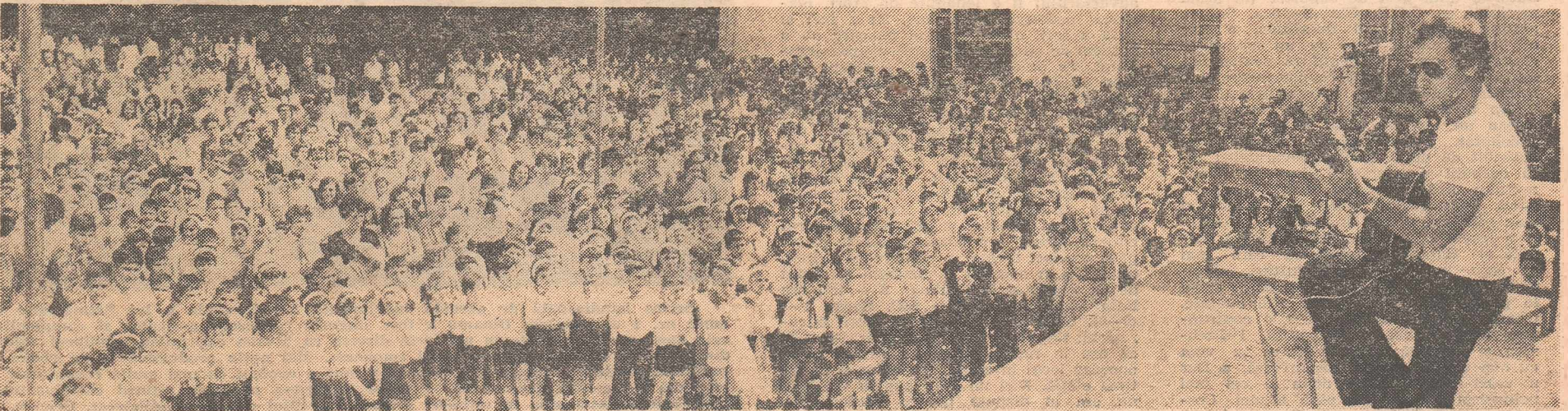
EUGEN SECELEANU

Sedința cu numărul 165 a cînaclului nostru s-a desfășurat la sediul redacției în ziua de 22 iunie. Fotografii de RADU CONSTANTINESCU

Un debut excepțional în cînaclu: grupul Song, condus de profesorul Ioan Luchian Mihalea.

„Copii frumoși și liberi și vivat să trăiască” — aspect de la întîlnirea unor membri ai cînaclului cu cadrele didactice și elevii Școlii generale nr. 96 din București.

HOINAR PE MERIDIANE

Orașul dintre mare și ocean (2)

Bulevardul Pasteur, șira spinării orașului modern, își ia începutul în Piața Franței, la Consulatul francez și continuă cu bulevardul Mahomed al V-lea, taie orașul în două și se oprește în piața Elveției, la confluența sa cu faleza Bulevardul Pasteur, cu străzile care se varsă în el ca într-un fluviu, reprezintă tot ce are Tangerul mai monden. De la case de modă, bănci naționale și internaționale, baruri, cazinouri (ruletă, baccara, chemin de fer), discotece, cabarete, night-cluburi, la souk-uri de artizanat marocan sau african, magazine cu aparate electrice și electronice (de la tranzistor la calculatoare) sau antichități; de la boutique-uri de tip parizian, la prăvălii orientale. Aici se află și Rue des Vignes, strada shopping-ului, a marilor și micilor magazine de lux, competitive prin arta etalării și a prezentării cu surorile lor din oricare capitală occidentală. Magazinele de artizanat marocane cîntă adevărate simfonii ale culorii. Rochiile lungi roșii, negre sau bleumarin, țesute cu fir de aur sau argint, cu motive ornamentale din Maracheș sau Sahara, alături de imensele tăvi, farfurii sau vase de alamă măiestrit cizelate, de bijuteriile de argint, de specificele taburete de piele și marochinărie marocană, de țesăturile din păr de cămilă și amuletele din Munții Atlas — transformă aceste centre comerciale în adevărate expoziții de artă.

Hoteluri pentru toate buzunarele, pensiuni și intimele restaurante pentru turiști se găsesc pe străzile colaterale, mai ales pe acelea care, în pante rezezi, coboară spre faleză.

Cu două rînduri de palmieri seculari, bulevardul Armatei Regale este inima Tangerului balnear. Aici, pe faleză, se înșiră marile hoteluri cu patru și cinci stele pe firmamentul confortului (Rif, Solazur, Miramar, Sheherazada etc.) sau pe străzile din apropiere: Velasquez, Grand Hotel, Rembrandt, El Minhaz (în stil maur, în mijlocul unei grădini tropicale).

Plaja lungă de 3 km are o lărgime de mai bine de 500 de metri, un nisip auriu, foarte fin și este bordată de mici cafenele-restaurant cu cabine și dușuri avînd și ele nostalgia „lumii mari”. (Iată cîteva firme: Miami-beach, Neptuno, La Pergola, Miramar).

Nu numai marocanii vin la plajă cu djellabah. Primul lucru pe care îl cumpără de obicei sosind la Tanger turistul străin este tocmai caftanul. Dealțul, la soarele foarte puternic al nordului african această îmbrăcăminte lejeră ca o cămașă de noapte este foarte comodă. Marocanii poartă de preferință culorile maro sau alb, băieții și fetele preferă siniliul, dar se poartă și alte culori de la roz-bombon la verde sau cafea cu lapte. Numai femeile căsătorite nu se

Indepărtează de la negru sau brun. De un rafinat bunt-gust sint eletam-urile, rochii lungi, confecționate din țesături mătăsoase cu un croi simplu, despicate lateral într-o parte sau în ambele părți (uneori pînă la solduri), bogat ornate în fir de aur cu motive florale sau geometrice.

În Piața Medina, într-o grădină tropicală cu ficuși, smochini, lămii și cocotieri de toate soiurile, găsești, într-un scuar oval, așezate unul lingă altul, 27 de tunuri de aramă, fiecare operă de artă în felul lui, cu însemne heraldice și numele suveranilor pe care trebuiau să-i glorifice. Descifrez inscripții, de multe ori certe cu ortografia: tunuri portugheze, din Flandra, spaniole, britanice, arabe. Fapt cert este că cele 27 de tunuri numărate de mine de două ori ca să nu mai încapă nici o îndoielă (toate ghidurile afirmă că sint 40) au fost folosite de britanici în timpul celor 40 de zile de asediu din 1868, după care au fost nevoiți să părăsească Tangerul. Inscriptiile șterse de vreme, merrite odată să glorifice și să eternizeze orgoliul cuceritorilor, n-au rămas singurele mărturii ale trecutului colonial. A rămas și subdezvoltarea. Este acea moștenire a trecutului colonial pe care, cucerindu-și independența, poporul marocan s-a angajat cu demnitate și răspundere s-o lichideze, construindu-și propriul destin. Eforturile de modernizare se simt pretutindeni.

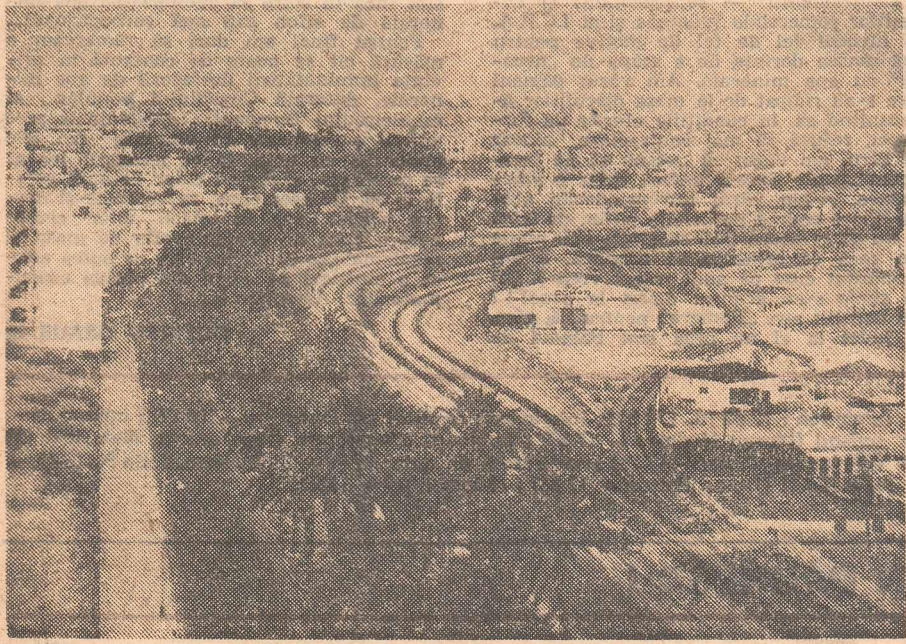
La răscrucea drumurilor comerciale intercontinentale, cu un acces facil la toate căile maritime, valorificindu-și neseceale bogății ale subsolului, dîrind mari platforme industriale și punînd bazele unor importante ramuri economice, cu un remarcabil potențial uman caracterizat prin hărnicie și seriozitate, Marocul contemporan s-a angajat ferm pe drumul dezvoltării social-economice, al unui progres tot mai accentuat.

Seara, străzile Tangerului, transformate în riuri vii, sărbătorești, cîrgind spre Piața Națiunilor sint iluminate fericic cu ghirlandele multicolore și candelabre de lumini. Se încheie festiv „Săptămîna turistică” a Tangerului, cu încoronarea lui „Miss Plage”, cu decernarea laurilor diferiților campioni și, bineînțeles, cu un „mare bal” patronat în grădina Emsalah de însuși guvernatorul provinciei.

Sărbătoarea cuprinde toate cartierele orașului solar, trezit frenetic sub imensul scut de argint al lunii cu toate străzile sale cîrgind în exuberanța luminii și beția culorilor în ritmurile tînguitoare ale taarului, spre cele două rînduri impasibile de palmieri seculari de pe faleza de marmură a mării.

(Va urma)

TOMA GEORGE MAIORESCU ■

MILIARDARI ȘI MIZERIA LOR MORALĂ

Getty I, Getty II, Getty III... (1)

Povestea noastră începe cu o știre de ultimă oră care anunță că sîmbătă noaptea spre duminică (5-6 iunie a.e.), miliardarul Jean-Paul Getty — Getty I, adică — a decedat. Avea 83 de ani și se afla la reședința sa de la Sutton Place, 40 kilometri sud de Londra. A fost înmormîntat la Malibu, în California.

«Povestea tînrului Getty, prizonier timp de peste 127 de zile, nu este, de fapt, ieșită din comun. Din păcate, într-o lume, cum este cea occidentală, în care criminalitatea în ansamblu cunoaște cifre mereu ascendente, secheștrările de persoane urmîrind cîștiguri oneroase sint un fenomen regretabil de frecvent. Trebuie remarcate, în acest sens, cifrele și, de asemenea, unele implicații morale. Pentru că este clar că răpitorii au dorit să obțină o rîscumpărare proporțională cu numele

Jean-Paul Getty a decedat în noaptea de 5-6 iunie a.e., în reședința sa de lingă Londra

Getty. Este evident că octogenarul miliardar a scos în evidență lipsa sa de interes — reală sau de circumstanță — pentru a obține o reducere de preț... Banda (pe atunci neidentificată — n.n.) a încercat să realizeze maximum de profit, valorificînd eit mai avantajos controlul total asupra persoanei lui Paul Getty III. Fără îndoială, miliardarul a reușit să limiteze pierderile. Dar cel puțin la fel de incontestabil este că răpitorii au reușit să realizeze beneficii. Poate pentru ca, așa cum spunea Paul Getty, miliardarul, „s-au organizat, însușindu-și resursele altora”.

Aceștea erau concluziile firești la care ajungea una din multele relații ale rapirii nepotului miliardarului J. Paul Getty a cărui istorie ilustrează copios suptatitul nostru. Dar, s-o luăm metodic.

Povestea începe cu melegurile californiene nu pentru că acolo și-ar fi avut reședința sa de vară eroul nostru de azi, fapt eit de cit normal, ci pentru că acolo, la Malibu, pe malul Pacificului, pe o colină aflată foarte aproape de țîrmuri se înalță o vilă în stil... roman, insolită deci, a carei arhitectură distoncază cu vegetația și climatul Californiei. Este un muzeu pe care publicul îl vizitează începînd cu luna ianuarie 1974. Cei care l-au văzut spun că arhitectii au respectat cu strictețe planurile unei reședințe din Herculenum, care aparținea lui Piso, socrul lui Iuliu Cezar, casă distrusă în anul 79 cînd a erupt Vezuviul. Cel care a reconstituit această vilă pe țîrmul Pacificului a folosit materiale aduse de unde te aștepti mai puțin: Italia și Chile, Grecia și Sikim, Spania și Tunisia. După cum se afirma, proprietarul muzeului poseda cea mai mare avere personală din lume. Numele său: J. Paul Getty.

— Am vrut — explica el — ca muzeul meu să nu semene cu altele. De aceea, vizitatorii să se simtă invitați aici. Alte detalii de rigoare: intrarea în Gettyland este gratuită dar, la subsol, unde se află parkingul, prețul este dublu față de altele de oriunde; vila muzeu a costat 1,10 miliarde de franci francezi; ea adăpostește colecțiile proprietarului: opere de artă evaluate la 200 milioane dolari demne, evident, de marile muzee ale lumii.

J. Paul Getty — nu e un secret pentru nimeni — era un colecționar pasionat, de peste trei decenii. Adică de cînd a avut bani disponibili pentru artă. Unul dintre tablourile preferate era „Familia”, pe care l-a cumpărat la o licitație platînd 112 lire sterline. Curățîndu-l, specialiștii au descoperit cu uimire (și desigur, mare plăcere pentru proaspătul proprietar) că este un Rafael care, azi, valorează mai mult de un milion de lire sterline. Ca și în alte cazuri, mai mult sau mai puțin similare (v. Hughes, Hearst, Onassis, Niarchos etc.) gusturile miliardarului sint foarte eclectice: arta clasică greco-romană, Renașterea, barocul secolului al XVII-lea. Nu preciza el că, pentru bogați, colecțiile de artă rămîn unul din ultimele privilegii? Drept pentru care era gata, oriînd, să cheltuiască sume fabuloase și să ape-

leze la mijloace mai puțin legale pentru a-și oferi ce-i place. „Patru studii ale unui cap de negru” — un Rubens de 25 cm pe 63, l-a achiziționat acum cinci ani platînd 4 800 000 fr. francezi ceea ce, spun specialiștii, face din acesta tabloul eel mai scump din lume la centimetru patrat.

Pe scurt, el a supravegheat și supervizat în cele mai mici detalii construcția și instalarea muzeului său. Celor 38 de galerii — supravegheate, ziua, de 35 de gardieni iar noaptea de 10 oameni înarmați și 12 cîini poliștiți plus 20 sisteme ultra-perfecționate de alarmă — le-a ales el însuși decorul. Din fotografii și prin telefon: la Roma, Paris, Atena, Hong-Kong, Honolulu sau Madrid.

Excentricitate sau fapt normal, cum vrei s-o luai, Paul Getty n-a pus piciorul pe aceste meleaguri de peste un sfert de veac. Din reședința sa aflată la Sutton Place, în Anglia, a creat acest muzeu a cărui machetă de carton o putea contempla oriînd sau o prezenta cu mîndrie oaspeților săi. Totuși, în diferite ocazii, declara: „Adevărata mea casă este ferma de la Malibu, de lingă muzeu. Acolo mă voi instala, după ce voi termina treaba aici. Asta nu înseamnă că voi abandona afacerea. Socotesc că trebuie să le conduc pînă cînd mă voi ramoli...”. Controla peste o sută de întreprinderi direct sau prin intermediul holdingului său, „Getty Oil Company”, ale cărui cadre mergeau regulat de la Los Angeles — unde se află sediul central al companiei — la Sutton Place, Anglia, devenit cartierul general al miliardarului.

În ce-l privea, J. Paul Getty trăia singur în castelul cumpărat în 1969 de la ducele de Sutherland. Portalul era controlat de camere de televiziune. Noaptea, proiectoarele luminau a giorno zidurile reședinței. Evident, dacă cineva ajungea în parcul întins pe 70 de hectare, în care patrulau oameni înarmați și cîini poliștiți, era imediat descoperit. Dincolo de porțile cu zăvoare grele și ferestre cu drugi de fier, un paznic și un cîine poliștist inspectau, seara și dimineața, cele 50 de camere ale castelului. Măsurile de securitate specifice pentru a descuraja hoții, curioșii, ori din alte motive?

Despre Getty, pentru prima oară în 1957, revista americană Fortune dezvăluia lumii întregi că este singurul miliardar american în dolari. De atunci el a căutat mereu să intre în umbră, neacordînd decît foarte rar interviuri și atunci doar celor care-i dădeau asigurări că nu-i vor scormoni viața particulară și nu-i vor solicita detalii despre unul sau altul dintre hobby-urile sale.

Getty suridea rar — cineva i-a creat masca impasibilă a unui Buster Keaton cu păr alb — și avea reputația de a fi dezagreabil. „E vorba de timiditate, ar fi explicat el. Mi-e teamă de mulțime”. Era bănuț trist. „Totuși ador viața. Dacă am o mină tristă în fotografii, aceasta e pentru că am oroare de a fi fotografiat”. Apoi, abordînd gînditor alte lucruri spunea: „dintre toate ființele, părinții m-au influențat cel mai mult...”

... Venit de undeva din nordul Irlandei (ca și bunicii lui John F. Kennedy, dar asocierea este întîmplătoare), John Getty, bunicul lui Paul, trăia în America într-o mică fermă alături de soția lui, Martha Ann, fiica unui pastor. Cînd a murit John, unicul său fiu, George-Franklin, nu avea decît șase ani. Evenimentul avea să aibă urmări dintre cele mai dure asupra celor doi: Martha Ann și George care au cunoscut rapid mizeria. Drept pentru care curînd, George a început să muncească la o fermă. Avea doar 12 ani cînd, un unchi, Joseph, care-l uitase pînă atunci, a început să se intereseze de soarta lui, trimițîndu-l la studii în Ohio.

Cîteva ani mai tîrziu tînrul George-Franklin obține diploma în științe și devine profesor la o modestă școală. Desigur, nu prea mult pentru că, în timpul lui liber studiază și dreptul la Universitatea din Michigan. Acolo, pe culoarele nu prea animate, avea să întâlnească — și să se atașeze profund de ea — o tînră cu ochii negri: Sarah Catherine McTherson Risher, de origine scoțiană. Sarah Catherine avea cu trei ani mai mult decît George și, de deasupra, o voință de fier. S-au căsătorit repede după care ea l-a convins, fără prea multă osteneală, pe tînrul soț să abandoneze profesoratul în favoarea practicării dreptului. Zestrea ei — 100 de dolari — o va folosi pentru a plăti datoriiile soțului.

Dacă avea sau nu talent pentru profesorat nu știm, dar pentru drept a avut cu certitudine. Curînd, George-Franklin este ales magistrat la tribunalul civil din Tuscola. În anul 1884, tot în urma intervențiilor și sfaturilor energice ale ambiațioasei Sarah Catherine, el se instalează la Minneapolis ca avocat însărcinat cu procedura.

După puțin timp clienții se înmulțesc mereu iar afacerile prosperă. Dar, în 1890, asupra orașului se abate o epidemie de tifos care va răpi familiei Getty unica lor fiică Gertrude Lois. La rîndul ei, slăbită de boală, Sarah Catherine este disperată: la cei 38 de ani ai ei are puține șanse de a deveni iarăși mamă. Totuși, miracolul avea să se producă și, doi ani mai tîrziu, Sarah aduce pe lume, cu doar cincisprezece zile înaintea crăciunului, un băiețel botezat Jean-Paul și pe care părintii, încă buimăciți, îl erod un adevărat dar oferit de cineva drag.

(Va urma)

PETRE NICOLAE ■

anchetă în economie

Cine se sperie de apa minerală?

După mai bine de un an de zile de la apariția primului articol din seria „S.O.S. — APELE MINERALE”, a venit poate vremea să ne întrebăm și ce s-a mai schimbat între timp, fie luate sau nu în considerare articolele noastre din „seria” amintit. Sigur, problema resurselor (uriae) de ape minerale din țară — problemă mult dezbătută de revista „Flacăra” — nu s-a schimbat în nici un fel; există și astăzi aceleași izvoare generoase, se scurg în riuri la fel de mari cantități de apă minerală nepretuită, s-au mai descoperit chiar și alte surse limpezi, curate, posibile dătoare de sănătate. Ne vom ocupa însă acum de un alt aspect, la fel de important, un fel de reversul medaliei: desfacerea apelor minerale în comerț, adică drumul apei de la sursă la cumpărători, dacă vreți.

Din datele furnizate de către Ministerul Comerțului Interior, aflăm cifrele de desfacere a apelor minerale către populație în ultimii cinci ani pe totalul economiei naționale: 1972 — 215 milioane litri; 1973 — 253 milioane; 1974 — 262 milioane; 1975 — 288 milioane; 1976 (contractări) — 282 milioane, dar la care se mai adaugă alte 33 de milioane de litri, cantitate aflată în stoc la 1 ianuarie a.c., între care 14 milioane în depozite și restul la unitățile de desfacere către populație. Pentru anul curent, deci, se prevede un total de 315,7 milioane de sticle de un litru de apă minerală cărora le va fi asigurată transportarea de la sursă la consumatori. Cum însă, foarte probabil, la 1 ianuarie anul viitor comerțul cu ridicata (marile întreprinderi contractoare) vor raporta stocuri similare, nevidute, în depozite — mai normal este să luăm cifra de 282 de milioane de litri, cifră însă inferioară contractărilor de anul trecut.

Ca unul care a participat — e drept, aproape incognito! — la acțiunea organizată în luna noiembrie a anului trecut de către M.C.I. în vederea contractărilor de ape minerale, la Piatra Neamț, unde au fost invitați reprezentanții ai tuturor Direcțiilor comerciale județene, pot relata în deplină cunoștință de cauză nereușita acestei acțiuni, transformată uneori în rugămintă cu lacrimi în ochi din partea întreprinderilor furnizoare și indiferența rece din partea celor „beneficiare”. Am stat trei zile la Piatra Neamț între oameni care discutau atât despre apa minerală, cât și despre țigări și chibrituri, și vă jur că a fost interesant! Mai întâi e de subliniat că Ministerul Comerțului Interior a indicat, cu câteva luni înainte, nivele orientative, de contractare pentru fiecare județ în parte, lucru care ar fi asigurat o creștere totală de ape contractate cu circa 25 la sută, față de anul precedent. Realitatea practică a fost însă alta, beneficiarii refuzând cu îndărătnicie marfa la nivelul indicat. Motivele le vom discuta mai jos. În cele din urmă, s-au contractat 255 de milioane de litri, cu 33 de milioane mai puțin decât în 1975! A urmat, aveam să aflăm mai târziu, o nouă „rundă” de contractări, tot la Piatra Neamț, și chiar o a treia, finută în superba stațiune maritimă Olimp, în luna... mai a anului curent!!! Astfel, cu chiu cu vai s-a ajuns la cifra de 282 de milioane litri, inferioară oricum (circa șase milioane) celei din 1975.

Datele obținute la Ministerul Comerțului Interior ne-au dat posibilitatea alcătuirii unui „clasament” care pune în evidență consumul anual pe cap de locuitor pentru fiecare din cele 39 de județe ale țării, plus cel înregistrat în municipiul București. Ce este de subliniat? În primul rând prezența

remarcabilă a principalelor județe producătoare (Covasna, Harghita, chiar Mureș) și pe primele locuri ale clasamentului consumatorilor de ape minerale. Peste 35 de litri anual pentru fiecare locuitor este deja o medie remarcabilă, comparabilă cu cea înregistrată în unele țări dintre cele cu industria apei minerale foarte dezvoltată (Franța, Italia). Lucrul este cu atât mai demn de subliniat cu cât se știe că locuitorii acestor județe posedă în apropierea lor, uneori chiar în curtea proprie, surse de apă minerală la îndemână, proaspete, curate, neimbuteliată... Cifrele însă, să reținem, reprezintă desfacerea apelor în comerț, vânzarea apelor minerale imbuteliate. Urmează județele turistice Constanța (30,7 litri) și Brașov (23,0) — de asemenea cumedeii ridicate pe cap de locuitor (aflate de altfel în creștere de la an la an), dar care aceste cifre sînt reale?! Am obținut mediile respective împărțind numărul de litri consumați într-un an la numărul locuitorilor stabili ai unui anumit județ — dar, cine nu știe?, sînt aproape două milioane de turiști, români și străini laolaltă, care „populează” suplimentar în fiecare sezon litoralul nostru! Cu alte cuvinte, repartitia nu este corectă. Cam același lucru se întâmplă și la Brașov. Mai departe, surprinde desigur poziția avansată a județelor Ialomița (22,1 litri), Satu Mare (19,6) și chiar Hunedoara (17,5) — în vreme ce Capitala se găsește abia pe locul al șaptesprezecelea, cu o modestă cifră de 14 litri anual (în 1975) pentru fiecare bucureștean. Media consumului înregistrată în județele Timiș și Cluj reprezintă tocmai media consumului pe țară pentru fiecare locuitor: 13,6 litri în 1975, numai 13,3 litri în anul curent, conform contractelor. Este fără îndoială mult prea puțin, este aproape incredibil de puțin pentru o țară care posedă vaste resurse de apă minerală, cifre care sînt inferioare, așa cum s-a mai spus, chiar unor țări care n-au nici jumătate din bogăția izvoarelor noastre (Bulgaria, Iugoslavia, Austria etc.). De asemenea, media consumului pe cap de locuitor este în unele județe de-a dreptul ridicolă: mai puțin de două litri la Vaslui, Gorj, Suceava, Vrancea, nici șapte litri la Iași, Dolj și Mehedinți, abia 5,8 în Ilfov — cifre reprezentând consumul în 1975.

Așa cum spuneam, anul curent aduce sensibile diminuări în locul creșterii așteptate. În afara unor județe ale căror contracte au crescut vizibil (Constanța și Gorj — plus 6,5 litri pentru fiecare locuitor, București — plus 5,6 litri, Brașov — plus 5 litri), majoritatea celorlalți contractanți s-au străduit să ia cât mai puțin, uneori cu minusuri sensibile (Ialomița — 9,8 litri, Bistrița-Năsăud — 6,9 litri, Olt — 5,1 litri etc.). Astfel, datele preliminare indică o scădere a consumului de apă minerală cu 0,3 litri pentru fiecare locuitor al țării în anul 1976, chiar dacă volumul total al desfacerii către populație (inclusiv stocurile de la 1 ianuarie) se ridică la 315 milioane de sticle de un litru...

De ce refuză Direcțiile comerciale județene contractarea unor cantități mai mari? — este o întrebare pe cât de logică pe atât de dificilă, dar la care, cu experiența dobândită la Piatra Neamț, vom încerca să răspundem în continuare. În primul rând argumente obiective: dificultatea transportului și manipulării; spațiile de depozitare; „conurența” sifonului și a apei carbogazoase. Cum spuneam, apa minerală este o marfă dificil de transportat — volum mare, ambalaj greu (de cele mai multe ori ambalajul depășește greutatea mării propriu-zise), riscuri de degradare

și spargere a sticlelor, probleme create de neritmicitatea transportului feroviar. Mijloacele mecanizate, pentru operațiunile descărcare-încărcare, lipsesc aproape cu desăvîrșire, în momentul de față abia experimentându-se sistemul de containerizare în transportul apei minerale. Dificultățile în aprovizionare, manipulare și depozitare în comerțul cu ridicata (întreprinderi județene, contractoare directe ale întreprinderilor furnizoare) se oglindesc întotdeauna în comerțul cu amănuntul (care asigură aprovizionarea directă a magazinelor și unităților din alimentația publică, preluind de la I.C.R.A.), adică în golurile și dezasortările temporare simțite de cumpărători. Spațiile de depozitare — prea mici, prost amenajate — formează de asemenea o problemă reală. I.C.R.A. București (comerțul cu ridicata), de exemplu, are la dispoziție un spațiu în care se pot depozita cel mult 600 000 de sticle, lucru care corespunde cu o aprovizionare a rețelei de desfacere de circa trei zile în sezonul rece și maximum două zile în cel cald! I.C.R.A. Constanța poate depozita circa 450 000 de sticle, vara fiind obligată să țină în aer liber (deci la căldură mare!) încă 650 000 de sticle cu apă minerală... Comisia de control muncitorească municipală a apreciat necesitatea dotării I.C.R.A. București cu un spațiu de depozitare pentru circa un milion și jumătate de sticle, dar într-un depozit modern, bine aerisit, cu spații și căi de acces corespunzătoare. Rămîne de făcut! Pe de altă parte, este surprinzătoare tendința mai multor consilii populare județene de a sprijini dezvoltarea unor secții locale producătoare de sifon și apă carbogazoasă (imbuteliată). Pentru 1976, avînd în față datele furnizate de Ministerul Comerțului Interior, putem arăta că refuzul apelor minerale se află în directă concordanță cu producțiile majorate de sifon și apă carbogazoasă. De exemplu: județul Gorj a contractat circa 5 milioane litri de apă minerală, dar va desface alte cinci milioane de sifon; județul Arad — 8 milioane litri apă minerală, 6,5 sifon; Brăila — 4,5 milioane apă minerală, 2,6 sifon; Suceava — 5,2 milioane apă minerală, 2,5 sifon... Vom crește, așa cum prevăd investițiile și directivele ministerului de resort, la o producție de circa 400 de milioane de litri de apă minerală în anul 1980, dar sînt deja 45 de milioane de litri de sifon în țară la ora actuală, și se prevede o creștere cu cite 65 de milioane (!) de litri în fiecare an pînă în 1980. La sfîrșitul cincinalului, se vor mai imbutelia, alături de cele peste 300 de milioane de litri de sifon (!!), și aproape 30 de milioane de sticle cu apă carbogazoasă! Trebuie incluse și băuturile răcoritoare — 315 milioane litri în 1976, cu pondere tot pe producția întreprinderilor din industria locală. Mai este de mirare că apa minerală este refuzată? Sifonul și apa carbogazoasă sînt, e drept, mai la îndemînă — se pot livra direct din unitățile producătoare la beneficiari, nu mai trebuie transportate cale-lungă-drum-de-fier, dar, desigur, calitățile lor rămîn aceleași cu cele ale apelor minerale?! Desigur că nu, însă aici vom trece deja la argumentele subiective, bogat ilustrate

fiat! Maramureșul va lua cifra indicată de „Silvana”, dar numai cu condiția ca apa să fie împregnată suplimentar (a împregna este un termen de specialitate, care reprezintă acțiunea de pompare în apă a bioxidului de carbon, lucru artificial în industria apei minerale, dar uneori necesar). I se răspunde că „Evian”, fără a avea un gram de CO₂, a vîndut anul trecut vreo 800 de milioane de sticle, în toată lumea, și că este și mai sănătos fără exces de bioxid de carbon. „Alții trebuie să educe clientul, medicii poate, nu noi, comercianții”, se răspunde, adăugîndu-se că „desigur, în perspectivă mai lungă aveți dreptate, dar pentru 1976, dacă vreți să luăm de la dumneavoastră, faceți așa cum am spus!” La fel dorește Telemormanul, pentru că „cine bea sifon cu apă minerală, nu-l interesează diploma cucerită de „Silvana” la Tîrgul de mostre!” Da, vor cel puțin 2,5 împregnare artificială cu CO₂ (limite normale — între 1 și 2), „să-l piște pe cetățean la limbă, că n-are cum să știe că așa este falsificată și va fi mulțumit”. Aflu, în aceeași ordine de idei, că renumitul „Borsec” a ajuns la o împregnare de 3 la sută, lucru care-l transformă de-acum mai mult în sifon! Prahova a deschis o linie nouă de sifon la Ploiești și pregătește alta la Cîmpina, iar Brașovul are excelentul „Deit”, realizat de altfel cu apă minerală produsă de izvorul de la Zizin. La Arad, din cele 35 de unități care vîndeau apă minerală, 18 și-au schimbat profilul; acum vînd apă carbogazoasă! Sifonarii există aproape peste tot, chiar și la sate! Bistrița-Năsăud, Bihor, Vrancea, Arad, Galați, vor să ne convingă că apa minerală s-a bătut pe acolo mai ales cînd apa obișnuită nu era prea bună, lucru care de la o vreme s-a schimbat radical, prin descoperirea unor noi izvoare și deschiderea unor stații mai bune de filtrare a apei... În Caraș-Severin, ni se spune, există sifonarii proprii la fiecare secție de producție a Combinatului siderurgic — chit că apa minerală este de preferat chiar în condițiile de muncă știute. Și așa mai departe.

Mă întorc la „clasamentul” de care am vorbit mai înainte pentru precizarea că el, din nou, nu reprezintă împărțirea reală a consumului pentru fiecare locuitor al județului, ci doar repartitia pe orașele mari. Întrucît, lucru indiscutabil, în comune și sate apa minerală nu ajunge aproape niciodată — lucru de care, de asemenea, Direcțiile comerciale județene sînt prea puțin preocupate. Este însă un domeniu cu mari posibilități pentru plasarea apei minerale. Acest „cine va mai bea apă minerală, în fața adevăratei avalanșe de sifon și apă carbogazoasă care ne pîște?” este un lucru real, o întrebare care va putea deveni chiar supărătoare în anii care urmează. Județul Covasna, conform planificării și investițiilor, va aduce la sfîrșitul actualului cincinal la o producție mai mare cu 100 de milioane de litri față de ultimul an al cincinalului trecut. La Arad producția de apă minerală (Lipova) va ajunge de la 14 la 28 de milioane de litri anual, în județul Harghita — același lucru. Sistemul în pericol ca investițiile să devină acen-

A lua sau a nu lua apă minerală — nota dominantă a acțiunilor de contractare pentru 1976...

în acțiunea de contractare de la Piatra Neamț.

„Contractanții” — reprezentanții ai Direcțiilor comerciale județene și ai I.C.R.A. au invocat fel de fel de motive pentru a-și masca dorința de a scăpa de „necazul” cu apă minerală. Am văzut oameni care s-au ridicat de la masa discuțiilor amenințînd că, în condițiile oferite de furnizori, refuză să mai contracteze măcar un litru, am văzut să „vreau să ne înțelegem” poate deveni uneori chiar o amenințare, și-am văzut întreprinderile producătoare cedînd puțin cite puțin, de frică să nu plece acasă fără să vîndă mai nimic din ceea ce urmează să producă. Sibiuul a anunțat cum că anul trecut vreo 10 000 de sticle s-au aruncat direct la canal! ? Nu dorește ale „Nemere” pentru că, zice, în județ la el nu prea sînt bolnavi de

tabile?! Răspunsul, desigur, tot Direcțiile județene îl au, ele și cei care nu sînt încă în stare să deosebească apa minerală de sifon sau apă carbogazoasă...

Pentru final am dori să remarcăm o măsură cit se poate de concretă în privința îmbunătățirii desfacerii de ape minerale, datorată Consiliului popular al municipiului București: existența a zece unități specializate în vânzarea de ape minerale, cu tendința ca numărul lor să se mărească, ajungînd chiar de anul acesta la 36. De asemenea, se vorbește și despre posibilitatea înființării unor centre pentru cură de ape minerale de masă și medicinale, o premieră care ar putea aduce o multime de elogii din partea consumatorilor. Așteptăm!

DUMITRU GRAUR ■

FLĂCĂRA. Redacția: București, Piața Științei 1, sector 1, căsuța poștală 4112, oficiul 33. Telefoane: 17 60 10, 17 60 20, interioare: reportaj (A. Dohotaru — 16 17); cultură, cenaclu (Eugen Seculeanu — 16 06); știință (Liviu Timbus — 16 18); probleme cetățenești — scrisori (Marga Nedelea — 17 87); publiciști comentatori (Ilie Purcaru, Nelu Ionescu, Nicolae Cristache — 16 18); fotoreportaj — 15 95; documentare — 16 23; administrație (Alexandru Medar — 17 86); secretariat de redacție (Dan Biriădeanu, Sorin Postolache — 17 82, 16 21); secretar responsabil de redacție (Marius Popescu — 16 11); redactor șef adjunct (Traian Prosan — 17 83); redactor șef — 18 22. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Științei”.

Redactor șef: ADRIAN PĂUNESCU